

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕХНІКУМ ПРОМИСЛОВОЇ АВТОМАТИКИ
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

МАТЕРІАЛИ

III-ї науково-методичної конференції
серед викладачів ВНЗ I-II рівнів акредитації
Одеської національної академії харчових технологій

***Послідовність загальної середньої, професійної та вищої
освіти як потреба і виклик сучасного суспільства***

25 березня 2016 року

Одеса-2016

Склад оргкомітету конференції:

Голова:

Трішин Федір Анатолійович проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н, доцент

Заступник голови:

Спур Ольга Сергіївна директор технікуму промислової автоматики ОНАХТ

Члени оргкомітету:

Глушков Олег Анатолійович директор технікуму газової і нафтової промисловості ОНАХТ

Коваленко Анатолій Володимирович директор Одеського технічного коледжу ОНАХТ

Левчук Юлія Сергіївна заступник начальника методичного відділу ОНАХТ

Лукіяник Олександр Григорович директор механіко-технологічного технікуму ОНАХТ

Мураховський Валерій Генріхович начальник методичного відділу ОНАХТ, к.ф-м.н., доцент

Секретар оргкомітету:

Оксаніченко Вікторія Леонідівна заступник директора з навчально-методичної роботи технікуму промислової автоматики ОНАХТ

Напрями роботи конференції:

1. Організаційні та методичні засоби впровадження новітніх технологій навчання, виховання студентів та забезпечення якості освіти.
2. Використання інформаційних та комунікаційних технологій в освітньому процесі.
3. Організація самостійної роботи студентів як важлива складова забезпечення якості вищої освіти.
4. Формування професійних компетентностей майбутнього фахівця.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ РЕСУРСІВ ВНЗ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
Баюш О.О.	7
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ РОБОТОЮ ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ	
Бойко А.О.	12
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У СИСТЕМІ ОСВІТИ	
Бурлака Г. І.	16
ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ	
Виходцевська Ю.О.	22
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОСТІ В НАВЧАЛЬНІЙ ТА ВИХОВНІЙ РОБОТІ	
Глушук С.П.	31
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	
Дмитрієва Н.О.	36
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	
Доломанчук О.М.	42
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
Єнур І.Г.	49
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІКУМУ З ДИСЦИПЛІН ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ	
Кірільонков В.В.	53
ШЛЯХИ ЦІЛСНОГО СПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТАМИ ІСТОРИЧНИХ ЯВИЩ ТА ПРОЦЕСІВ	
Кічук О.М.	60
РАЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «АРХІТЕКТУРА КОМП'ЮТЕРІВ»	
Клименко О.Г.	65
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ	
Комкова О.А.	69
ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ	

ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Корнієнко Ю.К.	73
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	
Ксендзенко О.П.	76
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДАХ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ АНАЛІЗУ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ)	
Левчук Т.Г.	83
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Нікішин В. П.	88
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Нічик Н.О.	93
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Овсова Г.В.	99
ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
Ольховська В.В.	105
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ТВОРЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Склярова Ю.О.	111
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ	
Скорнякова О.В.	116
ОЦІНКА ЯКОСТІ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ	
Стоянова Р.В.	125
ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ, ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ОТКОНАХТ	
Суліма Ю.Ю.	130
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНІ СПОСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	
Ткачук О.М.	133
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Федоров М.О.	141

Останнє відноситься, насамперед, до тих спеціальностей, професійна діяльність у межах яких вимагає специфічної фізичної підготовленості (геологів, фахівців повітряного і водного транспорту, представників акторських спеціальностей, військових професій тощо).

Гігієнічний напрямок передбачає використання засобів фізичного виховання для відновлення працездатності і зміцнення здоров'я. Засоби: ранкова гігієнічна гімнастика, загартовування, раціональний режим навчання і відпочинку, харчування у відповідності до вимог гігієни, оздоровчі прогулянки та ін

Оздоровчо-рекреативний напрямок передбачає використання засобів фізичного виховання при організації відпочинку та культурного дозвілля у вихідні дні й у період канікул для зміцнення здоров'я. Засоби: туристичні

походи, екскурсії, рухливі ігри та ін

Лікувальний напрям забезпечує відновлення здоров'я в цілому або окремих функцій організму, знижених

або втрачених в результаті захворювань, травм.

Джерела та література

1. Белякова Р.Н., Тимошенків В.В., Тимошенкова О.М. Диференційована програма оздоровлення студентів спеціальних медичних груп засобами фізичної культури. □ Мн., 2001.
2. Теорія і методика фізичного виховання: Учеб. для ін-тів фіз.культ.: У 2 т. / Під загальною ред. Л. П. Матвеева, А. Д. Новикова. □ М., 1976.
3. Теорія та методики фізичного виховання: Учеб. для студ. фак. фіз. культури пед. ін-тів / За ред. Б.А. Ашмаріна. □ М.: Просвещение, 1990.
4. Холодов Ж.К., Кузнецов В.С. Теорія і методика фізичного виховання і спорту: Учеб. посібник для студ.висш.учеб.заведеній. □ М.: Академія, 2001.
5. Чермен К.Д. Теорія і методика фізичної культури: опорні схеми: навчальний посібник. □ М.: Радянський спорт, 2005.

- 1) біг на 100м;
- 2) стрибок у довжину з місця;
- 3) піднімання тулуба з положення лежачи на спині за 1 хвилину (жінки), піднімання ніг у висі до торкання поперечини (чоловіки) ;
- 4) підтягування у висі лежачи (жінки), підтягування на перекладині (чоловіки),
- 5) біг на 2000м (жінки), біг на 3000м (чоловіки);
- 6) біг на 30 м;
- 7) кількість метрів, пробігає за 12 хвилин.

Фізичне виховання у ВНЗ проводиться протягом усього періоду навчання студентів у режимі навчальної діяльності та у позанавчальний час.

Фізичне виховання студентів у режимі навчальної роботи здійснюється в наступних формах.

Численними дослідженнями встановлено, що динаміка розумової працездатності у студентів протягом усього періоду навчання у вузі залежить від обсягу фізичних навантажень у режимі дня і навчального тижня.

Спостерігається тісний зв'язок між фізичною та розумовою працездатністю. Підвищення фізичної працездатності при систематичних заняттях з фізичного виховання супроводжується поліпшенням функціонального стану ЦНС, що сприятливо позначається на розумовій працездатності студентів.

Для її підтримання та підвищення найбільш ефективний руховий режим в обсязі 6-8 годин занять на тиждень.

Поєднання рухових навантажень з розумовою діяльністю здійснюється ефективно, якщо враховуються наступні принципи положення.

Заняття різними видами спорту по-різному впливають на розумову працездатність. Так, з одного боку, ігрові види висувають високі вимоги до психіки, що зумовлено підвищенням функціонування емоційно-психічних механізмів. Наслідком таких занять є зниження розумової активності. З іншого боку, нетривалі ігрові емоційні навантаження стимулюють навчальну діяльність. Найкращий ефект досягається тоді, коли зміст фізкультурних занять досить різноманітний, а не монотонний. У фізичному вихованні студентів можна виділити наступні основні напрямки:

Загальнопідготовчий, спортивний, професійно-прикладний, гігієнічний, оздоровчо-рекреативний, лікувальний.

Загальнопідготовчий напрям забезпечує всебічну фізичну підготовку студентів і підтримку її на рівні вимог державної програми фізичного виховання. Засоби: загально-розвиваючі вправи без предметів і з предметами, легка атлетика, плавання та ін..

Спортивний напрямок забезпечує спеціалізовані систематичні заняття одним з видів спорту у відділеннях спортивного вдосконалення, а також участь у спортивних змаганнях з метою підвищення рівня спортивної майстерності. Професійно-прикладний напрямок сприяє використанню засобів фізичного виховання в системі наукової організації праці.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Хіль О.П. 149

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Шаповалова Г.В. 154

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Явтушенко О. В. 158

фахівцю, роблять працю студента все більш інтенсивною, напруженою. Відповідно зростає значення фізичної культури як засобу оптимізації режиму життя, активного відпочинку, збереження і підвищення працездатності студентів протягом усього періоду навчання у вузі. Поряд з цим засобами фізичної культури забезпечується загальна і спеціальна фізична підготовка стосовно до умов майбутньої професії.

Вирішуючи специфічні завдання, фізичне виховання студентства грає в той же час суттєву роль в моральному, вольовому та естетичному розвитку, вносить значний внесок у підготовку високоосвічених і всебічно розвинених фахівців.

Підвищення ролі спрямованого використання засобів фізичної культури в період навчання у вузі фахівців обумовлено, зокрема, тим, що робочий режим студента характеризується малорухомістю, одноманітністю робочої пози протягом 10-12 годин. Фізичні вправи в цих умовах – основний чинник протидії негативним наслідкам гіподинамії, а також розумового і нервово-емоційного навантаження.

Витрати часу на заняття фізичними вправами при цьому компенсуються завдяки підвищенню загальної працездатності, в тому числі і розумової.

Метою фізичного виховання студентів є формування фізичної культури особистості.

Завдання фізичного виховання.

У процесі фізичного виховання студентів вирішуються такі основні завдання:

- Зміцнення здоров'я засобами фізичної культури, формування потреби в підтримці високого рівня фізичної і розумової працездатності, самоорганізації здорового способу життя;
- Освоєння студентами теоретичних знань, спортивно-прикладних умінь і навичок;
- Підвищення рівня фізичної підготовленості;
- Вдосконалення психомоторних здібностей, що забезпечують високу продуктивність професійно-технічних дій;
- Створення у студентів системного комплексу знань, теоретичних основ і практичних навичок для реалізації їх потреби в руховій активності і фізичному вдосконаленні на виробництві, у побуті, сім'ї і раціональній організації вільного часу з творчим освоєнням всіх цінностей фізичної культури;
- Створення умов для повної реалізації творчих здібностей студента;
- Моральне, естетичне, духовний та фізичний розвиток студентів у ході навчального процесу, організованого на основі сучасних загальнонаукових і спеціальних технологій у галузі теорії, методики і практики фізичної культури і спорту.

В якості критеріїв результативності розробляються залікові вимоги та практичні нормативи, тести.

Обов'язковими тестами, що визначають фізичну підготовленість студентів, є:

2. Підвищено рівень готовності студентів до сприйняття змісту навчання, виконання майбутніх соціально-економічних і професійних функцій фахівця і, як наслідок, підвищенню вмотивованості їх діяльності з вивчення дисциплін зазначеного циклу;
3. Вдосконалено методичне забезпечення виробничих практик. Впроваджено індивідуальні завдання для студентів, під час практики, які мають на меті вивчення соціально-економічної та організаційної діяльності фахівців у реальних умовах виробництва.
Кращі зразки виконання цих робіт використовуються при формуванні пакетів творчих завдань для наступних заходів з виміру рівня сформованості соціально-особистісних компетенцій студентів.
4. Викладачі одержали змогу об'єктивно оцінити результативність їх власних педагогічних зусиль, визначати помилки, вносити корективи у зміст навчально-виховного процесу.
Викладачі зазначених дисциплін стали частіше звертатись до діючих галузевих стандартів спеціальностей, намагаючись наблизити зміст і результати навчання до рівня компетенцій, зазначених у стандартах, залучати до змісту навчання новітні досягнення соціології, менеджменту, психології, біоетики, вдосконалювати методику і зміст навчання в цілому.
5. Студентам участь у зазначених заходах дає можливість усвідомити свій рівень готовності до системного мислення, здатності роботи у команді та активізувати здобуті на даному етапі навчання свої досвід, знання і навички.

Висновок

Зазначене вище є одним з засобів підвищення вмотивованості та активізації пізнавальної діяльності студентів, рівня їх професійної компетентності і готовності до практичної діяльності за фахом.

Явтушенко О. В.
викладач фізичного виховання
Механіко-технологічний технікум ОНАХТ

«ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ»

Постановка проблеми. Фізичне виховання є невід'ємною частиною загального виховання студентства.

Дисципліна «Фізичне виховання» обов'язкова для студентів усіх фахів, вона забезпечує всебічний, фізичний розвиток особистості, зміцнення здоров'я та покращення психофізіологічного стану студентів у процесі професійної підготовки.

Роль фізичного виховання та інших форм спрямованого використання фізичної культури у ВНЗ багатогранна. Технічний прогрес, стрімкий розвиток науки і дедалі зростаюча кількість нової інформації необхідної сучасному

«ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ РЕСУРСІВ ВНЗ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»

Входження національної вищої школи в європейський науково-освітній простір є складним та багатогранним завданням, що потребує формування відповідного інформаційного забезпечення, ресурсної бази як в кожному окремому вищому навчальному закладі (ВНЗ), так і при створенні системи корпоративних інформаційно-бібліотечних ресурсів таких навчальних закладів України. Основною метою бібліотечної діяльності стає формування бібліотечно-інформаційного простору на засадах сучасних технологій та телекомунікацій, що передбачає колективне створення та використання спільних ресурсів [2, 11]. Тобто, в сучасних умовах виникає потреба як розвитку окремих бібліотек в межах ВНЗ, так й у зміцненні інформаційної взаємодії між бібліотеками на основі перспективних інформаційних технологій та стандартів. Вивчення структури, змісту та компонентів інформаційно-ресурсної бази освіти за рівнями ресурсів:

- міжнародні, національні, спеціалізовані, регіональні;
- визначення нормативно-правових засад інформаційно-бібліотечних корпоративних систем;
- визначення тенденцій взаємодії бібліотек ВНЗ України – все це дозволяє встановити шляхи вдосконалення інформаційного забезпечення освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства [1, 40]. Формування єдиного інформаційного простору освіти породжує певне протиріччя між рівнем інформатизації суспільства, зокрема освітньої підсистеми, станом організації доступу та використанням сукупно-інформаційного ресурсу освіти, а також рівнем системно-мережевої організації інформаційно-комунікаційних систем. Добре відомо, що далеко не у всіх вищих навчальних закладах бібліотеки відповідають тим вимогам, що ставить перед ними навчальний процес.

Організація ефективної системи забезпечення студентів навчальною і додатковою літературою – один з основних аспектів підвищення якості вищої освіти. Структурний підрозділ, покликаний вирішити це завдання – бібліотека вищого навчального закладу. Вузівська бібліотека постає перед нами якщо не єдиним у вузі, то незамінним провідником, засобом доведення до користувачів інформаційних масивів й документних ресурсів. Модернізація освіти в Україні зумовила необхідність трансформації бібліотек у сучасні бібліотечно-інформаційні центри, від ресурсів і послуг яких багато в чому залежить якість та зміст навчання. Це потребує впровадження нових методів управління та праці, новітніх інформаційних технологій, освоєння передових методів роботи.

Інформатизація як результат реалізації комплексу заходів, спрямованих на забезпечення повного й своєчасного використання достовірних знань в усіх

значущих видах людської діяльності, змінює уявлення про завдання та місце бібліотек в професійно-бібліотечній сфері життя. Могутній потік інформації на основі електронних технологій захопив сьогодні широкі верстви населення своєю дивиною, привабливістю і потужними пошуковими інформаційними можливостями [3, 27]. Розлога "павутина" інформаційних послуг особливо до вподоби студентам, для яких ця мережа слугує надійною і всеосяжною джерельною базою.

Питання забезпечення Інтернет-ресурсами навчального і науково-дослідного процесу висвітлено в публікаціях Н. Апшай, Т.М. Костирко, М.О. Подрезова, Л.Я. Філіппова та ін. Автори в своїх роботах акцентують увагу на можливості вільного доступу до інформаційних ресурсів в мережі Інтернет та обов'язкову фільтрацію інформації в електронних мережах.

Наша мета полягає у розкритті ролі бібліотек у забезпеченні інформаційними Інтернет-ресурсами користувачів ВНЗ.

Бібліотека сьогодні виступає як складова частина інформаційної структури суспільства, комунікативного і соціально-культурного центру. На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства головна роль бібліотек – це створення необхідних умов для користувача, щоб він зміг якісно, повно й оперативно одержувати потрібне джерело інформації як на традиційних, так і на новітніх носіях інформації. При цьому бібліотеки повинні виконувати свої основні завдання: забезпечення навчального процесу, духовного розвитку особистості, виховання, формування світоглядної орієнтації, високих моральних якостей й активної життєвої позиції користувачів [4, 151].

Як відомо, навчальному процесу будь-яких освітніх установ потрібна інформаційна підтримка. Для отримання наукових, навчальних, методичних посібників та інших необхідних матеріалів студенти або викладачі використовують фонди бібліотек різних типів, перш за все, вузівських та публічних, а також книготорговельні фірми. Бібліотека має брати активну участь у розвитку інтелектуального і морального потенціалу студентів. Це може бути досягнуто наданням реальної можливості для ознайомлення з культурною спадщиною і новітніми науковими здобутками.

Сучасний розвиток процесів автоматизації в бібліотеках вищих навчальних закладів має набути швидких темпів. Впровадження комп'ютерних та телекомунікаційних технологій в роботу бібліотек є вже не модою, а нагальною вимогою до підвищення продуктивності та якості бібліотечно-інформаційного обслуговування на основі створення, використання та інтеграції електронних ресурсів, а також автоматизації бібліотечних процесів. Створення електронних каталогів та масивів цифрових документів, разом із засобами телекомунікацій, необхідні для виконання головного завдання – забезпечення доступу користувачів до різних типів інформаційних ресурсів бібліотек [5, 12]. У наш час вузівські бібліотеки мають користуватися як традиційними, так і сітковими ресурсами, що забезпечило б їм роль інформаційно-освітніх центрів. Виконуючи цю функцію, бібліотеки не тільки мають надавати користувачам інформаційні ресурси на різних носіях, але й забезпечувати доступ до них [7, 128].

Рольова гра на тему "Конвенція про права дитини", яка проводилась цикловою комісією історії та правознавства.

На розсуд п'яти команд студентів надавались проблемні ситуації і пропонувалось розв'язати їх з позицій "Конвенції". Гра проводилась у три етапи, результати відповідей оцінювались експертною комісією.

За підсумками гри було охоплено майже всі статті "Конвенції", що дало змогу студентам не тільки засвоїти її зміст, а й отримати навички практичного застосування її статей.

Студенти продемонстрували здатності до системного мислення, роботи у команді, усвідомили вимоги до норм поведінки відносно інших людей.

Прикладом виміру рівня сформованості таких соціально-особистісних компетенцій, як креативність, ініціативність, турбота про якість роботи в ході вивчення дисциплін спеціального циклу може бути ділова гра, яка проводилась сумісно з фахівцями Механіко-технологічного технікуму з проблем автоматизації виробництва. Студенти мали змогу поряд з демонстрацією своїх знань, запропонувати оригінальні рішення поставлених задач, усвідомити себе відповідальними спеціалістами, організаторами виробництва.

Дієвими у формуванні таких компетенцій, як ініціативність, наполегливість у досягненні мети можна визначити такий захід, як **майстер-клас** з вибору життєвої стратегії, побудови професійної кар'єри. Особливістю заходу було залучення практичних працівників агенцій з працевлаштування і кадрових служб базових підприємств. Студенти змагались у мистецтві складання резюме, професійному тестуванні, вчилися відповідати на "незручні" питання роботодавців, демонструвати психологічну стійкість, бути переконливими при спілкуванні під час "працевлаштування", доводити свою професійну цінність.

Досить наглядно і доказово студенти демонструють володіння компетенціями під час участі у студентських науково-практичних конференціях, в яких вони вже традиційно беруть активну участь. Тематика доповідей, як правило спрямовується на демонстрацію володіння певними компетенціями.

Слід також зазначити роль студентського самоврядування у формуванні соціально-особистісних компетенцій майбутніх фахівців. Саме тут формується розуміння та сприйняття етичних норм поведінки, здатність до критики і самокритики, комунікабельність, відповідальність, толерантність, організованість і дисциплінованість. Широке залучення студентів до громадської діяльності є запорукою закріплення у них зазначених властивостей і здатностей.

Можна було б наводити ще й другі приклади, але зазначимо головне, що їх об'єднує – це спрямованість на формування конкретно визначених компетенцій необхідних для становлення фахівця.

За педагогічними спостереженнями в ході навчально-виховного процесу виявлено такі наслідки впровадження запропонованої методики:

1. Досягнуто повне охоплення студентів на всіх етапах навчання;

У той же час, зазначені компетенції в умовах сучасного стану економіки і ринкових відносин виступають чи не найголовнішими в реалізації випускника технікуму як фахівця. Володіння такими компетенціями, як адаптивність, комунікабельність, здатність до роботи у команді, ініціативність і наполегливість у досягненні мети, толерантність, здатність до самовдосконалення, орієнтація на досягнення життєвого успіху та інші у сукупності з професійними компетенціями є запорукою успіху випускника при працевлаштуванні та його подальшій професійній діяльності.

Першим заходом з вдосконалення методичного забезпечення дисциплін гуманітарного і соціально-економічного блоку було перегляд програм цих дисциплін і усвідомлення на які соціально-особистісні компетенції вони повинні спрямовуватись. При чому було визначено не тільки кінцевий результат, а й компетенції, що мають формуватись за кожним змістовим модулем (темою). До речі, це вимога нової методики складання галузевих освітніх стандартів, визначена Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти (МОН України).

Другим заходом була розробка методики контролю рівня сформованості зазначених компетенцій на кожному стані навчання, а також в поточному процесі засвоєння навчальних дисциплін.

Третім заходом були: розробка методу експертних оцінок у визначенні рівня сформованості компетенцій, критеріїв його оцінювання і орієнтовні норми часу для виконання завдань.

Характерною особливістю методики є врахування вікових особливостей студентів, рівня їх загально-освітньої підготовки і реальне прогнозування очікуваних результатів на даному етапі оволодіння спеціальністю.

Серед форм вимірів рівня сформованості компетенцій вдалими виявились комплексні творчі завдання, для вирішення яких формувались невеликі групи студентів (команди), а методом їх колективної діяльності визначався "московий штурм". Для зручності роботи експертів з оцінювання результатів, заздалегідь розроблялись професіограми або орієнтовні алгоритми вирішення проблеми і очікувані кінцеві результати. Це дозволило оперативно і об'єктивно оцінювати результати діяльності групи (команди). Додатково оцінювались оперативність, оригінальність і рівень відповідності прогнозованому позитивному результату.

При формуванні завдань могло передбачатись виявлення, як однієї, так і декількох компетенцій, як з однієї, так і з декількох дисциплін зазначеного блоку, які вже мали бути сформовані на даному етапі навчання. Зміст завдань насичувався не тільки за змістом навчальних дисциплін, а й за змістом відповідних посадових інструкцій фахівців, матеріалами з досвіду виробничої практики студентів. В усіх завданнях передбачався творчий підхід, для чого вводились елементи нетипових або екстремальних ситуацій, які вимагали оригінальних алгоритмів дій. В усіх випадках запропоновані рішення мали бути обґрунтованими їх авторами з визначенням очікуваних результатів їх впровадження і висновками з одержаних результатів.

Серед заходів, проведених у технікумі у зазначеному напрямі можна навести такі, з числа найбільш пророблених, методично і технічно оснащених.

Для забезпечення користувачів об'єктивною, компетентною і достовірною інформацією, заощадження часу на пошук цієї інформації, бібліографи вивчають інформаційні потреби своїх читачів, оцінюють ринок інформаційних послуг і пропонують матеріали тих сайтів, які можна використовувати в навчальному процесі [5, 16].

Загально відомо, що найголовнішою функцією бібліотек є інформування, що передбачає розкриття змісту фондів та зовнішніх ресурсів.

Характерною ознакою сьогодення є збільшення виробництва інформації в електронному вигляді. Цьому сприяє розвиток інформаційних технологій, що базуються на засобах комп'ютерної техніки та телекомунікаційного зв'язку. Значна частина інформації, яка виробляється та існує в електронному вигляді, потрапляє до бібліотек. У потоці надходжень до книгосховищ збільшується відсоток інформаційних продуктів на таких носіях як компакт-диски. Це бази даних з різноманітною за тематикою та видовим складом інформацією, мультимедійні продукти багатовидового змісту, програмні продукти; з традиційними виданнями також надходять програмні та мультимедійні додатки на дисках.

Бібліотеки мають стати виробниками власних електронних інформаційних ресурсів. На базі масивів бібліографічної, реферативної, аналітичної інформації формуються різноманітні бібліотечні інформаційні продукти: електронні каталоги і картотеки, бібліографічні покажчики та реферативні видання, в електронному вигляді створюється наукова і методична література. Мають здійснюватись роботи з оцифровування першоджерел із бібліотечних фондів та формування колекцій електронних документів. У практику бібліотек поряд з видавничою діяльністю входить тиражування на компакт-дисках окремих інформаційних продуктів та електронних ресурсів. Активізується формування електронних бібліотек, що вимагає певної організації електронної інформації, обліку й технологічного опрацювання електронних документів.

За умов активного використання мережі Інтернет як єдиного комунікаційного середовища інформаційні матеріали в цифрових форматах набувають підвищеного попиту з боку студентів. Це потребує якісного вдосконалення системи бібліотечно-інформаційного обслуговування, яка базуватиметься саме на електронних інформаційних ресурсах бібліотеки.

Можна наголосити на тому, що бібліотеки сьогодні мають трансформувати свою діяльність на основі можливостей новітніх технологій та забезпечувати такими інформаційними ресурсами студентів:

1. Електронні навчальні матеріали:

- електронні підручники - автоматизовані навчальні курси, які складаються із теорії, практичних прикладів, системи оцінки знань та підпрограм для моделювання процесів. Кожний електронний підручник повинен задовольняти, перш за все, вимоги до електронних навчальних матеріалів: модульність, узгодження з навчальними цілями, когнітивність, мультимедійність, можливість оцінки прогресу у навчанні;
- комп'ютерні навчальні програми - це продукція, яка покликана осмислити та закріпити теоретичний матеріал, здійснити оцінювання

отриманих теоретичних знань, які дозволяють студенту досягти поставлених у навчанні цілей. Такі програми формують та розвивають практичні вміння та навички, інтуїцію та творчі здібності, прискорюють накопичення професійного досвіду. Навчальні комп'ютерні програми повинні бути лабільними і мати розширені інформаційно-операційні можливості у використанні. Зокрема, показовий показ блоків інформації, графічні схеми, умовно графічні малюнки, пояснювальні тексти з гіпертекстовими та гіпермедійними роз'ясненнями та ін.[8, 24]

2.Електронні бібліотеки – це інформаційне середовище, головним призначенням якого є забезпечення користувачів доступом до основних фондів бібліотеки (електронна база даних повних текстів навчальних посібників, лекцій, методичних матеріалів, наукових статей, довідників, зразків курсових і контрольних робіт, рефератів, відеоматеріалів з дисциплін, які необхідні для дистанційного навчання студентів). Електронні бібліотеки функціонально призначені для розміщення різної навчальної інформації як платної, так і безкоштовної, а також забезпечення автоматичного on-line пошуку навчального матеріалу і завантаження його на електронну пошту користувача. Поповнення фонду такої бібліотеки відбувається постійно. Велике розповсюдження одержали електронні журнали, які можна передплатити через мережу Інтернет [8, 25]. Вони стають невід'ємною частиною курсу або використовуються як додаток до нього.

3. Можливо організувати інформаційний взаємозв'язок студентів зі співробітниками довідково-бібліографічного відділу бібліотеки. У розділі web-сайту бібліотеки, який може мати назву, наприклад, “Запитай у бібліотекаря”, користувач може відправити бібліографу запит електронною поштою, самостійно заповнивши бланк електронного листа, що з'являється на екрані монітору з наступними полями: ім'я користувача, адреса електронної поштової скриньки, текст повідомлення-запиту і відправляє його за автоматично вказаною адресою. Впродовж певного, невеликого часу виконуються відповіді у вигляді повідомлення-листа про наявність у фондах бібліотеки конкретних видань або підбирається література за темою.

4. Якщо для вивчення певного курсу інформаційних ресурсів певної бібліотеки не достатньо, може бути розроблена організація доступу на корисні зібрання посилань, закладок інших бібліотек регіону, держави або посилання до інформації, розсіяної по всьому світу, яка функціонально призначена для пошуку інтерактивних навчальних ресурсів за напрямком освіти студента. Завдяки цьому, можуть бути надані величезні можливості скористатися ресурсами мережі Інтернет, щоб зробити засвоєння навчального матеріалу ефективним, залучити студентів до самостійного навчання.

Взагалі, перетворення бібліотек ВНЗ на сучасні бібліотечно-інформаційні центри може сприяти індивідуалізації процесу професійного становлення, спонукати студентів до самостійної роботи, формувати у них інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. Засоби комп'ютерної телекомунікації дозволяють забезпечити навчальний процес навчально-методичними матеріалами,

світогляду, на якому формуються фахові знання та професійна відповідальність. У цьому сенсі особливого значення набуває оснащення студента відповідними **компетенціями**, як **здатностями** застосувати у практичній діяльності набуті знання, вміння, практичні навички, професійні, світоглядні та громадянські якості.

Законом України "Про вищу освіту" **компетентністний** підхід у формуванні змісту навчання покладається в основу галузевих освітніх стандартів спеціальностей (ГСВОУ). Технікум як розробник ГСВОУ з трьох спеціальностей, які погоджені МОН і прийняті для застосування, має певний досвід з втілення зазначеного підходу у навчальний процес.

Новітніми освітніми стандартами передбачається, що кожна з навчальних дисциплін, включених до Освітньо-професійної програми (ОПП) спеціальності, як нормативної, так і варіативної її частини приймає участь у формуванні відповідних компетенцій. На вимогу стандарту перелік компетенцій відображається у кожній навчальній програмі дисципліни. Поряд з традиційними вимогами контролю знань і умінь студентів виникає потреба визначати рівень сформованості компетенцій на різних етапах їх навчання: за підсумками вивчення окремих дисциплін або їх циклу, за підсумками курсової підготовки тощо.

На наш погляд, недосконалою є методика визначення компетентності тільки на завершальних етапах навчання у вигляді, наприклад державного екзамена зі спеціальності. Справа в тому, що студент може виявити свою компетентність тільки з питань, що є у завданні (тесті), а ми повинні оцінити всі здобуті ним компетенції. Тобто логічно робити виміри компетентності на всіх етапах навчання.

Таким чином, досвід впровадження методики, що розглядається свідчить, що доцільно не віддаляти демонстрацію компетенцій, здобутих студентами на завершальний етап навчання, а стимулювати їх виявлення вже починаючи з першого (другого) року навчання і далі на всіх наступних етапах.

З зазначеного витікає доцільність щорічних заходів закріплення і контролю рівня сформованості компетенцій як практичного і психологічного тренінгу в ході підготовки до завершального етапу навчання і державної атестації.

Досвід впровадження методики.

Так склалося, що діяльність з методичного забезпечення контролю рівня сформованості компетенцій було зосереджено в основному на питаннях визначення загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетенцій. Це широке коло різноманітних творчих професійних конкурсів за виробничою тематикою, пакети завдань, спрямованих на вирішення виробничих задач за фахом та інше, про що доповідалось на попередніх конференціях.

Значно менше уваги приділялось висвітленню питань методики формування соціально-особистісних компетенцій, які до речі, складають біля чверті всіх компетенцій, передбачених освітньо-кваліфікаційними характеристиками спеціальностей.

можливі варіанти, вирішення завдань, що стоять перед ними, реалізуючи при цьому засвоєні ним знання і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу, формуванню майбутніх професійних фахівців, толерантних громадян своєї країни та світу. Сучасний комунікативний метод є поєднанням багатьох способів навчання іноземної мови і знаходиться на верхівці еволюційної піраміди різноманітних освітніх методик.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320
4. Скуратівська М.О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов. <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischiy-shkoli-ukrayini/>
5. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти. // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2004.
6. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.
7. Джонсон, Д. Методы обучения. Обучение в сотрудничестве / Д. Джонсон, Р. Джонсон, Э. Джонсон-Холубек ; пер. с англ. З. С. Замчук. – СПб. : Экономическая школа, 2001. – 256 с.
8. Китайгородская, Г. А. Методика интенсивного обучения иностранному языку / Г. А. Китайгородская, В. А. Бухбиндер. – К. : Освіта, 1988. – 279 с.
9. Кларин, М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 80 с.

Шаповалова Г.В.

викладач математики,

заступник директора з ВР

Технікум промислової автоматики ОНАХТ

«ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ»

Зазначений напрям у підготовці фахівців визначено у Концепції національного виховання студентської молоді (рішення колегії МОН 25.06.2009 р. Пр. №7 (2-4) та наступних наказах МОН України (від 16.06.2015 р. № 641). Головна мета – підготовка студентів як майбутніх фахівців до входження у світовий, зокрема європейський, соціокультурний простір, становлення

зворотним зв'язком викладачів і студентів, доступом до вітчизняних та закордонних інформаційних та довідкових систем, доступом до електронних бібліотек, інформаційних ресурсів провідних вітчизняних та закордонних електронних газет і журналів.

Отже, сучасне інформаційно-освітнє середовище бібліотек розглядається як частина системи безперервної освіти, як поєднання всіх ресурсів незалежно від відомчого підпорядкування, умов і засобів розповсюдження інформації. В теперішній час, в умовах всеохоплюючої інформатизації, бібліотеки ВНЗ поступово перетворюються на інформаційні інтелект-центри наукової й освітньої діяльності. Бібліотека має надавати якісне інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів, можливості доступу до власних інформаційних ресурсів через мережу Інтернет, які несуть вагомий внесок у навчання студентів ВНЗ. Має бути істотно збільшено вплив бібліотеки як центру неформальних комунікацій шляхом організації віртуальних конференцій, семінарів, надання можливостей міжособистісного спілкування читачів. Творчий підхід щодо використання багатих бібліотечно-інформаційних ресурсів має дозволити студентам максимально ефективно використовувати у своїй роботі такі ресурси. А дозволити їх використовувати мають сучасні комп'ютерні технології.

Список використаних джерел:

1. Апишай Н. Функції бібліотеки вищого навчального закладу / Надія Апишай. – [Текст] // Вісник книжкової палати. – 2004. – № 7. – С. 40 – 41.
2. Бібліотека – центр науково-інформаційних ресурсів ХХІ століття: Матеріали наук.-практ. семінару. – [Текст]/ Дніпропетр. ОУНБ; Під. ред. А.М.Овсієнко. – Д., 2000. – 30 с.
3. Бібліотека ВНЗ на новому етапі розвитку соціальних комунікацій: Монографія / За ред. В. О. Ільганаєвої, Т. О. Колесникової. – [Текст] – Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2010. – 200с.
4. Костирко Т. М. Електронні ресурси бібліотеки в інформаційному просторі університету // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. праць. – [Текст] – Х., 2008. – Вип. 23. – С. 150-157.
5. Костирко Т. М. Система бібліотечно-інформаційних ресурсів вищих навчальних закладів: концептуалізація регіональних механізмів функціонування: Автореф. дис. канд. соц. комунікацій. – [Текст]. – Харків, 2008. – 23 с.
6. Подрезова М. О. Місце бібліотек навчальних закладів півдня України в інформаційній підтримці учбового і наукового процесів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vonu/bbk/2007/pdf/podrezova2.pdf. – Назва з екрана.
7. Слободяник М.С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій в період освоєння інформаційних технологій: Автореф. Дис. д-ра іст. наук. – К., 1995. – 410 с.
8. Филиппова Л.Я. Информационно-библиотечные ресурсы Интернет. – [Текст] – Харьков: “К-Центр”, 1998. – 80 с.

«ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ РОБОТОЮ ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ»

Впровадження нових методів автоматизації є одним з головних завдань в сучасному процесі обробки інформації. Створення нових інформаційних систем, що використовують різні бази знань, стало сьогодні необхідністю. Обсяги оброблюваної інформації, неухильно ростуть, таким чином, доступ і робота з даними ускладнюється. Автоматизація не тільки допомагає підвищити ефективність виробничого процесу, а й усуває можливі протиріччя в даних, тобто допомагає уникати помилок у роботі. Ці фактори можуть суттєво підвищити працездатність і скоротити час, що витрачається на обробку і складання різної документації.

Для вирішення певних економічних або математичних задач існує широкий спектр комп'ютерних програм. Такі засоби дозволяють людині швидко обробляти інформацію, що надходить шляхом звернення до баз даних. Оброблені дані легко виводяться на друк і їх можна зберігати в паперовому вигляді, проте доступність інформації в базі даних в рази вище.

Рутинна робота вимагає постійної уваги до великої кількості документів, тому значна частина робочого часу людини витрачається на розгляд однотипних даних. Цей фактор негативно впливає як на працездатність, так і на якість виконуваних дій.

Науково-викладацький склад є головним інструментом стабільної та якісної роботи вузу. Саме такі працівники здійснюють всю трудомістку роботу з навчальної підготовки. Від рівня підготовки та професіоналізму викладачів залежить престижність і репутація вузу. Отже, від нестачі співробітників у викладацькому складі підвищується навантаження на кожну окремо взятую людину, тому якість і ефективність навчання знижуються. Надлишок викладачів веде до зайвих витрат ВНЗ і не дозволяє багатьом співробітникам реалізуватися дій.

Проблема формування навчального навантаження викладачів полягає в необхідності опрацювання значного обсягу інформації та врахування великої кількості різних, в тому числі і нечітких факторів, що вимагає високого професіоналізму і великих часових витрат. Для вирішення даної задачі був розроблений цілий ряд інформаційних систем, серед яких найбільш відомими є система управління навчальним процесом університету (ТОВ «МКР») і програмний комплекс «Плани» (ММІС МДУ). Однак, дані системи в основному призначені для формування розкладу навчальних занять і адаптовані до законодавства тільки Російської Федерації. Крім того, зазначені системи не враховують неоднозначність і розпливчастість інформації про ступінь відповідності викладача дисциплін, що читаються, що говорить про актуальність досліджень в даній області.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. У практиці виявили досить високу ефективність таких форм роботи як індивідуальна, парна, групова і робота в команді.

Найбільш відомі форми парної і групової роботи:

- внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles);
- мозковий шторм (brain storm);
- обмін думками (think-pair-share);
- парні інтерв'ю (pair-interviews) та інші.

Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів.

В процесі навчання важливе значення має соціально-психологічний аспект. Ми намагаємось використовувати наступні критерії:

- створювати атмосферу, в якій студент почуває себе вільно і комфортно, стимулювати його інтереси, розвивати бажання практичного вживання іноземної мови;
- заохочувати студента в цілому, зачіпаючи його емоції, почуття, тощо;
- стимулювати його мовні, когнітивні і творчі здібності;
- активізувати студента, роблячи його головною діючою персоною в навчальному процесі, активно взаємодіючою з другими учасниками цього процесу;
- створювати ситуації, в яких викладач не є центральною фігурою, тобто, студент повинен усвідомити, що вивчення іноземної мови пов'язано з його особистістю і інтересами, а не з прийомами і засобами навчання використані викладачем;
- навчити студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей – одночасно забезпечити диференціацію і індивідуалізацію навчального процесу;
- передбачити різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, в певній мірі, стимулюючи активність студентів, їх самостійність, творчість.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов залежить від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних методів. Методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході з використанням комунікативного підходу допомагають розкрити творчий потенціал студентів, привчають творчо мислити, самостійно планувати свої дії, прогнозувати

засоби – це унікальний інструмент у розвитку образного мислення та підвищення комунікативних здібностей студентів у соціальній та професійній практиці. Забезпечення навчального процесу сучасними технологіями – це професійно-орієнтоване навчання іноземній мові, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), все це перетворює заняття на цікаву подорож з особистим та груповим обговоренням між викладачем та студентами у процесі спілкування.

У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно усі вправи та завдання являються комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором та реакцією (information gap, choice, feedback). Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і далеко не завжди, проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, тріадах, невеликих групах, з усією групою. З самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності на понадфразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови. Об'єктом оцінки є не тільки правильність, але й швидкість усного мовлення та читання.

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі.

Переваги методу: студенти вдосконалюють навички усного мовлення, долається страх перед помилками. Недоліки методу: не надається належної уваги якості мови, комунікативна компетенція досить таки швидко досягає своїх меж.

Інтерактивний метод надає можливість вирішити комунікативно – пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Категорію «інтерактивне навчання» можна визначити як: а) взаємодію вчителя і студента в процесі спілкування; б) навчання з метою вирішення лінгвістичних і комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

В процесі спілкування студенти навчаються:

- вирішувати складні задачі на основі аналізу обставин і відповідної інформації;
- висловлювати альтернативні думки;
- приймати виважені рішення;
- спілкування з різними людьми;
- приймати участь у дискусіях.

Крім того, організація роботи сучасного вузу вимагає постійного оформлення великої кількості документів, що у свою чергу, призводить до значних витрат часу на розгляд однотипної інформації та виконання рутинних процесів.

Таким чином, впровадження альтернативних методів розрахунку штатного розкладу дозволить практично повністю звільнитися від рутинних процедур, пов'язаних з розподілом навантаження по кафедрах. Це, в свою чергу, істотно підвищує ефективність діяльності навчально-методичного відділу вузу покращуючи тимчасові і якісні показники роботи співробітників відділу.

Одним з головних завдань при розподілі навчального навантаження є встановлення відповідності між викладачами та кортежем, в який входить потік студентів, семестр і навчальна дисципліна. Для кожного кортежу на підставі навчальних планів визначаються обсяги навчального навантаження всіх видів (лекції, практичні заняття, індивідуальні завдання, форми контролю і т. д.). При цьому використовуються правила, засновані на нормативних документах, що регламентують норми розподілу навчального навантаження і містять ліцензійні вимоги надання освітніх послуг.

Для вирішення задачі мною був розроблений програмний комплекс «Педагогічне навантаження». Спроекована і реалізована на платформі MS Access база даних «Навчальне навантаження», яка повністю забезпечує цілісність даних. Довідники бази заповнені інформацією про структуру навчального закладу.

Ключовим параметром розподілу навантаження є відповідність кваліфікації викладача навчальній дисципліні, яка визначається базовою освітою викладача і спеціалізацією його діяльності.

Розроблена база даних дозволяє зберігати інформацію про педагогічне навантаження усього вищого навчального закладу. Механізм внутрішніх зв'язків БД і обмежень на значення полів не дозволяє занести в базу некоректну інформацію. Додаток дозволяє оперувати з кількома копіями бази, не має прив'язки до конкретного ПК і не вимагає додаткової установки програмних компонент. Функції, які реалізовані в додатку дозволяють легко автоматизувати процес розрахунку і розподілу навантаження. Винесені в окремий файл налаштування правила нормування педагогічного навантаження дозволяють переналаштовувати додаток без перекомпіляції. Структура бази даних і додатку дозволяє надалі провести модернізацію і масштабування проекту, оскільки додаток має великий потенціал для масштабування.

Розроблені зв'язки між даними гарантують цілісність даних.

Інформація, що зберігається у довідниках описує структуру Одеського морського національного університету, склад факультетів, кафедр та спеціальності по яким здійснюється навчання.

Розроблений додаток повністю відповідає вимогам технічного завдання. Додаток забезпечує зручне керування розподілом навантаження кафедри.

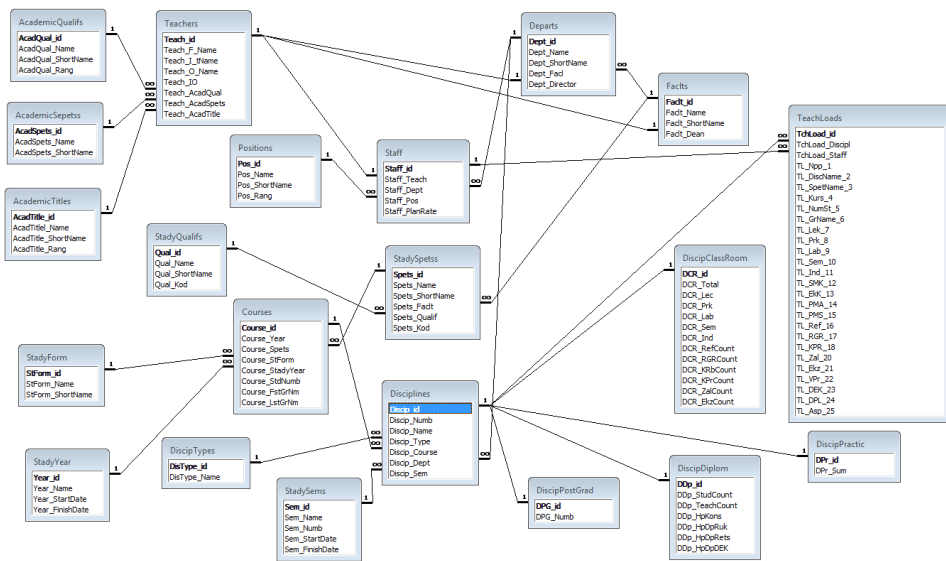

Рис. 1 – Схема БД «Педагогічне навантаження співробітників»

Система складається з:

бази даних для зберігання і забезпечення цілісності інформації;

додатку для автоматизованого розрахунку повного навантаження кафедри, розподілу елементів навантаження між викладачами. Створення основного документа, що визначає роботу викладача - робочого плану.

Основою будь якого ВНЗ є науково-педагогічний працівник. Інформація про кожного НПП зберігається у базі даних окремо від опису його місця у структурі ВНЗ. Вона складається з: прізвища, імені, по-батькові, ініціалів та його наукового ступеня, спеціальності і вченого звання. Ці дані зберігаються у таблиці Teachers.

Інформація про існуючі наукові кваліфікації, спеціальності та звання наведені у довідниках: AcademicQualifs, AcademicSepetss, AcademicTitles.

Структура вищого навчального закладу (ВНЗ) базується на факультетах. Головною частиною факультету є деканат, його очолює декан. Декан повинен бути НПП. До складу факультету входять кафедри, які очолюють їх завідувачі, котрі також є НПП. Педагогічне навантаження розподіляється по викладачам, які займають штатну посаду.

Інформація про дисципліни, які викладаються на кафедрі надходять у вигляді учбового доручення від кожного деканату. Всі доручення по кафедрі об'єднуються у таблиці

В учбовому дорученні вказується:

- назва дисципліни, поле Discip_Name;
- курс, на якому викладається дисципліна, поле Discip_Course;
- семестр викладання, поле Discip_Sem;
- інформація про педагогічне навантаження по дисципліні.

Але в сучасних умовах при відборі оптимальних методів навчання необхідно врахувати основну мету навчання іноземній мові – оволодіння мовленнєвою компетенцією для спілкування як в основних сферах людської діяльності, а також навчання мові спеціальності, іншими словами для спеціальних професійних цілей. Майбутній фахівець повинен вміти використовувати знання іноземної мови в реальному професійному спілкуванні з фахівцями відповідної галузі знань. Зрозуміло, сфера спілкування економістів відрізняється від комунікації митників, модел'єрів, технологів, фахівців комп'ютерної сфери, тому в процесі навчання на старших курсах з дисципліни “Іноземна мова за професійним спрямуванням” перш за все необхідно звужити широкий діапазон мови до конкретних потреб студентів різних спеціальностей і моделювати процес реальної професійної комунікації з використанням професійної лексики, формуванням власної точки зору на професійну тематику тощо.

Тому визначивши головне і пріоритетне завдання вивчення іноземної мови в сучасних умовах, а саме оволодіння комунікативною компетенцією іноземної мови загальнокультурного та професійного рівнів, можна перейти до підбіру прийомів, різноманітних підходів та робочих технік. «Прийоми навчання це сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню головної мети конкретного методу».

Тепер слід перейти до визначення сучасних методик, які у повній мірі відповідають поставленій меті навчання іноземній мові. На даному етапі розвитку методики навчання англійської мови найбільше застосування знайшли комунікативно-орієнтована концепція навчання з використанням сучасних технічних засобів.

Як показала практика використання комунікативної методики забезпечує не тільки засвоєння іноземної мови як засобу спілкування в різних сферах діяльності людини, але й сприяє розвитку всебічних якостей особистості.

Прийоми даної методики дозволяють реалізувати набуті знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова виступає як засіб комунікації, спілкування в конкретній ситуації.

Отже, я вважаю, що в сучасних умовах у процесі навчання не має бути місця для таких процесів, як постійне зазубрювання, бездумне завчання текстів на іноземній мові, що не мають практичної цінності для майбутньої життєдіяльності студентів. Студенти мають бути підготовлені на основі якісного сучасного аутентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі. Адже гарне знання іноземних мов є зараз і продовжуватиме залишатися надалі однією з провідних вимог роботодавців.

Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Незалежно від бажання людей в їх життя влилися і стали його органічною часткою електронні засоби, цифрові технології, комп'ютерна техніка. Проникнення комп'ютерних, мультимедійних засобів в галузь освіти є закономірним і невідворотним. Комп'ютерні та мультимедійні

які у повній мірі забезпечать якісне навчання та викладання іноземної мови та досягнення результативності та якості навчання.

Для досягнення високого рівня навчання іноземній мові викладачеві важливо знайти ті методи викладання, ті спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів тощо. Рациональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача.

Методика викладання англійської мови це наука, яка постійно знаходиться у пошуку найбільш ефективного способу навчання людини мові. У сучасному світі англійська мова є мовою міжнародного спілкування, а існуючий попит на якісні послуги з навчання цій мові вимагає стрімкого розвитку відповідної методики викладання. Кожного року створюються нові підручники, розробляються нові методики, проводяться чисельні дослідження для винайдення найкращого способу навчання мові. За всю історію людства було розроблено значна кількість різних освітніх методик. На самому початку всі способи навчання іноземній мові запозичувалися з програм, розроблених для навчання так званим «мертвим мовам» - латині і грецької мови, в рамках яких практично весь освітній процес зводився до читання і перекладу.

Такий метод називався граматико-перекладний метод. Подібний метод можливо має право на існування і в сучасних умовах, але лише для вузького кола спеціалістів технічного профілю, які вивчають іноземну мову переважно для розуміння та перекладу складних технічних понять, інструкцій. Комунікативні навички володіння іноземною мовою приблизно складають лише 10% відсотків і головним недоліком цієї методики є те, що студент так і не набуває навичок мовлення, а знання граматики швидко забувається без її повного розуміння та використання.

Інший метод, який свого часу активно використовувався при навчанні іноземній мові це – свідомо - порівняльний метод, який ґрунтується, перш за все, на припущенні, що мислення у всіх мовах є однаковим, але воно реалізується в різних мовах різними мовними засобами. Другим початковим положенням є проблема свідомого на противагу неусвідомлюваному. Основний принцип свідомо-порівняльного методу «через свідоме оволодіння мовою до несвідомого». Загальні принципи свідомо-порівняльного методу: осмислення правила, а не механічне вироблення навичку; усвідомлюване оволодіння мовою.

Ще один метод аудіолінгвальний потребує заучування граматичних і фразеологічних структур мови шляхом багатократного повторення їх в готових навчальних діалогах, і тоді вважається, що в потрібний момент людина вживатиме їх автоматично. Проте досвід показує, що в реальній ситуації людина, як правило, не може своєчасно і влучно вжити колись запам'ятовану ним фразу або оборот.

Існує ще багато інших методів та прийомів, які свого часу намагалися використовувати лінгвісти в процесі навчання. І кожен з них має свої переваги та недоліки.

Для зручності роботи на кафедрі кожній дисципліні призначається персональний номер, поле Discip_Numb.

Аналіз педагогічного навантаження дозволив виділити чотири типа навантаження, які значно відрізняються один від одного по структурі навантаження. Тип педагогічного навантаження був описаний у таблиці DiscipTypes.

Викладання однієї навчальної дисципліни здійснює група викладачів. Перед плануванням навантаження, його необхідно розділити на частини які може викладати тільки один викладач. Це розподілення виконується програмою автоматично, чи оператором вручну. Цей алгоритм не може бути описаний у базі.

Плануванням педагогічного навантаження є розподіл, яка частина дисципліни викладається яким викладачем. Результати планування педагогічного навантаження по кафедрі зберігаються у таблиці TeachLoads.

Можливості та використання додатка. Усі заходи керування додатком розміщуються у головному вікні, зовнішній від якого наведений на рис. 2.

Рис. 2 – Головне вікно додатка

Програмне забезпечення було протестоване в ОНМУ на прикладі розподілу навчального навантаження кафедри «Технічна кібернетика» за 2014/15 учбовий рік. Тестування підтвердило працездатність розробленого додатку.

Перелік посилань:

1. Ломоносов О.В. Методические положения управления численностью научно-педагогических сотрудников высших учебных заведений /О.В. Ломоносов// Научно-методический журнал. – Вып. 7. Экономические науки. – Николаев: изд-во им. Петра Могилы, 2010. – 56–60 с.

2. Симбирская Л.М. Компьютерная система планирования учебной работы ВУЗА: Сборник научных трудов/ Л.М. Симбирская, И.В. Клитная //Вестник ХГАДТУ. – Харьков. – 2002. – №17. – 5–7 с.
3. Васильева Т. Оптимальное распределение нагрузки на преподавателя [Электронный ресурс] / Т. Васильева. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/ Дата доступа: 25.09.2014
4. Васильев В. Механизм распределения штатов между кафедрами университета [Электронный ресурс] / В. Васильев. – Режим доступа: <http://www.ict.edu.ru/vconf/> Дата доступа: 25.09.2014
5. Василенко А.Ю. Разработка веб-сервиса мониторинга успеваемости студентов [Электронный ресурс] / А.Ю. Василенко. – Режим доступа: <http://www.masters.donntu.edu.ua/> Дата доступа: 25.09.2014
6. Структура учебных рабочих планов [Электронный ресурс] / Московский автомобильно-дорожный технический университет. – Режим доступа: <http://www.madi.ru/> Дата доступа: 25.09.2014
7. Андреев В.В. Рейтинговая система учета успешности студентов/. В.В. Андреев, Н.В. Герова, М.И. Ведерникова и др. – М.: Бином, 2009. – 89 с.
8. Сластенин В. Педагогика теории формирования содержания образования [Электронный ресурс] / В. Сластенин. – Режим доступа: <http://www.university.kherson.ua/Information/> Дата доступа: 25.05.2014

Бурлака Г.І.

викладач

Технікум газової та нафтової промисловості ОНАХТ

«ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У СИСТЕМІ ОСВІТИ»

Особливості використання сервісів мережі Інтернет

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, глобальної мережі Інтернет створили можливість доступу до гігантських обсягів інформації, її збереження. Специфіка технологій Інтернет – WWW (з англ. World Wide Web – всесвітня павутина -є середовищем для обміну інформації (як правило, мова йде про Веб-сторінки) між людьми всього світу.

Інформатизація та комп'ютеризація вимагають від людини нових знань, умінь та навичок, що будуть адаптовані до умов інформаційного суспільства. Особлива роль нині відводиться мережі Інтернет – засобу розповсюдження інформації, середовища співпраці та спілкування людей, що є найбільшою та популярною комп'ютерною мережею, котра відкриває широкі можливості ефективного її використання в освіті. Надання різноманітних освітніх послуг, навчальної інформації, відкриття широких можливостей використання різноманітних ресурсів мережі Інтернет, у тому числі навчальні дистанційні курси, дистанційні олімпіади і конкурси, бібліотеки, текстові сховища, інтерактивні енциклопедії та словники, перекладачі, віртуальні музеї та виставки і т. ін. у підготовці майбутнього фахівця.

Дуже ефективним є використання тестів безпосередньо в процесі навчання, при самостійній роботі студентів. У цьому випадку студент сам перевіряє свої знання. Не відповівши відразу на тестове завдання, студент отримує підказку, роз'яснює логіку завдання і виконує його другий раз. Тестування допомагає викладачеві виявити структуру знань студентів і на цій основі переоцінити методичні підходи до навчання з дисципліни, індивідуалізувати процес навчання.

Хіль О.П.

*викладач комісії іноземних мов
Одеський технічний коледж ОНАХТ*

«ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

Ми живемо в епоху світової глобалізації та інтеграції усіх сфер діяльності людини. Відбуваються політичні та соціально-економічні зміни, наша країна намагається активно співпрацювати з західними партнерами, розширюються міжнародні відносини. У процесі співробітництва між країнами все більшого значення набувають особиста здатність людини до спілкування та вміння налагодити контакт. Успішна вербальна комунікація з західними партнерами неможлива без знання іноземної мови, яка на сучасному етапі є одним із головних факторів як соціально-економічного так і загально-культурного прогресу суспільства.

Іноземна мова виконує важливу роль у формуванні особистості та підвищення рівня освіченості людини. Володіння іноземною мовою дає можливість ознайомлення з духовним багатством іншої країни і безпосередньої участі в культурних, економічних та інших досягненнях світової цивілізації. В сучасних умовах освічена людина, фахівець розуміють важливість володіння іноземною мовою, без якої неможливо зробити успішну кар'єру.

Тому першочергове значення в цьому процесі відіграє вивчення і знання іноземної мови як засобу спілкування, як інструменту для інтеграції студентів в інформаційний простір та засобом відкриття і пізнання світу та інновацій з професійного напрямку підготовки.

Вивчення іноземної мови особливо за професійним спрямуванням є важливим аспектом формування професійного та світоглядного рівня студентів під час навчання у навчальних закладах I-II рівня акредитації і наступною ланкою вивчення іноземної мови на базі середньої школи та в процесі безперервного навчання іноземній мові.

Вивчення іноземної мови – крок надто важливий і потребує значних зусиль. Виходячи з цього величезне значення в сучасних умовах має гідне забезпечення учбово-навчального процесу методичними матеріалами, підбір найбільш оптимальних методів та засобів організації педагогічної діяльності,

оцінка «добре», 50% -70 % - «задовільно», 50% і менше від максимальної суми - «незадовільно».

При використанні рейтингової системи основний акцент робиться на організацію активних видів навчальної діяльності, активність студентів виходить на творче осмислення запропонованих завдань. У взаєминах викладача зі студентами є співпраця і співтворчість, існує психологічна і практична готовність викладача до факту індивідуального своєрідності кожного студента. Передбачається різноманітність стимулюючих, емоційно-регулюючих, напрямних і організують прийомів втручання (при необхідності) викладача в самостійну роботу студентів. Викладач виступає в ролі педагога-менеджера і режисера навчання, готового запропонувати студентам мінімально необхідний комплект засобів навчання, а не тільки передає навчальну інформацію. Навчальна інформація використовується як засіб організації навчальної діяльності, а не як мета навчання. Рейтингова система навчання забезпечує найбільшу інформаційну, процесуальну і творчу продуктивність самостійної пізнавальної діяльності студентів за умови її реалізації через особистісно-орієнтованого навчання (проблемні, діалогові, евристичні, ігрові та інші освітні технології).

Більшість студентів позитивно ставляться до такої системи відстеження результатів їх підготовки, відзначаючи, що рейтингова система навчання сприяє рівномірному розподілу їх сил протягом семестру, покращує засвоєння навчальної інформації, забезпечує систематичну роботу без «авралів» під час сесії. Велика кількість різноманітних завдань, які пропонуються для самостійного опрацювання, і різні шкали їх оцінювання дозволяють студенту стежити за своїми успіхами, і при бажанні у нього завжди є можливість поліпшити свій рейтинг (за рахунок виконання додаткових видів самостійної роботи), не чекаючи іспиту. Організація процесу навчання в рамках рейтингової системи навчання з використанням різноманітних видів самостійної роботи дозволяє отримати більш високі результати у навчанні студентів порівняно з традиційною вузівської системою навчання.

Використання рейтингової системи дозволяє домогтися більш ритмічної роботи студента протягом семестру, а так само активізує пізнавальну діяльність студентів шляхом стимулювання їх творчої активності. Але така робота дозволяє викладачеві розкрити свої педагогічні здібності і втілити свої ідеї вдосконалення навчального процесу.

Дуже корисним може бути тестовий контроль знань і умінь студентів, який відрізняється об'єктивністю, економить час викладача, в значній мірі звільняє його від рутинної роботи і дозволяє більшою мірою зосередитися на творчій частині викладання, має високий ступінь диференціації досліджуваних за рівнем знань та вмінь і дуже ефективний при реалізації рейтингових систем, дає можливість значною мірою індивідуалізувати процес навчання шляхом підбору індивідуальних завдань для практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи, дозволяє прогнозувати швидкість і ефективність навчання кожного студента.

Мережа Інтернет є джерелом різноманітної інформації. Виходячи з навчальної мети, це можуть бути, наприклад, освітні ресурси, яких нині є багато і в подальшому кількість їх збільшиться. Майже всі навчальні заклади, дослідницькі установи мають свої сайти, що постійно поповнюються інформацією. Корисними є Інтернет-ресурси, які використовуються для одержання подальшої освіти, вибору професії та сфери діяльності, постійного підвищення фахових знань, кваліфікації та ін.

Зупинимось на окремих освітніх ресурсах, котрі нині набули найбільшого поширення:

Дистанційне навчання (ДН) – форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально. Нині найбільшого розвитку набуло дистанційне навчання з використанням Інтернет-технологій, що носить назву Е-ДН та надає можливість здійснювати:

- вільний запис на дистанційні навчальні курси. В більшості випадків для початку навчання або вивчення певного навчального курсу відсутні будь-які умови та вимоги;

- самостійне планування навчання. Кожний має можливість вибору під час вивчення питань, тем і розділів, самостійне визначення послідовності їх вивчення, шляхом вибору можливих курсів;

- надання свободи в часі, швидкості навчання, відсутності обмеженості у часі, вивчення окремих питань та тем, самостійний вибір часу вивчення навчального матеріалу, складання тестів, контрольних та залікових робіт;

- свобода в виборі місця навчання.

Розвиток ІКТ у навчальному процесі, їх використання надало можливість навчання у будь-який час, з будь-якого місця, в якому організовано доступ до Інтернет.

Дистанційні олімпіади та конкурси

Розвиток олімпіадного руху в Україні, конкурсів, завдячуючи Всесвітній павутині дає можливість бути присутнім та брати участь в усіх олімпіадах, конкурсах, а також бути присутнім у фіналі конкурсу. Присутність усіх учасників олімпіади, конкурсів в одному місці стало не обов'язковим. Нині є значна кількість різних мережевих проектів та олімпіад, умови участі яких розміщені на сайті конкурсів і кожний бажаючий має можливість прийняти в них участь. Мова йде про змішане проведення Інтернет-олімпіад, конкурсів на основі поєднання очних та заочних форм, коли на завершальному етапі проводиться очний тур.

Використання Інтернет-технологій знімає територіальні обмеження і відкриває необмежені можливості участі в дистанційних заходах для всіх бажаючих. Найбільшого поширення набувають міжнародні Інтернет-олімпіади, що проводяться в декілька етапів. Інтернет-олімпіади та конкурси переважно проводяться з окремих предметів або на основі їх інтеграції. При цьому учасники проходять декілька турів: теоретичний, розробка власного проекту або програмного продукту та практичний, якщо присутня експериментальна частина. Також практикується проведення віртуальних

фізичних, хімічних або технічних експериментів, виконуються дослідницькі проекти, творчі завдання та ін.;

Віртуальні бібліотеки забезпечують організацію за допомогою засобів навігації та пошуку сховищ різноманітних електронних документів. Наведемо визначення віртуальної бібліотеки. Віртуальна бібліотека – цифрова або електронна бібліотека, в яку закладена звичайна бібліотека для читання книг та доступу до інших об'єктів, або це може бути сайт, який пропонує посилання на різні сайти зі значним запасом інформації в каталозі або в архівній формі.

Використання ІКТ дозволяє значно поліпшити процес пошуку та одержання необхідного видання читачу електронної бібліотеки. Як правило, віртуальні бібліотеки надають своїм користувачам практично ті самі основні послуги, що і традиційні бібліотеки: – доступ до каталогів бібліотеки з організацією пошуку та формування переліку замовлень; – організація доступу до бібліотечного фонду, що представлений електронними аналогами різних видань (книг, журналів, газет та ін.).

Віртуальні бібліотеки можуть бути універсальної спрямованості або містити видання з певної тематики. Більшість електронних бібліотек створюється на основі традиційних з відповідним переведенням їх в електронний формат та організації дистанційного доступу до них.

До переваг віртуальних бібліотек можна віднести:

- можливість використання бібліотечного фонду поза бібліотечною будівлею;
- наявність засобів оптимізації пошуку необхідного видання, включаючи електронну рубрикацію та каталогізацію;
- відсутність обмежень на одночасне використання декількох видань;
- можливість використання документів в електронному вигляді з подальшою локалізацією окремих фрагментів;
- мережеві довідники та енциклопедії.
- Словники– це пошук термінів, визначень, статей, а також переклад слів.

Всі словники є доступними.

Загальні відомості про інформаційні ресурси мережі Інтернет

Нині весь світ огорнула інформаційна мережа Інтернет. Вона зв'язує десятки мільйонів абонентів у більш як 150 країнах світу. Щомісяця її поширеність зростає. Це пов'язане з переведенням всіх соціально-значущих інформаційних ресурсів на електронні носії, зокрема, розміщення їх у всесвітній мережі Інтернет. Кількість інформаційних ресурсів мережі постійно зростає, у тому числі тих, які мають освітню, суспільно-значущу спрямованість. До них належать електронні посібники, енциклопедії, журнали й газети, відомості про навчальні заклади, молодіжні освітні центри, шкільні та студентські спілки тощо.

Теоретично інформаційні ресурси Інтернет являють собою систему гіпертекстових сторінок - WWW, де під сторінкою розуміють найменшу одиницю всесвітньої павутини. Сторінки містять тексти, картинки, звуки, відео тощо і функціонують, як правило, у межах одного сайту. Сайт - це група сторінок, яка належить конкретній фірмі, організації або фізичній особі, і

- вхідний контроль знань і умінь студентів при початку вивчення чергової дисципліни;

- поточний контроль, тобто регулярне відстеження рівня засвоєння матеріалу на лекціях, практичних та лабораторних заняттях;

- проміжний контроль по закінченні вивчення розділу або модуля курсу;

- самоконтроль, здійснюваний студентом у процесі вивчення дисципліни при підготовці до контрольних заходів;

- підсумковий контроль з дисципліни у вигляді заліку чи іспиту;

- контроль залишкових знань і вмінь через певний час після завершення вивчення дисципліни.

В останні роки поряд з традиційними формами контролю - колоквіуми, заліки, іспитами досить широко вводяться нові методи, тобто організація самостійної роботи студентів здійснюється на основі сучасних освітніх технологій. В якості такої технології в сучасній практиці вищої професійної освіти часто розглядається рейтингова система навчання, що дозволяє студенту і викладачу виступати у вигляді суб'єктів освітньої діяльності, тобто бути партнерами.

Рейтингова система навчання передбачає багатобальну оцінювання студентів, але це не простий перехід від п'ятибальної шкали, а можливість об'єктивно відобразити в балах розширення діапазону оцінювання оволодіння здібностей студентів, їхніх зусиль, витрачених на виконання того чи іншого виду самостійної роботи. Існує великий простір для створення блоку диференційованих індивідуальних завдань, кожне з яких має свою «ціну». Правильно організована технологія рейтингового навчання дозволяє з самого початку піти від п'ятибальної системи оцінювання і прийти до неї лише при підведенні підсумків, коли зароблені студентами бали переводяться у звичні оцінки: відмінно, добре, задовільно, незадовільно. Крім того, в систему рейтингової оцінки включаються додаткові заохочувальні бали за оригінальність, новизну підходів до виконання завдань для самостійної роботи або дозволу наукових проблем. У студента є можливість підвищити навчальний рейтинг шляхом участі у позанавчальній роботі: участь в олімпіадах, конференціях; виконання індивідуальних творчих завдань, рефератів, участь у роботі наукового гуртка і т.д. При цьому студенти, не поспішають здавати роботу вчасно, можуть отримати і негативні бали. Разом з тим, заохочується більш швидке проходження програми окремими студентами. Наприклад, якщо студент готовий здавати залік або писати самостійну роботу раніше групи, можна додати йому додаткові бали.

Рейтингова система - це регулярне відстеження якості засвоєння знань і умінь у навчальному процесі, виконання планового обсягу самостійної роботи. Ведення багатобальної системи оцінки дозволяє, з одного боку, відобразити в балльному діапазоні індивідуальні особливості студентів, а з іншого боку - об'єктивно оцінити в балах зусилля студентів, витрачені на виконання окремих видів робіт.. Розроблена шкала перекладу рейтингу з дисципліни в підсумкову п'ятибальну оцінку доступна, легко підраховується як викладачем, так і студентом: 85% -100% максимальної суми балів - оцінка «відмінно», 70% -85% -

дозволяє вводити в завдання науково-дослідні елементи, спрощувати або ускладнювати завдання.

Активність роботи студентів на звичайних практичних заняттях може бути посилена введенням нової форми СРС, сутність якої полягає в тому, що на кожне завдання студент отримує своє індивідуальне завдання (варіант), при цьому умова завдання для всіх студентів однакова, а вихідні дані різні. Перед початком виконання завдання викладач дає лише загальні методичні вказівки (загальний порядок вирішення, точність і одиниці вимірювання певних величин, наявні довідкові матеріали). Виконання СРС на заняттях з перевіркою результатів викладачем привчає студентів грамотно і правильно виконувати технічні розрахунки, користуватися обчислювальними засобами та довідковими даними. Досліджуваний матеріал засвоюється більш глибоко, у студентів змінюється ставлення до лекцій, так як без розуміння теорії предмета, без гарного конспекту важко розраховувати на успіх у вирішенні завдання. Це покращує відвідуваність як практичних, так і лекційних занять.

Інша форма СРС на практичних заняттях може полягати в самостійному вивченні принципів схем, макетів, програм тощо, які викладач роздає студентам разом з контрольними питаннями, на які студент повинен відповісти протягом заняття. Виконання лабораторного практикуму, як і інші види навчальної діяльності, містить багато можливостей застосування активних методів навчання та організації СРС на основі індивідуального підходу.

При проведенні лабораторного практикуму необхідно створити умови для самостійного виконання лабораторних робіт, де необхідно:

- провести експрес-опитування (усно або у тестовій формі) з теоретичного матеріалу, необхідного для виконання роботи (з оцінкою);
- перевірити плани виконання лабораторних робіт;
- оцінити роботу студента в лабораторії;
- перевірити і виставити оцінку за звіт.

Будь-яка лабораторна робота повинна включати глибоку самостійне опрацювання теоретичного матеріалу, вивчення методик проведення і планування експерименту, освоєння вимірювальних засобів, обробку та інтерпретацію експериментальних даних.

Методичне забезпечення і контроль самостійної роботи

Розробка комплексу методичного забезпечення навчального процесу є найважливішою умовою ефективності самостійної роботи студентів. До такого комплексу слід віднести тексти лекцій, навчальні та методичні посібники, лабораторні практикуми, банк завдань і завдань, сформульованих на основі реальних даних, банк розрахункових, моделюючих, тренажерних програм і програм для самоконтролю, автоматизовані навчальні та контролюючі системи, інформаційні бази дисципліни або групи споріднених дисциплін та інше. Це дозволить організувати проблемне навчання, в якому студент є рівноправним учасником навчального процесу. Результативність самостійної роботи студентів багато в чому визначається наявністю активних методів її контролю. Існують наступні види контролю:

містить інформацію, пов'язану за змістом. Групи сайтів поєднуються у портали. Їх відрізняє наявність необхідних користувачеві послуг (інформаційна послуга - послуга, яку одержує користувач чи абонент за індивідуальним замовленням, і полягає у задоволенні споживчих чи ділових потреб його на відстані за допомогою телекомунікацій). Доступ до всіх сайтів групи (порталу) здійснюється за допомогою єдиної для них титульної сторінки.

Інформаційні ресурси, які є складовою системи освіти, в мережі Інтернет, представлені, насамперед, сайтами електронних бібліотек; сайтами законодавчої бази (розділ – освіта) та Міністерства освіти та науки, багатьма сайтами навчальних закладів освіти тощо. Вони містять різноманітну інформацію, корисну для вчителів шкіл та викладачів вищих навчальних закладів: державні програми освіти; програми фахової підготовки і дисциплін; електронні посібники з різних дисциплін, програми для підвищення педагогічної майстерності; методичні та інструктивні матеріали тощо. Всі ці сайти поєднані в мережі Інтернет такими структурами, як довідники, каталоги, інтерактивні інформаційно-пошукові системи, інформаційні WWW-сервери тощо.

Довідники, як інформаційні ресурси Інтернет, містять, подібно книжкам, упорядкований предметний матеріал, в якому наведено узагальнені стислі відомості з певних галузей наук, професій тощо. Для кожного користувача Інтернет створюється файл - довідник користувача, що описує набори даних, пристрої та програмні засоби, які надаються окремому користувачеві.

Каталоги є досить корисними ресурсами мережі і до того ж психологічно найбільш відповідають стандартам західного мислення. В них інформація відсортована за тематикою. Але вони поступаються мережевим інформаційно-пошуковим системам у плані оперативності та обсягу охоплення ресурсів. І це не випадково - до каталогу інформація заноситься або самим користувачем, або адміністратором каталогу, який об'єктивно неспроможний охопити повний обсяг ресурсів, що динамічно збільшується. Інформаційно-пошукові системи орієнтовані на розв'язування завдань пошуку інформації.

Всі наведені сервери сканують та індексують всю мережу Internet. Можна тільки догадуватися, які потужності обчислювальної техніки повинні бути залучені та як вони повинні розвиватися (подвоєння потужності відбувається кожні 50-60 діб), враховуючи те, що деякі з таких систем інколи сьогодні використовують граничні можливості техніки). Майбутнє таких систем можливе тільки при розподілі простору мережі між окремими каталогами та пошуковими серверами.

На жаль, ще не існує методологія кількісної і якісної оцінки інформаційних ресурсів, а також прогнозування вжитку їх для освіти та суспільства в цілому. Це зменшує ефективність інформації, яка накопичується у вигляді інформаційних ресурсів.

Застосування Інтернет-ресурсів у навчальному процесі

Інтернет надає унікальні можливості для освіти. Він має не тільки величезний невичерпний масив освітньої інформації, а й виступає як засіб,

інструмент для її пошуку, переробки, представлення. Інтернет є джерелом активної інтелектуальної та комунікативної діяльності людини, яка має необмежені можливості для одержання знань, умінь, навичок. Освітні Веб-сайти стали важливим елементом ІКТ навчання, набули актуальності питання ознайомлення викладачів, методистів з дидактичними можливостями мережі, з можливостями, які надають такі сайти для освіти і виховання. Тому важливим є класифікація Інтернет-ресурсів. Найбільш вдалою є класифікація освітніх Інтернет-ресурсів за такими ознаками:

- для самостійної роботи студентів;
- з метою підготовки викладача до занять;
- для самоосвіти педагогів;
- з метою організації практичної роботи на занятті;
- для організації позаурочної роботи з дисципліни.

Нині активно розробляється методика і форми використання Інтернет-ресурсів у навчальному процесі. Відповідні матеріали можна знайти в Інтернет-виданнях, наприклад, «Вопросы Интернет-образования» та інших, а також у багатьох навчальних посібниках, матеріалах конференцій.

Ученими і практиками пропонуються наступні форми проведення занять: презентація, дослідження, віртуальний експеримент, лабораторна робота, тематичний проект, електронна вікторина, контроль знань, факультатив, мережевий проект, індивідуальне навчання, консультації. Можливі інші форми проведення занять: мережева гра, «віртуальна екскурсія», прес-конференція, творчий звіт, дистанційні олімпіади, телекомунікаційні проекти, Веб-квести, Блог-квести та ін. Ресурси Інтернет можна використовувати викладачами для підвищення своєї кваліфікації, наприклад, за допомогою мережевих методичних об'єднань, віртуальних педагогічних рад, дистанційного навчання, участі у мережних проектах, Веб-квестах та ін.

Використання ресурсів Інтернет у підготовці майбутнього педагога полягає в тому, що студентам не просто надаються технічні засоби, але вони навчаються думати, здійснювати пошук шляхів реалізації певної проблеми, разом її обговорювати та приймати рішення, що дає можливість колективно та індивідуально навчатися, формувати власну поведінку, обирати розв'язок реалізації різноманітних ситуацій. Вивчаючи новий матеріал за допомогою віртуальних середовищ, студенти мають можливість не тільки розширювати власну культуру та світогляд, а й можливість спостерігати за тим, як це роблять інші, вивчати чужі напрацювання, приймати участь у реалізації колективних проектів, їх редагуванні та конструюванні, що реально збагачує та розширює знання студентів.

Нині мережа Інтернет дозволяє вирішувати питання колективного навчання, групової взаємодії та обміну інформацією. Розвиток навчання у віртуальному середовищі, брак уваги до цієї проблеми привів до того, що студенти користуються глобальною мережею на власний розсуд. Вони взаємодіють в мережі, створюючи соціальну освітню мережу, особливості якої необхідно вивчати, виявляти можливості для підвищення якості навчання.

опитування студентів у формі гри "Що? Де? Коли?" і т.д.

На практичних і семінарських заняттях різні види СРС дозволяють зробити процес навчання більш цікавим і підняти активність значної частини студентів. На практичних заняттях з природничо-наукових і технічних дисциплін потрібно не менше однієї години з двох (50% часу) відводити на самостійне вирішення завдань. Практичні заняття доцільно будувати таким чином:

- вступне слово викладача (цілі заняття, основні питання),
- обіжний опитування,
- рішення 1-2-х типових завдань біля дошки,
- самостійне рішення завдань,
- розбір типових помилок при рішенні.

Для проведення занять необхідно мати великий банк завдань і завдань для самостійного рішення, причому ці завдання можуть бути диференційовані за ступенем складності. У залежності від дисципліни або від її розділу можна використовувати два шляхи:

- 1)давати певну кількість завдань для самостійного рішення, рівних за складністю, а оцінку ставити за кількість вирішених за певний час завдань;
- 2) видавати завдання із завданнями різної труднощі і оцінку ставити за труднощі вирішеною завдання.

За результатами самостійного вирішення завдань слід виставляти за кожного заняття оцінку. Оцінка попередньої підготовки студента до практичного заняття може бути зроблено шляхом експрес-тестування протягом 8 - 10 хвилин. Таким чином, при інтенсивній роботі можна на кожному занятті кожному студентові поставити принаймні дві оцінки.

За матеріалами модуля або розділу доцільно видавати студенту домашнє завдання і на останньому практичному занятті по розділу чи модулю підвести підсумки його вивчення (наприклад, провести контрольну роботу в цілому по модулю), обговорити оцінки кожного студента, видати додаткові завдання тим студентам, які хочуть підвищити оцінку. Результати виконання цих завдань підвищують оцінку вже в кінці семестру, на залікової тижня, тобто рейтингова оцінка на початок семестру ставиться по поточній роботі тільки, а рейтингова оцінка на кінець залікової тижня враховує усі додаткові види робіт.

З різних форм СРС для практичних занять на старших курсах найкращим чином підходять "ділові ігри". Тематика гри може бути пов'язана з конкретними виробничими проблемами або носити прикладний характер, включати завдання ситуаційного моделювання з актуальних проблем і т.д. Мета ділової гри - в імітаційних умовах дати студенту можливість розробляти і приймати рішення.

При проведенні семінарів і практичних занять студенти можуть виконувати СРС як індивідуально, так і малими групами (творчими бригадами), кожна з яких розробляє свій проект (завдання). Виконаний проект (проблемна задача) потім рецензується інший бригадою за коловою системою. Публічне обговорення та захист свого варіанту підвищують роль СРС і підсилюють прагнення до її якісного виконання. Дана система організації практичних занять

роботі в позааудиторний час пов'язаний з рядом труднощів. У першу чергу це неготовність до нього як більшості студентів, так і викладачів, причому і в професійному і в психологічному аспектах.

Основне завдання організації самостійної роботи студентів (СРС) полягає у створенні психолого- дидактичних умов розвитку інтелектуальної ініціативи і мислення на заняттях будь-якої форми. Основним принципом організації СРС повинен стати переведення всіх студентів на індивідуальну роботу з переходом від формального виконання певних завдань при пасивній ролі студента до пізнавальної активності з формуванням власної думки при вирішенні поставлених проблемних питань і завдань. Мета СРС - навчити студента осмислено і самостійно працювати спочатку навчальним матеріалом, потім з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації і самовиховання з тим, щоб прищепити вміння надалі безперервно підвищувати свою кваліфікацію.

Вирішальна роль в організації СРС належить викладачеві, який повинен працювати не зі студентом "взагалі", а з конкретною особистістю, з її сильними і слабкими сторонами, індивідуальними здібностями і нахилами. Завдання викладача - побачити і розвинути найкращі якості студента як майбутнього фахівця високої кваліфікації.

При вивченні кожної дисципліни організація СРС повинна представляти єдність трьох взаємопов'язаних форм:

- позааудиторна самостійна робота;

- аудиторна самостійна робота, яка здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача;

- творча, в тому числі науково-дослідницька робота.

Види позааудиторної СРС різноманітні: підготовка і написання рефератів, доповідей, нарисів та інших письмових робіт на задані теми. Студенту бажано надати право вибору теми і навіть керівника роботи, виконання домашніх завдань різноманітного характеру. Це - рішення задач, переклад і переказ текстів, підбір та вивчення літературних джерел, розробка та складання різних схем, виконання графічних робіт, проведення розрахунків та ін, виконання індивідуальних завдань, спрямованих на розвиток у студентів самостійності та ініціативи. Індивідуальне завдання може отримувати як кожен студент, так і частина студентів групи. Це - виконання курсових проектів та робіт, підготовка до участі у науково-теоретичних конференціях, оглядах, олімпіадах та інших

Щоб розвинути позитивне ставлення студентів до позааудиторної СРС, слід на кожному її етапі роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння цих цілей студентами, поступово формуючи у них уміння самостійної постановки задачі і вибору мети.

Аудиторна самостійна робота може реалізовуватися при проведенні практичних занять, семінарів, виконанні лабораторного практикуму і під час читання лекцій.

При читанні лекційного курсу безпосередньо в аудиторії необхідно контролювати засвоєння матеріалу основною масою студентів шляхом проведення експрес-опитувань з конкретних тем, тестового контролю знань,

Глобальна мережа пропонує значну кількість інструментів (мережових сервісів), котрі здатні змістовно та інструментально збагатити навчальну діяльність. Серед них можна виокремити такі типи: сервіси обміну знаннями, сервіси для збереження документів, сервіси Інтернет-спілкування, сервіси для збереження фото-, аудіо- та відеоматеріалів, геоінформаційні системи та сервіси для зберігання закладок.

Соціальні мережеві сервіси – це віртуальний майданчик, який зв'язує людей у мережеві співтовариства за допомогою програмного забезпечення, комп'ютерів, з'єднаних у мережу (Інтернет) і мережу документів (Всесвітньої павутини) [Вікіпедія].

Можливості соціальних сервісів у середній та вищій освіті:

- у мережевому доступі опиняється величезна кількість відкритих матеріалів, що можуть бути використані в навчальних цілях;

- завдяки тому, що значно спрощується процес відтворення матеріалів та їх публікацій, новий контент створюється мільйонами людей, які несуть в мережу малюнки, тексти, фотографії, музичні файли, закладки та корисні ресурси;

- беручи участь в нових формах діяльності викладачі і студенти одержують та застосовують важливі інформаційні навички;

- відкриваються нові можливості для участі студентів у різноманітних співтовариствах: професійних, наукових, інших;

- виникають нові форми співтворчості викладача та студента.

Найбільш поширений спосіб використання Інтернет з освітньою метою – пошук інформації. Мережеві соціальні сервіси розширюють інформаційні можливості Веб, інформація стала не менш достовірною, ніж у книгах, а може й більш, тому що книга – статична, а Інтернет-видання постійно оновлюється. Проте головною особливістю використання соціальних мереж у пошуку навчальної інформації – це наявність вільних відкритих енциклопедій, таких як Вікіпедія, що дозволяють, окрім пошуку, спільно створювати і редагувати будь-які дані.

Значення освітніх Інтернет-ресурсів – це необмежений доступ до професійної інформації, використання планів занять, online курсів, Web-сайтів, співпраця з іншими людьми, обмін інформацією з колегами та експертами з інших країн, об'єднання професійних ресурсів для вирішення спільних завдань.

Сучасний Інтернет пропонує багато ресурсів, для використання в освітніх цілях: це проведення занять в режимі online, ресурси для викладачів, ресурси для студентів, проекти online, WebQuests.

Література

1. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем/ Фахове видання. Інформаційні технології і засоби навчання. – Випуск 1. – 2006.
2. Биков В.Ю., Жук Ю.О. Класифікація засобів навчання // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць /За ред.В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К.: Атіка, 2005. - С.39-60/
3. В.М. Брижко, О.М. Кальченко, В.С. Цимбалюк та ін. Інформаційне

суспільство. / За ред. доктора юридичних наук, проф. . Р.І. Калужного, доктора екон. Наук, проф. . М.Я. Швеца. – К., "Інтеграл", 2002 р. – 220арк.

4. Державна програма "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки": Міністерство освіти і науки України. - К., 2005.

5. Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології: Колективна монографія. – К.: Атіка, 2005. – 252с.

6. Інформаційні технології в навчанні. – К.: Видавнича група BHV, 2006. – 240с.

7. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева и др.; Под ред. Полат Е.С. – М.: Издательский центр "Академия", 2003. – 272 с. – 416 с.

8. Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет, –Київ: РННЦ "ДІНІТ", 2004. -60 с.

Виходцевська Ю.О.
викладач історії, голова циклової комісії
соціально-економічних дисциплін
Технікум промислової автоматики ОНАХТ

«ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВНА ЗАНЯТТЯХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ»

Наприкінці ХХ ст. почали відбуватися суттєві зміни у методології освіти. Колишня ситуація, що відбивала інтереси і сутність індустріального суспільства поступово замінюється методологією інформаційного суспільства.

Ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти стало запровадження компетентнісно-орієнтованого підходу.

Вперше поняття «компетенція», «ключові компетенції» стали використовуватися в США в сфері бізнесу в 70-х роках минулого століття, що було пов'язано з проблемою визначення якостей майбутнього співробітника, які повинні впливати на успішність його професійної діяльності. Ці якості і стали називатися компетенціями. Звичайно, постало питання: а чи можливо навчити компетенціям? Таким чином проблематика компетенцій потрапила в освіту і з часом посіла в ній провідне місце.

В чому ж причина такого інтересу до компетенцій? В першу чергу, це пов'язано з системними змінами, які відбулися в сфері праці і управління в західній економіці в останні десятиріччя. «Інформаційний вибух», що виник внаслідок використання інформаційних технологій, привів не тільки до збільшення в десятки разів об'єму інформації, але й до її швидкого старіння і постійного оновлення. Це стосується і наукових розробок, швидке впровадження яких у виробництво приводить до принципових змін не тільки економічній діяльності, але і в повсякденному житті людей. Список професій оновлюється більш ніж на 50% кожні 7 років, і для того, щоб бути успішним, людині приходится змінювати не тільки місце роботи, але і

3) Важливим мотиваційним чинником є інтенсивна педагогіка. Вона припускає введення в навчальний процес активних методів, перш за все ігрового тренінгу, в основі якого лежать інноваційні та організаційно-діяльні ігри. У таких іграх відбувається перехід від односторонніх приватних знань до багатосторонніх знань про об'єкт,

4) Участь в олімпіадах з навчальних дисциплін, конкурсах науково-дослідних або прикладних робіт і т.д.

5) Використання мотивуючих факторів контролю знань (накопичувальні оцінки, рейтинг, тести, нестандартні екзаменаційні процедури).

6) Заохочення студентів за успіхи у навчанні та творчої діяльності (стипендії, преміювання, заохочувальні бали) та санкції за погане навчання. Наприклад, за роботу, здану раніше терміну, можна проставляти підвищену оцінку, а в іншому випадку її знижувати.

7) Індивідуалізація завдань, що виконуються як в аудиторії, так і поза її, постійне їх оновлення.

8) Мотиваційним чинником в інтенсивній навчальній роботі і, в першу чергу, самостійної є особистість викладача. Викладач може бути прикладом для студента як професіонал, як творча особистість.

9) Мотивація самостійної навчальної діяльності може бути посилена при використанні такої форми організації навчального процесу, як циклове навчання. Цей метод дозволяє інтенсифікувати вивчення матеріалу.

Організація і форми самостійної роботи

Головне в стратегічній лінії організації самостійної роботи студентів у вузі полягає не в оптимізації її окремих видів, а в створенні умов високої активності, самостійності та відповідальності студентів в аудиторії і поза нею в ході всіх видів навчальної діяльності.

Найпростіший шлях - зменшення кількості аудиторних занять на користь самостійної роботи - не вирішує проблеми підвищення або навіть збереження на колишньому рівні якості освіти, бо зниження обсягів аудиторної роботи зовсім не обов'язково супроводжується реальним збільшенням самостійної роботи, яка може бути реалізована в пасивному варіанті.

У стандартах вищої професійної освіти на позааудиторну роботу відводиться не менше половини бюджету часу студента - 27 годин на тиждень в середньому за весь період навчання. Цей час повністю може бути використано на самостійну роботу. Крім того, велика частина часу, відведеного на аудиторні заняття, так само включає самостійну роботу. Таким чином, часу на самостійну роботу в навчальному процесі цілком достатньо, питання в тому, як ефективно використовувати цей час. У загальному випадку можливі два основних напрями побудови навчального процесу на основі самостійної роботи студентів.

1)Перший - це збільшення ролі самостійної роботи в процесі аудиторних занять. Реалізація цього шляху потребує від викладачів розробки методик та форм організації аудиторних занять, здатних забезпечити високий рівень самостійності студентів та поліпшення якості підготовки.

2)Другий - підвищення активності студентів за всіма напрямками самостійної роботи в позааудиторний час. Підвищення активності студентів при

ня знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб і можливостей особистості. Мова йде не просто про збільшення кількості годин на самостійну роботу. Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принциповий перегляд організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, який має будуватися так, щоб розвинути вміння вчитися, формувати у студента здатності до саморозвитку, творчого застосування отриманих знань, способів адаптації до професійної діяльності у сучасному світі.

Основні поняття та визначення

У першу чергу необхідно досить чітко визначити, що ж таке самостійна робота студентів. У загальному випадку це будь-яка діяльність, пов'язана з вихованням мислення майбутнього професіонала. Будь-який вид занять, що створює умови для зародження самостійної думки, пізнавальної активності студента пов'язаний із самостійною роботою. У широкому сенсі під самостійною роботою слід розуміти сукупність усієї самостійної діяльності студентів як в навчальній аудиторії, так і поза нею, в контакті з викладачем і в його відсутності.

Самостійна робота студентом реалізується:

- безпосередньо в процесі аудиторних занять на лекціях, практичних і семінарських заняттях, при виконанні лабораторних робіт;

- у контакті з викладачем поза рамками розкладу на консультаціях з навчальних питань, в ході творчих контактів, при ліквідації заборгованостей, при виконанні індивідуальних завдань;

- у бібліотеці, вдома, в гуртожитку, в аудиторії при виконанні навчальних і творчих завдань студентом.

Таким чином, самостійною роботою студентів може бути як в аудиторії, так і поза нею. Тим не менше, розглядаючи питання самостійної роботи студентів, зазвичай мають на увазі в основному позааудиторну роботу. Слід зазначити, що для активного володіння знаннями в процесі аудиторної роботи необхідно, принаймні, розуміння навчального матеріалу, а найбільш оптимально творче його сприйняття.

Мотивація самостійної роботи студентів

Активна самостійна робота студентів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніша мотивуючий фактор - підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності. Розглянемо внутрішні чинники, що сприяють активізації самостійної роботи. Серед них можна виділити наступні.

1) Корисність виконуваної роботи. Якщо студент знає, що результати його роботи будуть використані в лекційному курсі, в методичному посібнику, у лабораторному практикумі, при підготовці публікації чи іншим чином, то ставлення до виконання завдання істотно змінюється в кращу сторону і якість виконуваної роботи зростає. При цьому важливо психологічно налаштувати студента, показати йому, як необхідна виконувана робота.

2) Участь студентів у творчій діяльності. Це може бути участь у науково-дослідній, дослідно-конструкторській або методичній роботі, що проводиться на тій чи іншій кафедрі.

перекваліфіковуватися в середньому 3-5 раз в житті. Постійні зміни стали нормою життя сучасного суспільства. В подібних обставинах продуктивність професійної діяльності залежить не від володіння раз і назавжди вивченою спеціальною інформацією, а від вміння орієнтуватися в інформації, ініціативності, уміння вирішувати проблеми, самостійно вчитися.

Отже, навчання необхідним якість (компетенціям) по суті і є відповіддю освіти на виклики сучасного суспільства.

Таким чином, компетентнісний підхід в освіті на противагу концепції «засвоєння знань» передбачає опанування студентами різного роду вміннями, які дозволять їм в майбутньому діяти ефективно в ситуаціях професійного, особистого і суспільного життя. Компетентнісний підхід зумовлює посилення прикладного, практичного характеру всієї освіти і полягає в тому, щоб не збільшувати обсяги інформованості людини в різних предметних галузях, а допомогти їй самостійно вирішувати проблеми в незнайомих ситуаціях.

Компетентнісний підхід в освіті на противагу концепції «засвоєння знань» передбачає опанування студентами різного роду вміннями, які дозволять їм в майбутньому діяти ефективно в ситуаціях професійного, особистого і суспільного життя. Компетентнісний підхід зумовлює посилення прикладного, практичного характеру всієї освіти і полягає в тому, щоб не збільшувати обсяги інформованості людини в різних предметних галузях, а допомогти їй самостійно вирішувати проблеми в незнайомих ситуаціях.

Компетентнісний підхід активно досліджується у вітчизняному та зарубіжному науково-педагогічному просторі. Загальні теоретичні положення щодо реалізації компетентнісного підходу в освіті розглядаються у роботах Н. Бібік, О. Бондаревської, І. Єрмакова, І. Зимньої, О. Локшиної, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, В. Серікова, Л. Сохань, О. Сухомлинської, Л. Хоружої, А. Хуторського. Окремі питання методики формування предметних компетенцій учнів розглядаються у працях К. Баханова, О. Кучер, А. Старєвої, І. Родигіної, Г. Фреймана, С. Шишова. Питання змісту та організації шкільної історичної освіти на основі компетентнісного підходу, формування предметно-історичних компетенцій учнів досліджують К. Баханов, А. Булда, Т. Ладиченко, О. Турянська, О. Удод та ін.

Результатом навчання історії є певні властивості, що в сучасній вітчизняній педагогічній літературі витлумачують як «компетенції», «компетентності» та вживаються в одному смислі. Однак *компетенція*, у перекладі з латинської мови, означає коло питань, у яких людина добре обізнана. *Компетентний* – той, хто володіє відповідними знаннями і здібностями, що дозволяють робити ґрунтовні висновки окресленої царини та ефективно діяти в ній. Компетентність – властивість від *компетентний*.

У вітчизняній психолого-педагогічній та методичній літературі активно використовуються поняття «компетенція» і «компетентність». *Компетенцію* дослідники розглядають переважно як відчужену, наперед задану соціальну вимогу (норму) щодо освітньої підготовки учня, яка необхідна для його якісної діяльності в певній сфері. *Компетентність* – сукупність особистих якостей

учня (ціннісно-змістових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом діяльності в певній соціально та особисто значимій галузі.

Українські науковці, зокрема О.Пометун визначають компетентності як спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Вони дозволяють людині визначати і розв'язувати, незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності.

Компетенції, за К.Бахановим, - це «загальні здатності особистості виконувати певний вид діяльності. Компетентнісний підхід передбачає окреслення чіткого кола компетенцій, тобто необхідного комплексу знань, навичок, відносин та досвіду, що дозволяє ефективно здійснювати діяльність або певну функцію, він визначається державою, установами або окремими особами, які організують певний вид діяльності. Таким чином, відповідність загальної здатності студентів виконувати певну діяльність тим вимогам, які висуваються до її виконання, є ступенем компетентності студента».

Компетентність – це компетенція в дії. Це міра включеності людини в діяльність. На відміну від знань, умінь, навичок, що передбачають дію по аналогії за зразком, компетентність передбачає досвід успішного здійснення самостійної діяльності, уміння приймати ефективні рішення у незнайомих ситуаціях. Надалі ми будемо розділяти поняття «компетенція» і «компетентність», маючи на увазі під компетенцією деяку відчужену, наперед задану вимогу до освітньої підготовки студента, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, а під компетентністю - його особистісну якість. Тобто, компетентність є характеристикою людини, а компетенція – того, чим вона вже володіє (здібності, уміння).

Види компетенцій.

Нині загальноприйнятою в українській педагогічній науці вважається ідея про те, що систему компетентностей, яких мають набути студенти навчальних закладів протягом періоду навчання складають:

1. **НАДПРЕДМЕТНІ** ("транс", "міжпредметні") компетентності — вони можуть бути представлені у вигляді "парасольки" над усім процесом навчання, саме їх часто називають "ключовими", "базовими".

Ключові компетентності життєві, загальногалузеві, їх ознаками є поліфункціональність, надпредметність, міждисциплінарність (застосовується не лише в ВУЗі, а й на роботі, в сім'ї), багатомірність (знання, розумові процеси, навчальні і практичні вміння, творчі відкриття, емоції).

Ключові компетентності:

- є синтетичними, такими, що поєднують певний комплекс знань, умінь та ставлень, що набувається протягом засвоєння всього змісту освіти;
- вони не пов'язані з конкретним предметом, до них належать компетентності, що їх можна набути під час засвоєння не одного предмета, а тільки декількох або всіх одночасно (тобто використовуючи всі навчальні можливості, пропонувані формальною й неформальною освітою);

- можливість поєднання логічного та образного способів освоєння інформації;
- активізація освітнього процесу за рахунок посилення наочності;
- інтерактивна взаємодія, яке дозволяє, в певних межах, управляти представленням інформації: індивідуально змінювати налаштування, вивчати результати, а також відповідати на запити програми про конкретні переваги користувача. Вони також можуть встановлювати швидкість подачі матеріалу і число повторень, що задовольняють їх індивідуальним академічним потребам.

Включаючись у навчальний процес, де використовуються мультимедійні технології (мережеві технології, електронні посібники та ін.), Таким чином, студент стає суб'єктом комунікативного спілкування з викладачем, що розвиває самостійність і творчість у його навчальній діяльності.

Однак дидактичний принцип наочності, який є провідним у навчанні, слід розуміти дещо ширше, ніж можливість зорового сприйняття. Впливаючи на органи чуття, засоби наочності забезпечують більш повне уявлення образу або поняття, що сприяє більш міцному засвоєнню матеріалу. Наочність сприяє розвитку в учнів емоційно-оцінного ставлення до здобувається знань. Проводячи самостійні завдання, учні можуть переконатися в реальності тих процесів і явищ, про які дізнаються від викладача. А це, в свою чергу, дозволяє їм переконатися в істинності отриманих відомостей, що веде до усвідомленості і міцності знань. Адже саме те, що проходить через нас, зачіпає наші почуття, має емоційне забарвлення, сильніше і глибше віддруковуються в нашій пам'яті. Саме ця технологія, як ніяка інша, дозволяє нам не тільки навчати студента, а й проводити виховну роботу яка не менш важлива. Засоби наочності підвищують інтерес до знань, дозволяють полегшити процес їх засвоєння, підтримують увагу студента на належному рівні.

Федоров М.О.

викладач

Технікум газової та нафтової промисловості ОНАХТ

«ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИШОЇ ОСВІТИ»

Роль самостійної роботи студентів в освітньому процесі

Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Вирішення цього завдання навряд чи можливо тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача на активного знань їх творця, що вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. У цьому плані слід визнати, що самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою освітнього процесу, а повинна стати його основою. Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння

З розвитком Інтернет з'явився новий вид мультимедійних засобів, орієнтованих на WWW-технології, які можна використовувати при самостійній роботі учнів. Важним умовою реалізації та впровадження мультимедійних технологій в освітній процес є наявність спеціально обладнаних аудиторій з мультимедійним проектором, комп'ютером для вчителя, екраном або мультимедійної дошкою, а так само наявність доступного середовища, в якій протікає навчальний процес (комп'ютерних класів, електронних бібліотек, медіатеки, доступу в Інтернет та ін.).

Зараз дуже гостро постає питання комплектації навчальних закладів готовими мультимедійними навчальними матеріалами, розроблені сторонніми розробниками або співробітниками вузів.

Мультимедійні матеріали, розроблені фірмами, мають досить велику тематику, від навчальних матеріалів до серйозних професійних дослідницьких програм. Цим направлено займаються бібліотека, яка формує медіатеки і дозволяють студентам не тільки користуватися мультимедійними ресурсами в залах бібліотеки, а й через мережу Інтернет здійснювати віддалений доступ або замовляти матеріал по електронній пошті. Такого роду продукти мають ряд недоліків, наприклад, обмежене число користувачів у кожного диска, неможливість внесення змін у вже готовий продукт, а також апаратна і платформенна залежність даних засобів.

При використанні на уроці, зокрема фізики чи астрономії, поетапно виводиться необхідний матеріал на екран і розглядаються основні питання даної теми. У разі використання слайда-завдання можна організувати обговорення поставленого питання і підвести його підсумки. У разі необхідності можна замінити текст, малюнок, або просто приховати не потрібні слайди. Ці можливості програми дозволяють максимально налаштувати будь-яку наявну презентацію під конкретний урок в конкретному групі.

Можливо супровід заняття не тільки шляхом показу хороших презентацій, а й залучення звукового супроводу. Можна використовувати на уроці матеріали з мережі Інтернет. Для цього на комісії фізико-математичних дисциплін у коледжі і в кабінетах фізики зокрема створені всі умови, так як вони обладнані мультимедійним проектором та смартфоном що дають можливість в будь-який час використовувати як готовий продукт так і постійний доступ в мережу Інтернет.

Сучасні засоби навчання на основі медіатехнологій можуть володіти унікальними властивостями і функціями наочності, які здатні змінити весь процес навчання. Цифрові освітні ресурси дозволяють об'єднувати величезна кількість образотворчих, звукових, умовно-графічних, відео та анімаційних матеріалів. Наочні матеріали повинні відповідати загально-дидактичним, ергономічним і методичним вимогам, від дотримання яких може залежати швидкість сприйняття навчальної інформації, її розуміння, засвоєння і закріплення отриманих знань.

Крім того, безсумнівні переваги мультимедійних технологій як засобів навчання, це:

- вони можуть бути метафорично визначені як персональні засоби, "ноу-хау", "процедурні знання" учнів, які формуються в них після того, як вони "забувають" фактичні знання, здобуті в школі протягом шкільного життя. Рада Європи визначила п'ять груп ключових компетенцій, яким вона надала особливого значення і які школа має сформувати в учнів. А саме:
 - соціальні, пов'язані з готовністю брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень, у суспільному житті, у врегулюванні конфліктів не насильницьким шляхом, у функціонуванні і розвитку демократичних інститутів суспільства;
 - полікультурні - стосується розуміння несхожості людей, взаємоповаги до їхньої мови, релігії, культури тощо;
 - інформаційні - зумовлені зростанням ролі інформації у сучасному суспільстві і передбачають оволодіння інформаційними технологіями, уміннями здобувати, критично осмислювати і використовувати різноманітну інформацію;
 - саморозвитку та самоосвіти, пов'язані з потребою і готовністю постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті;
 - компетенції, що реалізуються у прагненні і здатності до раціональної продуктивної, творчої діяльності
- Українські педагоги в 2004 році за матеріалами дискусій, організованих в рамках проекту ЮРООН "Освітня політика та освіта "рівний-рівному" також визначили перелік ключових компетенцій. А саме:
1. Навчально-пізнавальна компетенція. Здатність особистості до інтелектуального розвитку і навчання протягом життя, до самостійної пізнавальної діяльності, що заснована на засвоєнні способів здобуття знань з різних джерел інформації, до організації власного навчального процесу, вибору і застосування ефективних стратегій навчання.
 2. Загальнокультурна компетенція. Загальнокультурна компетентність стосується сфери розвитку культури особистості та суспільства у всіх її аспектах, що передбачає передусім формування культури міжособистісних відносин, оволодіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, принципи толерантності, плюралізму
 3. Соціальна компетенція. Здатність особистості орієнтуватися в нормах й етиці відносин, взаємодіяти з різними соціальними групами та соціальними інститутами суспільства, вибудовувати ефективні комунікації.
 4. Здоров'язберігаюча компетенція. Під поняттям здоров'язберігаючої компетентності слід розуміти характеристики, властивості студента, спрямовані на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я — свого та оточення.
 5. Компетентність з інформаційних і комунікаційних технологій. Компетентність з інформаційних і комунікаційних технологій передбачає здатність студента орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб ринку праці.

6. Громадянська компетенція. Здатність людини активно, відповідально і ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства.

7. Підприємницька компетенція. Здатність людини ефективно організувати особисту та колективну трудову й підприємницьку діяльність, аналізувати ситуацію на ринку праці, оцінювати власні професійні можливості.

2. **ЗАГАЛЬНОПРЕДМЕТНІ** компетентності (галузеві) — їх набуває студент упродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі.

Наприклад, зміст галузі «Суспільствознавство» має забезпечити формування соціально адаптованої та відповідальної особистості, здатної до самореалізації, через набуття студентом таких компетенцій:

- самостійно знаходити, аналізувати, систематизувати, оцінювати та використовувати інформацію різних джерел щодо життя суспільства і людини в ньому;
- враховуючи історичний та соціальний досвід попередніх поколінь, досліджувати суспільні проблеми, прогнозувати тенденції суспільного життя, робити відповідальний вибір способу їх розв'язання у процесі навчання, в особистому та суспільному житті;
- реалізовувати та захищати свої права інтереси в умовах громадянського суспільства та застосовувати стратегії поведінки, спрямовані на зміцнення української держави;
- ефективно спілкуватись, взаємодіяти і співпрацювати з окремими особами, різними соціальними групами, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших громадян.

3. **СПЕЦІАЛЬНО-ПРЕДМЕТНІ** — ті, що їх набуває учень при вивченні певного предмета протягом конкретного навчального року або ступеня навчання.

Предметні компетенції для предмета «Історія» визначені наступні:

1. Хронологічна — передбачає вміння студентів орієнтуватися в історичному часі:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретно-історичних умовах певного часу;
- співвідносити історичні події, явища з періодами, орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.

2. Просторова — передбачає вміння студентів орієнтуватися в історичному просторі:

- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, пояснювати причини і наслідки історичних подій, процесів вітчизняної та всесвітньої історії, основні тенденції розвитку міжнародних відносин;

Методи інтерактивного навчання можна розділити на дві великі групи: групові та фронтальні. Перша передбачає взаємодію учасників малих груп (від 2 до 6 осіб), інші - спільне роботу і взаємодію всього колективу. Групові методи інтенсивно використовуються нами наприклад, при виконанні лабораторних робіт з фізики. Фронтальні: при проведенні лекції з використання проблемних технологій навчання; інформаційно-комунікаційні технології. На цьому виді технологій та методи його застосування хочеться зупинитися окремо і розглянути детально, тим більше що саме він дуже активно і ефективно використовується викладачами нашої циклової комісії, які мають достатню великі технічні можливості для їх впровадження в освітній процес.

Стрімко розвиваються інформаційно-комунікаційні технології вимагають від сучасного навчального закладу впровадження нових підходів до навчання, що забезпечують розвиток комунікативних, творчих і професійних знань, потреб у самоосвіті.

Впровадження таких технологій у навчальний процес переходить на новий етап - впровадження нових мультимедійних навчальних матеріалів. В даний час створено велику кількість різноманітних інформаційних ресурсів, які суттєво підвищили якість навчальної та наукової діяльності. Все частіше в навчанні використовуються мультимедійні технології, спектр яких помітно розширився: від створення навчальних програм до розробки цілісної концепції побудови освітніх програм в області мультимедіа, формування нових засобів навчання. Ідея мультимедіа полягає в використанні різних способів подачі інформації, включення в програмне забезпечення відео- і звукового супроводу текстів, високоякісної графіки та анімації дозволяє зробити програмний продукт інформаційно насиченим і зручним для сприйняття, стати потужним дидактичним інструментом, завдяки своїй здатності одночасного впливу на різні канали сприйняття інформації. Перспективність нової технології для освіти була оцінена міжнародним співтовариством, на 28-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в рамках програми «Освіта» був заснований дослідницький проект «Технології мультимедіа і розвиток особистості».

Використання мультимедійних технологій у навчанні реалізує кілька основних методів педагогічної діяльності, які традиційно діляться на активні і пасивні принципи взаємодії учня з комп'ютером. Пасивні мультимедійні продукти розробляються для управління процесом подання інформації (лекції, презентації, практикуми), активні - це інтерактивні засоби мультимедіа, що припускають активну роль кожного студента, який самостійно вибирає підрозділи в рамках деякої теми, визначаючи послідовність їх вивчення.

При використанні мультимедійних навчальних матеріалів слід враховувати, що такий вид інформації призводить до розумових і емоційних перевантажень учнів, і досить різко скорочує час, необхідний на засвоєння матеріалу.

У ході подібного навчання розвиваються здібності учнів сприймати інформацію з екрана, перекодувати візуальний образ в вербальну систему, оцінювати якість і здійснювати вибірковість у споживанні інформації.

струму Крім використання цього методу навчання, тут присутній і фронтальний інтерактивний метод навчання про який мова будить йти далі;

- різнорівневе навчання, приклад тема «газові закони» використовуємо метод аналогій, виводимо кожен з наступних законів самостійно без допомоги викладача, з можливістю отримання її від тих студентів, хто впорався раніше і подальше застосування законів при вирішенні графічних завдань. Цей метод дозволяє викладачеві приділити увагу всій групі і добитися максимального засвоєння матеріалу;

- дослідницькі метод добре працює у вигляді індивідуальних творчих дослідницьких робіт, наприклад, при вивченні теми кристали, за деякий час до її вивчення дається завдання з вирощування кристаліви тут політ творчості і дослідження літератури по даній темі і між предметні зв'язки (хімія) і колективна робота із залученням членів сім'ї, родичів і сусідів;

- проектні методи частіше використовуються на старших курсах, де є курсові роботи і проектування, так як цей метод вимагає серйозної індивідуальної роботи, більш відповідального ставлення до самостійної творчої діяльності, самодисципліни і навичок самоосвіти;

- лекційно-семінарсько-залікова система це та система освіти прийнята в коледжі яка дає можливість підносити матеріал розбитий на блоки як єдине ціле;

- технологія використання у навчанні ігрових методів, цей метод рідко використовується в системі коледжа навчання, але ми на комісії фізико-математичних дисциплін використовуємо його при проведенні «математичного кросу» під час циклового чергування комісії серед студентів перших курсів;

- інтерактивне навчання термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської і має значення «взаємодіючий». Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Одні вчені визначають його як діалогове навчання. «Інтерактивний - означає здатність взаємодіяти або перебувати в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною) . Отже, інтерактивне навчання, це насамперед діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і студента».

Інтерактивне навчання не є зовсім новим, тому що подібні підходи використовувалися з давніх часів, а протягом короткого часу на початку радянської педагогіки були вже застосовані в школі (лабораторне та бригадне навчання 20-х років) . Які сильні сторони інтерактивних методів навчання? Насамперед - підвищення ККД процесу засвоєння інформації. За даними американських учених, під час лекції учень засвоює лише 5% матеріалу, під час читання-10%, роботи з відео / аудіоматеріалами-20%, під час демонстрації-30%, під час дискусії-50%, під час практики-75 %, а коли учень навчає інших чи відразу застосовує знання-90%.

Під час інтерактивного навчання студент стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності.

- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.

3. Інформаційна – передбачає вміння студентів працювати з джерелами історичної інформації:

- користуватися довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- систематизувати історичну інформацію, складаючи таблиці , схеми, різні типи планів;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел;
- виявляти різні точки зору, визнавати і сприймати таку різноманітність;
- критично аналізувати, порівнювати та оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію й пояснювати її необ'єктивність.

4. Мовленнєва – передбачає вміння студентів будувати усні та письмові висловлювання щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії:

- реконструювати образи минулого у словесній формі у вигляді опису, оповідання, образної характеристики;
- викладати історичні поняття, зв'язки і тенденції історичного розвитку застосовуючи пояснення, доведення, міркування, узагальнюючу характеристику.

5. Логічна – передбачає вміння студентів визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів:

- визначати теоретичні поняття та застосовувати їх для пояснення історичних явищ і процесів;
- аналізувати, синтезувати та узагальнювати значний обсяг фактів, простежуючи зв'язки і тенденції історичного процесу;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ та подій;
- визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви та зовнішні чинники діяльності історичних осіб.

6. Аксіологічна – передбачає вміння студентів формулювати оцінки і версії історичного руху й розвитку:

- порівнювати й оцінювати факти та діяльність історичних осіб з позиції загальнолюдських та національних цінностей, визначати власну позицію щодо суперечливих питань історії;
- виявляти інтереси, потреби, протиріччя в позиціях соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції і напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

Перелік ключових освітніх компетенцій визначається на основі головних цілей загальної освіти, структурного подання соціального досвіду і досвіду особистості, а також основних видів діяльності студента, що дозволяють йому

опанувати соціальний досвід, отримувати навички життя і практичної діяльності в сучасному суспільстві.

З даних позицій ключовими освітніми компетенціями, які можна застосувати до предметів соціально-економічного циклу (економіка, менеджмент, філософія, соціологія, психологія та ін.) є наступні:

1. Ціннісно-смилова компетенція.
2. Загальнокультурна компетенція.
3. Навчально-пізнавальна компетенція.
4. Інформаційна компетенція.
5. Комунікативна компетенція.
6. Соціально-трудова компетенція.
7. Компетенція особистісного самовдосконалення.

Розглянемо основні види компетенцій:

- Ціннісно-смилова компетенція, яка пов'язана з ціннісними уявленнями студента, його здатністю до орієнтування в житті, усвідомлення свого місця в ньому, до вибору цільових та смислових установок для своїх дій та вчинків, до прийняття рішень. Від сформованості цієї світоглядної компетенції залежить освітня траєкторія студента та програма його життєдіяльності в цілому.
- Загальнокультурна компетенція як коло питань, у яких студент має бути добре обізнаним, мати знання та досвід певної діяльності. Це особливості національної та загальнолюдської культури, культурологічні засади сімейних, соціальних, суспільних явищ та традицій, роль науки та релігії в житті людини, компетенції у сфері побуту та культурного дозвілля.
- Навчально-пізнавальна компетенція як сукупність компетенцій студента у сфері самостійної пізнавальної діяльності: знання та вміння ціле покладання, планування, аналізу, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності. У межах цієї компетенції визначаються вимоги відповідної функціональної грамотності: вміння розрізняти факти від домислів, володіння вимірювальними навиками, використання різних методів пізнання.
- Інформаційна компетенція, яка пов'язана з формуванням умінь самостійно шукати, аналізувати, відбирати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її. Ця компетенція забезпечує навички роботи студентів з інформацією, що міститься в навчальних предметах і освітніх галузях, а також в оточуючому світі.
- Комунікативна компетенція, яка містить оволодіння мовами та способами взаємодії з людьми, навички роботи в групі. Студент має вміти відрекомендувати себе, написати листа, заяву, анкету, поставити запитання, вести дискусію.
- Соціально-трудова компетенція як оволодіння знаннями і досвідом у громадянсько-суспільній діяльності, у соціально-трудовій сфері, у галузі сімейних стосунків, у питаннях економіки і права та в професійному самовизначенні.

	сильному, реалізується бажання сильних учнів швидше і глибше просуватися в освіті. Сильні учні затверджуються у своїх здібностях, слабкі отримують можливість відчувати навчальний успіх, підвищується рівень мотивації навчання.
Проектні методи навчання	Робота за даною методикою дає можливість розвивати індивідуальні творчі здібності, більш усвідомлено підходити до професійного і соціального самовизначення.
Дослідницькі методи в навчанні	Дає можливість самостійно поповнювати свої знання, глибоко вникати в досліджувану проблему і припускати шляхи її вирішення, що важливо при формуванні світогляду. Це важливо для визначення індивідуальної траєкторії розвитку кожного студента.
Лекційно-семінарсько-залікова система	Дає можливість сконцентрувати матеріал в блоки і підносити його як єдине ціле, а контроль проводити по попередній підготовці.
Технологія використання в навчанні ігрових методів: рольових, ділових, та інших видів навчальних ігор	Розширення кругозору, розвиток пізнавальної діяльності, формування певних умінь і навичок, необхідних у практичній діяльності, розвиток загальнонавчальних умінь і навичок.
Навчання у співробітництві (командна, групова робота)	Співпраця трактується як ідея спільної розвиваючої діяльності. Суть індивідуального підходу в тому, щоб йти не від навчального предмета, а від студента до предмета, йти від тих можливостей, якими він володіє, застосовувати психолого-педагогічні діагностики особистості.
Інформаційно-комунікаційні технології	Зміна і необмежену збагачення змісту освіти, використання інтегрованих курсів, доступ в ІНТЕРНЕТ.

Зупинимось детальніше на кожному виді технологій та їх практичного застосування в коледжі і на заняттях фізики зокрема: проблемне навчання, дуже використовуване на уроках фізики особливо при проведенні практичних і лабораторних робіт, під час вивчення нового матеріалу. Наприклад, тема яка вивчалася зовсім недавно..... Демонстрація досвіду з електромагнітної індукції, закон Фарадея, створення проблемної ситуації - горіння лампочки без джерела

то технологія навчання насамперед відповідає на третє питання з одним істотним доповненням:

4. Як вчити результативно?

Технологія не існує в педагогічному процесі у відриві від його загальної методології, цілей і змісту. педагогічна технологія являє собою сукупність психолого-педагогічних установок, визначають вибір форм, методів, способів, прийомів, виховних засобів. За допомогою технологій досягається ефективний результат у розвитку особистісних властивостей в процесі засвоєння знань, умінь, навичок.

Одна з особливостей педагогічної технології полягає в тому, що будь-яка технологія, її розробка і застосування вимагають високої активності педагога і студентів. Активність педагога виявляється в тому, що він добре знає психологічні та особистісні особливості своїх учнів і на цьому підставі вносить індивідуальні корективи в технологічний процес. Активність учнів проявляється в зростаючій самостійності в технологізувати процесі взаємодії. І все ж педагогічні технології, будучи складовою частиною процесу навчання, не забезпечують всім учням однаково високий результат навченості і вихованості. Про це слід пам'ятати.

Всі ми прекрасно знаємо, що знання приходять тільки до зацікавлених людині. "Той, хто хоче, робить більше, ніж той, хто може", - говорить народна мудрість. І це дійсно так. Але, на превеликий жаль, в даний час у студентів спостерігається слабка мотивація до навчання. Тому викладач повинен і ставить перед собою мету - забезпечити позитивну мотивацію навчання; активізувати пізнавальну діяльність студента. А для досягнення даної мети зумовлює певні педагогічні завдання, зокрема, пошук ефективних методик і технологій. На мій погляд, вирішити цю проблему можна через впровадження проектної, дослідницької діяльності, інформаційно-комунікаційних технологій.

Для реалізації пізнавальної та творчої активності в навчальному процесі використовуються сучасні освітні технології, що дають змогу підвищувати якість освіти, більш ефективно використовувати навчальний час і знижувати частку репродуктивної діяльності учнів за рахунок зниження часу, відведеного на виконання домашнього завдання. Для цього представлений широкий спектр освітніх педагогічних технологій, які застосовуються в навчальному процесі.

Педагогічні технології	Досягнені результати
Проблемне навчання	Створення в навчальній діяльності проблемних ситуацій і організація активної самостійної діяльності студентів по їх вирішенню, в результаті чого відбувається творче оволодіння знаннями, вміннями, навичками, розвиваються розумові здібності.
Різномірне навчання	У викладача з'являється можливість допомагати слабкому, приділяти увагу

Компетенція особистісного самовизначення, яка спрямована на засвоєння способів фізичного, духовного та інтелектуального саморозвитку, емоційну саморегуляцію та самопідтримку. Вона пов'язана з безперервним самопізнанням, розвитком необхідних особистісних якостей, формуванням психологічної грамотності, культури мислення й поведінки. До цієї компетентності слід віднести правила особистої гігієни, турботу про власне здоров'я, внутрішню

Предметні компетенції для предмета «Менеджмент» визначені наступні:

- **соціально-особистісні** - креативність, здатність до системного мислення; розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей;
- **загальнонаукові** - розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.
- **інструментальні** - здатність до письмової й усної комунікації державною мовою;
- **спеціалізовано-професійні** - здатність аргументовано переконувати інших у правильності пропонованого рішення, вміти донести до них свою пропозицію.

Як каже східна мудрість: «Якщо ти даси людині рибу, ти нагодуєш її один раз, але якщо ти навчиш її ловити рибу, вона ніколи більше не буде голодною». Співзвучні цьому і слова німецького фізика XVIII ст. Ліхтенберга: «Найкращий спосіб вивчити що-небудь – це відкрити самому. Те, що ви змушені були відкрити самі, залишає у вашій свідомості стежку, якою ви зможете скористатися, коли в тому виникне необхідність».

Шляхи формування компетентностей студентів

Витяг з комплексу педагогічних правил може бути інформацією до роздумів викладачів незалежно від стажу їх роботи, категорії та технології, яку вони використовують.

- Головним є не предмет, якому ви навчаєте, а особистість, яку ви формуєте. Не предмет формує особистість, а педагог своєю діяльністю, пов'язаною з вивченням предмета.
- Не шкодувати часу і зусиль на виховання активності. Сьогоднішній активний студент - завтрашній активний член суспільства.
- По можливості ставити студентів у ситуації, котрі вимагають виявлення та пояснення розбіжностей між фактами, що спостерігаються, та наявним знанням.
- Допомогати студентам оволодіти найбільш продуктивними методами навчально-пізнавальної діяльності, навчати їх вчитися.
- Намагатися якомога частіше використовувати питання «чому?», щоб навчити мислити, прослідковувати причинно-наслідкові зв'язки.
- Пам'ятати, що насправді знає не той, хто переказує, а той, хто застосовує на практиці.
- Привчати студентів думати та діяти самостійно. Відходити від механічних переказів, дослівного відтворення.

- Творче мислення розвиваю всебічним аналізом проблем, пізнавальні задачі разом з студентами розв'язувати кількома способами, практикувати творчі завдання.
- Слідкувати за способом та формою висловлення думки студентів.
- Намагаюся частіше показувати студентам перспективи їх навчання.
- Використовувати схеми, плани, таблиці, щоб забезпечити засвоєння системи знань.
- Працювати над встановленням логічних зв'язків, прослідковувати головну думку.
- У процесі навчання намагаюся враховувати індивідуальні особливості кожного студента, об'єднувати в диференційовані підгрупи студентів з однаковим рівнем.
- Необхідним є вивчення і врахування життєвого досвіду студентів, їх інтересів.
- Намагатися вчасно реагувати на останні наукові досягнення із свого предмета.
- Заохочувати дослідницьку роботу студентів.
- На прикладі суспільного, історичного розвитку, наведення прикладів, працювати над доведенням необхідності наукових знань, які вивчаються в ВУЗі. Навчати так, щоб студент розумів, що навчання є для нього життєвою необхідністю.
- Пояснюй студентам, що кожна людина знайде своє місце в житті, якщо навчиться всьому, що необхідно для реалізації її життєвих планів.

Отже, з'ясувавши сутність та окресливши основні особливості формування предметно-історичних компетенцій студентів стає зрозумілим що ефективна реалізація компетентнісного підходу в шкільній освіті України потребує чіткого визначення переліку компетентностей у межах освітніх галузей і предметів, а також адекватно організованого процесу навчання (форм, методів, прийомів, засобів, системи оцінювання).

Література:

1. Баханов К. О. Професійний довідник вчителя історії / К. О. Бабанов. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 239 с.
2. Пометун О. І. Теоретичні засади формування громадянської компетентності учнівської молоді //Історія та правознавство. — 2005. — № 10. — С.4-6.
3. Пометун О. Компетентніший підхід — найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти //Рідна школа. - 2005. - № 1. - С. 65-69.
4. Мірошниченко В. Предметна компетенція учнів як ключовий орієнтир сучасного навчання історії в школі //Історія та правознавство. - 2007. - №32. - с. 2-5.
5. Уткіна В.Б. Формування компетентностей учнів у курсі шкільної економічної освіти //Економіка в школах України. - 2005. - №12. - с. 13-14.

побудована на науковій основі, запрограмована в часі і в просторі і яка веде до намічених результатів.

У структуру технології навчання входять: концептуальна основа; змістовна частина (цілі, зміст навчання); процесуальна частина (організація навчального процесу, методи і форми навчальної діяльності учнів, діяльність викладача: управління освітнім процесом, діагностика навчального процесу).

Отже, технологія навчання - системна категорія, орієнтована на дидактичне застосування наукового знання, наукові підходи до аналізу та організації освітнього процесу з урахуванням емпіричних інновацій викладачів і спрямованості на досягнення високих результатів у розвитку особистості учнів.

Вихід на технологічний рівень проектування навчального процесу та реалізацію цього проекту дозволяє бути вчителю високопрофесійним фахівцем, значно посилює роль самого учня і відкриває нові горизонти розвитку творчості.

Педагогічна технологія - це проект певної педагогічної системи, реалізований на практиці. Отже, в основі будь-якої педагогічної технології лежить системний підхід. Система - органічна цілісність (. Клас, школа, вуз, група і т.п.). Наприклад, комп'ютер - система, учень, який працює на ньому, - теж. Але разом вони утворюють не нову об'єднану систему, а тільки комплекс взаємодіючих систем. Комплекс - єдність взаємодіючих, відносно самостійно існуючих систем.

Педагогічна технологія конкретно реалізується в технологічних процесах. У теорії навчання технологічними процесами є,наприклад, система форм і засобів вивчення певної теми навчального курсу, організація практичних занять з відпрацювання умінь і навичок у вирішенні різного типу завдань. Кожна задача розв'язна за допомогою адекватної (тотожної) технології навчання. Цілісність технології навчання (виховання) забезпечується трьома її компонентами:

- організаційною формою;
- дидактичним процесом;
- кваліфікацією вчителя (або ТСО).

Розводячи поняття «технологія навчання» і «методична система», М.Чошанов підкреслив, що «основна відмінність полягає саме в міру вираженості кожної ознаки. Якщо в педагогічній технології ці ознаки виражені найбільш сильно, то в педагогічній, дидактичній і методичній системах вони можуть бути виражені слабо або відсутні зовсім. Ще одна відмінність полягає в тому, що в педагогічній технології слабо представлений змістовний компонент, який присутній в педагогічній, дидактичній та методичній системах. Педагогічна технологія, технологія навчання є основною (процесуальною) частиною дидактичної або методичної системи. Так, наприклад, якщо методична система спрямована на вирішення наступних завдань:

1. Чому навчати?
2. Навіщо вчити?
3. Як вчити?

підтримки необхідного рівня знань про світі, що розвивається (поняття, вчення). За допомогою технології інтелектуальна інформація перекладається на мову практичних рішень. Технологія - це і способи діяльності, і те, як особистість бере участь у діяльності. «Будь-яка ж діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво засноване на інтуїції, технологія - на науці. З мистецтва все починається, технологією закінчується, щоб потім весь процес почався знову».

Сучасні технології в освіті розглядаються як засіб, за допомогою якого може бути реалізована нова освітня парадигма. Тенденції розвитку освітніх технологій безпосередньо пов'язані з гуманізацією освіти, що сприяє самоактуалізації і самореалізації особистості. Термін «освітні технології» - більш ємний, ніж «технології навчання», бо він має на увазі ще й виховний аспект, пов'язаний з формуванням і розвитком особистісних якостей учнів.

У документах ЮНЕСКО технологія навчання розглядається як системний створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії. Це визначення технології, як і безліч подібних йому, не може претендувати на повноту і точність, незважаючи на те, що безперервно з'являються нові (екологічні, космічні, інформаційні) технології.

У найзагальнішому вигляді технологія - це продумана система, «як» і «Яким чином» мета втілюється в «конкретний вид продукції або її складову частину».

Процес розробки технології навчання починається з визначення мети навчання, потім здійснюється організація відповідно до кінцевою метою навчального матеріалу, встановленого навчальною програмою і вибір організаційних форм, методів і засобів навчання. Такі визначення виводять на схему: мета - засіб - правило - результат.

Впровадження в освітній процес сучасних освітніх та інформаційних технологій в освітній процес дозволить викладачеві:

- відпрацювати глибину і міцність знань, закріпити вміння та навички в різних областях діяльності;
- розвивати технологічне мислення, вміння самостійно планувати свою навчальну, самоосвітню діяльність;
- виховувати звички чіткого слідування вимогам технологічної дисципліни в організації навчальних занять.

Проте впровадження сучасних освітніх та інформаційних технологій не означає, що вони повністю замінять традиційну методику викладання, а будуть її складовою частиною. Адже педагогічна технологія - це сукупність методів, методичних прийомів, форм організації навчальної діяльності, що ґрунтуються на теорії навчання і забезпечують плановані результати.

Технологічний підхід виступає як концентроване вираження досягнутого рівня розвитку та впровадження наукових досягнень в практику, найважливіший показник високого професіоналізму діяльності. Педагогічна технологія - це система функціонування всіх компонентів освітнього процесу,

*Глушук С.П.
викладач професійно-орієнтованих дисциплін,
голова циклової комісії машинобудівних дисциплін
Технікум промислової автоматики ОНАХТ*

«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОСТІ В НАВЧАЛЬНІЙ ТА ВИХОВНІЙ РОБОТІ»

Високі вимоги до якості підготовки молодших спеціалістів потребують постійного оновлення шляхів, форм і методів освіти й виховання молоді.

Сьогодення потребує фахівця, який може не тільки оперувати власними знаннями, а й готовий змінюватися та адаптуватися до нових потреб ринку праці, активно діяти, швидко приймати рішення та навчатися впродовж життя. Тому істотно зростають вимоги до компетентності, професіоналізму, культури та якості професійної підготовки в системі освіти майбутніх фахівців.

Професійні якості, які необхідні для ефективної діяльності майбутніх фахівців не можуть бути сформовані без удосконалення навчально-виховної роботи.

Система професійної підготовки молодших спеціалістів буде більш ефективною за умов:

- оптимального вибору змісту професійної освіти;
- використання сучасних педагогічних технологій, які сприяють ефективності підготовки фахівців з урахуванням завдань їх професійної діяльності.

В даній статті узагальнено досвід роботи викладачів циклової комісії машинобудівних дисциплін, яка відіграє важливе значення в організації навчально-виховної роботи в технікумі. Свою роботу викладачі циклової комісії спрямовують на розвиток своєї майстерності та пошук оптимальних методик викладання матеріалу, які б допомогли активізувати навчання та виховання студентів напрямку «Галузеве машинобудування».

Основними завданнями циклової комісії є:

- організація викладачів циклової комісії на вдосконалення змісту навчання та виховання;
- вдосконалення методичної підготовки викладачів стосовно проведення навчальної та виховної роботи;
- вивчення та пропаганда передового досвіду;
- активізація самостійної роботи викладачів щодо підвищення своєї майстерності.

Основна мета діяльності циклової комісії – навчити так працювати студентів, щоб вони змогли оволодіти професійними навичками, вміли знаходити вихід з непередбачуваних виробничих ситуацій, співвідносити себе з конкретними фаховими ролями та ефективно їх виконувати.

Формування мети здійснюється за допомогою таких чинників:

- стратегія розвитку освіти;

- ознайомлення з досягненнями в області педагогіки і методики викладання;
- передовий педагогічний досвід;
- розробка навчальних програм, посібників;
- створення навчально-методичних комплексів;
- формування інструктивно-методичних матеріалів;
- діагностика та аналіз стану навчально-виховного процесу.

Циклова комісія машинобудівних дисциплін працює над проблемою: інноваційні форми та методи навчання і їх вплив на формування якісної підготовки майбутніх молодших спеціалістів обробки матеріалів на верстатах з числовим програмним управлінням, а також виховання всебічно розвиненої особистості, здатної до самовдосконалення і самореалізації. Вибір цієї проблеми пов'язаний з тим, що в сучасних умовах формувати професійну спрямованість означає закріплювати позитивне ставлення, інтерес до майбутньої професії, нахили і здібності до неї, прагнення усвідомити завдання виробництва, розвивати ідеали, погляди, переконання, престиж професії майбутнього спеціаліста.

Основні напрямки роботи:

1. Формування професійних навичок студентів за допомогою удосконалення форм і методів самостійної роботи.
2. Використання у навчально-виховному процесі інноваційних технологій з метою активізації творчих здібностей та професійної адаптації студентів до виробничих умов.
3. Вдосконалювати творчу майстерність педагогів у формуванні сучасних фахівців.
4. Формування національного та морального світогляду майбутніх фахівців.

Сучасний етап розвитку України характеризується системою освітнянських інновацій, спрямований на збереження досягнень минулого і, водночас, на модернізацію системи освіти відповідно до вимог часу, впровадження новітніх надбань освіти, науки, культури і соціальної практики.

На думку викладачів ЦК, інноваційні технології викладання дисциплін слід опановувати кожному викладачеві, на якому б рівні інтелектуально-методичної майстерності він не перебував би. Поруч з пояснювально-ілюстративними прийомами викладач повинен застосовувати нові, особистісно-орієнтовані, в яких посилені творчо-діяльнісний компонент. Лише в цьому разі студенти під умілим керівництвом викладача здобувають необхідні знання, уміння й навички.

Впровадження в освітньо-виховний процес інноваційних технологій включає не тільки новий підхід до його організації, але й новий тип відносин між викладачем і студентом, нові технології опанування знань. Освітній процес організовується як живий контакт партнерів, зацікавлених один у одному та в справі, якою вони займаються разом. Таким чином, навчання має характерну рису: освітній процес зливається з життям, із рішенням реальних творчих задач.

Одним із методів інноваційного навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів є «кейс-метод».

спеціаліста, програма практичного навчання якого, як правило узгоджується або навіть спільно розробляється із роботодавцями. Так званий «академічний» бакалавр фактично готується не до роботи на підприємстві, а до продовження навчання на наступному ступені.

Таким чином, можна зробити висновок, що за допомогою процесу інтеграції середньої, професійної та вищої освіти на Україні готуватимуться висококваліфіковані робочі кадри з вищою освітою, які, на відміну від майже виключно науково-орієнтованих випускників ВНЗ III-IV рівня, будуть затребувані на сучасних високотехнологічних підприємствах.

Подальша інтеграція освітніх рівнів повинна йти шляхом максимальної зручності для того, хто навчається, щоб визначені абітурієнтом та учбовим закладом мети співпадали та були належним чином реалізовані. Для цього слід приділити увагу формуванню та впровадженню нових видів освітніх програм, орієнтованих на освоєння сучасних виробничих технологій, нових форм і методів організації виробництва, що забезпечують підготовку висококваліфікованих кадрів відповідно до потреб сучасної економіки.

Ткачук О.М.
викладач комісії
фізико –математичних
дисциплін к.ф.м.н.

Одеський технічний коледж ОНАХТ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНІ СПОСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ»

Тенденції розвитку сучасних освітніх технологій безпосередньо пов'язані з гуманізацією освіти, що сприяє самоактуалізації і самореалізації особистості.

У документах ЮНЕСКО технологія навчання (поняття не є загальноприйнятим у традиційній педагогіці) розглядається як системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних, людських ресурсів та їх взаємодії.

На зміну окремим формам і методам активного навчання, що робить процес навчання розірваним на частини, приходять цілісні освітні технології взагалі і технології навчання, зокрема. Технологічність навчального процесу полягає в тому, щоб зробити навчальний процес повністю керованим. Пошуки відповідей не лише на питання «Чому навчати?», «Навіщо вчити?», «Як вчити?», Але і на питання «Як вчити результативно?» В подальшому привели вчених до спроби «технологізувати» освітній процес, т. е. перетворити навчання у виробничо-технологічний процес з гарантованим результатом. Таким чином, у педагогіці з'явився новий напрямок - педагогічні технології.

Ідея безперервної освіти може бути реалізована в сучасних умовах, якщо та загальноосвітня, і вища школи зможуть ефективно вирішити завдання з передачі накопиченого досвіду молодому поколінню: навчити методам роботи з інформацією, методам створення нових знань, а найважливіше - методам

витримують 100% вступників, які продовжують навчання за інтегрованим навчальним планом підготовки бакалавра та через два роки здобувають базову вищу освіту. Бажаючі підняти свій професійно-освітній рівень можуть продовжити навчання для отримання ступеня магістра.

Інтеграція освітніх установ сприяє комплексному рішення завдань спадковості учбових програм різного рівня, повнішому та ефективнішому використанню матеріально-технічної бази, викладацьких кадрів і фінансових ресурсів освітнього кластера. Дуже важливо за наявності відповідної освітньої структури правильно і грамотно скласти інтегрований учбовий план підготовки за відповідним ОКР, який дозволив би при переході на наступні освітні рівні уникнути дублювання предметів чи академічної різниці. Вивірена концепція інтеграції дозволяє використовувати скорочені та прискорені терміни навчання для певних категорій студентів.

Як правило, підготовка випускників одинадцятих класів, які провчилися у ВНЗ два роки, нехай навіть під керівництвом досвідченого висококваліфікованого професорсько-викладацького складу, не завжди може порівнятися з підготовкою молодшого спеціаліста, у якого на додаток до такого ж атестату є ще й диплом, певні теоретичні знання, практичні навички, і, що дуже важливо, подальше бачення своїх особистих і професійних перспектив.

Слід зазначити, що не всі молодші спеціалісти продовжують навчання у обраному руслі, невеликий, однак стабільний відсоток випускників вирішує змінити професію (під впливом зовнішніх чинників, життєвих обставин, можливого розчарування в професії – зрозуміли, що мають інші схильності). Після закінчення коледжу це не так важко, як після закінчення повної освітньої програми у ВНЗ, що теж треба враховувати у інтеграційній моделі підготовки.

У той же час не можна ігнорувати того факту, що при значно кращій практичній підготовці, молодші спеціалісти, що продовжують навчання у академії, можуть бути теоретично підготовлені дещо слабше за своїх колег. Основна ставка в коледжі робиться на практичну підготовку, на оволодіння спеціальністю, нехай інколи це шкодить отриманню докладних теоретичних знань. Виходячи з цього можна зробити висновок, що інтегрована підготовка кадрів в коледжі спрямована в першу чергу на освоєння професійних компетенцій, адекватним сучасним виробничим технологіям.

Учбовий процес в коледжі відрізняється тим, що практично на усіх етапах навчання студентами виконуються як учбові, так і виробничі завдання. Заняття в коледжі проводяться у формі лекцій, семінарів, лабораторних і практичних робіт, таким чином вони максимально наближені до тих методик викладання, якими користуються в університетах і академіях. З метою досягнення максимальної результативності в коледжі постійно працюють над підвищенням кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання, організовуються екскурсії студентів на виробництво, тематичні профільні виставки тощо.

Досить часто рівень підготовки бакалавра, що готується на базі випускників одинадцятих класів, не повною мірою підходить для роботи на сучасному виробництві, оскільки такий бакалавр не має необхідних практичних навичок, на відміну від бакалавра, підготовленого на основі молодшого

Цей метод передбачає розгляд виробничих управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Основна мета кейс-методу – навчити на прикладі конкретної ситуації (кейса) груповому аналізу проблеми і самостійному прийняттю рішень. Робота майбутніх техніків - технологів передбачає колективну діяльність, тому дуже важливо навчити їх працювати групою на єдиний результат.

Використання такого методу сприяє поглибленню знань, установленню тісного зв'язку теорії та практики, формуванню вмінь студентів аналізувати ситуацію, робити висновки, приймати відповідні рішення, вести конкретну продуктивну діяльність у нетипових або непередбачуваних ситуаціях.

Останнім часом набуває популярності метод проектів, який дозволяє найбільш повно використовувати індивідуальний потенціал особистості. Слід зазначити, що технологія проектування передбачає вирішення студентом або групою студентів будь-якої проблеми. Під час використання проектної технології вирішується ціла низка різнорівневих завдань, розвиваються пізнавальні навички студентів та формуються вміння самостійно конструювати свої знання. Метод проектів був застосований на I курсі під час підсумкової роботи курсу «Вступ до спеціальності».

Важливим методом, спрямованим на розвиток здібностей студентів, на нашу думку, є тренінг. Основною їх відмінністю від інших форм навчальних занять є чітка підпорядкованість головній навчальній меті – тренуванню навичок, що відбувається під час проведення ряду практик на у лабораторіях технікуму та на підприємствах міста.

Такі методи використовують викладачі циклової комісії при проведенні практичних занять з дисциплін циклу професійно-практичної підготовки.

Також викладачами циклової комісії підтримується науково-дослідна робота студентів. Одним із важливих напрямків науково-дослідної роботи студентів у технікумі є проведення науково-практичних конференцій. Участь в них сприяє розвитку навичок публічного виступу, вміння виявити себе, орієнтуватися у своїй роботі, давати відповіді на запитання, розкриває особисту здатність студента до пошуку, аналізу матеріалу, а також вміння робити власні висновки. Усе це, без сумніву, формує у студента ділові якості майбутнього фахівця.

Сучасні тенденції розвитку професійної освіти становлять на перше місце самостійну роботу студентів як одну з форм навчання.

Реформована система вищої освіти передбачає велику питому вагу самостійної роботи студентів, яка сприяє усвідомленню необхідності отримання і постійного поповнення знань для майбутньої професійної діяльності. Самостійна робота студентів – одна з найефективніших форм навчання. Вона є складовою частиною навчальної діяльності студентів.

Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес під час самостійної роботи дає можливість опанувати складний теоретичний матеріал студентами з різним рівнем успішності, поетапно одержати інформацію та

активно її застосовувати, забезпечувати можливість планувати та коригувати свої дії, розширювати та поглиблювати знання з дисциплін.

Усі викладачі в процесі навчання використовують мультимедійні технології, що дає змогу активізувати діяльність студентів через виконання різних видів роботи, використання різних способів і джерел отримання інформації, аналіз текстових і статистичних матеріалів, проблемних ситуацій, вирішення завдань різних рівнів складності, виконання вправ і проєктів, створюються умови для самореалізації та обміну думками з іншими студентами і викладачами.

Широке застосування мультимедійних технологій, на мою думку, здатне різко підвищити ефективність навчання на всіх етапах організації навчального процесу: на етапі самостійної підготовки студентів, на лекціях, семінарських і практичних заняттях.

Експериментально встановлено, що у ході усного викладання матеріалу, за одну хвилину слухач сприймає і здатний обробити до однієї тисячі умовних одиниць інформації, а вразі «підключення» органів зору – до 100 тисяч таких одиниць. Тому абсолютно очевидна висока ефективність використання у навчанні мультимедійних засобів, основа яких – зорове та слухове сприйняття матеріалу.

В сучасних умовах змінюються характер і функції процесу навчання, тому викладачі циклової комісії машинобудівних дисциплін ставлять перед собою завдання не тільки передавати знання, формувати уміння, але й розвивати здібності до самовизначення, готувати майбутніх фахівців до самостійних дій, навчати нести відповідальність за себе та свої вчинки.

Формування та підготовка майбутніх фахівців повинні здійснюватись на основі гуманізації процесу навчання і виховання. Новий підхід у галузі виховання фахівців полягає в тому, щоб організувати процес формування особистості майбутніх спеціалістів на основі взаємозв'язку, взаємного проникнення всіх видів виховання, покликаних формувати загальну культуру особистості.

В професійному вихованні використовуємо такі заходи:

- олімпіади зі спеціальних дисциплін;
- професійно-інтелектуальні конкурси;
- конкурси плакатів, стіннівок;
- відвідування діючих сучасних виробництв;
- науково-практичні конференції тощо.

Досвід показує, що вибір форми виховного заходу залежить від його мети, змісту, учасників, майстерності викладача.

Великою популярністю серед студентів користуються заходи, які проводяться з використанням нетрадиційних форм і методів. При цьому студенти із задоволенням беруть активну участь на стадіях підготовки та проведення заходів: створення сценаріїв, підготовки виступів, доповідей, художнього та музичного оформлення.

До цієї роботи залучається велика кількість студентів, і вони є не сторонніми спостерігачами, а активними учасниками процесу.

ланки, такої як сучасні коледжі й технікуми, дозволяє по-перше – уникнути небажаного стресу при підготовці та проходженні ЗНО, по-друге – на два роки раніше за своїх однолітків визначитися зі своїми життєвими цілями, зробити вибір майбутньої професії (нехай для декого він буде пробним та й не завжди вірним), по-третє – максимально просто вступити до ВНЗ за наявності відповідних інтегрованих учбових планів підготовки фахівців між структурними підрозділами освітніх макроодиниць, та на останок – значно краще за однолітків підготуватися до навчання у вищому навчальному закладі, оскільки потрапити у ВНЗ після шкільної лави та після здобуття якісної професійної освіти – це різні речі.

Випускники дев'ятих класів, що вступають до коледжу, згідно з проведеним опитуванням дещо розчаровані у шкільній підготовці, і марнувати ще два роки, зволікаючи у школі, вважають недоцільним. Коледж пропонує широкий вибір напрямів підготовки молодшого спеціаліста, що дозволить дев'ятикласникам за три-чотири роки (залежно від напрямку) отримати сучасну, перспективну спеціальність, отримати дорогі практичні й соціальні навички, що дасть можливість влаштуватися на цікаву та добре оплачувану роботу.

Не робиться секрету з того, що багато дев'ятикласників розглядають навчання у ВНЗ I-II рівнів акредитації як своєрідний трамплін в університети та академії. Після закінчення навчання за ОКР «молодший спеціаліст», як показує статистика, майже половина з них йде вчитися далі. Навіть ті випускники, що приступили до роботи за фахом, нерідко продовжують вчитися заочно. В якості прикладу можна привести таку статистику – з випускників електронно-холодильного відділення коледжу, що отримали кваліфікацію молодшого спеціаліста за останні чотири роки, продовжили навчання для отримання наступного ступеня вищої освіти, відповідно 45% в 2011, 46% в 2012, 61% в 2013 та близько 55% в 2014 році.

Коледж докладає масу зусиль, щоб провести свого студента шляхом від усвідомленої некомпетентності, вказуючи, що саме та як багато він має знати та вміти, до неусвідомленої компетентності – справжньої майстерності, коли фахівець не замислюючись може вирішувати будь-які поточні виробничі задачі. Безумовно для реалізації цієї непростой справи має бути чіткий і продуманий план.

Навчання технічним спеціальностям в коледжі проводиться по інтегрованих планах підготовки молодшого спеціаліста, які окрім дисциплін своєї спеціальності, також містять предмети загальноосвітньої програми. По закінченні навчання на другому курсі коледжу, після проходження ДПА, студенти здобувають повну загальну середню освіту, отримуючи відповідний атестат. Після завершення програми спеціальності та проходження державної атестації у формі державного іспиту або виконання дипломного проєкту, випускники коледжу отримують диплом молодшого спеціаліста.

Вступ до головного ВНЗ освітнього кластеру, Одеської національної академії харчових технологій, на основі диплому молодшого спеціаліста відбувається по вступним фаховим випробуванням. Зазвичай його успішно

«ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ, ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ОТК ОНАХТ»

Безперервна освіта – це ідея, прийнята в сучасному світі в якості ключової в усіх реформах освіти, що на разі здійснюються чи тільки плануються. Повною мірою вона відноситься до підготовки фахівців в технічній сфері, оскільки, з одного боку, відповідає потребам і закономірностям розвитку суспільства, коли безперервна освіта набуває статусу особливого механізму соціального прогресу, а з іншого – вона адекватна специфіці інформаційно-технічної діяльності суспільства.

На разі в Україні накопичений певний досвід безперервної освіти, де інтеграція кращих складових середньої, професійної та вищої освіти найзручніше втілюється на прикладі великих освітніх структур, до складу яких входить декілька учбових закладів різних рівнів акредитації, наприклад таких, як Одеська національна академія харчових технологій, структурним підрозділом якої є Одеський технічний коледж.

Процес інтеграції в таких освітніх кластерах завжди починається з підготовки бази абітурієнтів. Якщо з одинадцятикласниками працює головний ВНЗ, то забезпечення прямого контакту з дев'ятикласниками міста і області, їх заохочення – це завдання коледжу. У рамках підготовки бази майбутніх вступників в коледжі регулярно проводяться виїзні профорієнтаційні заходи, Дні відкритих дверей, організовуються підготовчі курси, де можна значно покращити рівень знань, отриманих у школі.

Дев'ятикласники, що успішно здолали вступні випробування та вступили до коледжу, разом із здобуттям повної середньої освіти, отримують повний цикл професійної підготовки молодшого спеціаліста, а потім продовжують подальше навчання в академії для поетапного отримання наступних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

В результаті такої інтеграції відбувається злиття освітніх програм, характерних для середньої професійної та вищої професійної освіти, що дозволяє зменшити терміни безперервного навчання та значно підвищити його якість. Особливе значення інтеграція має при підготовці фахівців саме технічних спеціальностей, проте і в інших випадках вона дозволяє готувати фахівців ефективніше, аніж традиційним двоступінчатим шляхом, коли вступник потрапляє із школи відразу до ВНЗ.

Є обґрунтована думка, що така освітня модель має низку істотних переваг перед вступом випускників одинадцятих класів до ВНЗ на основі проходження ЗНО та відповідного конкурсу сертифікатів. Включення проміжної освітньої

Організація професійного виховання здійснюється при плануванні виховної роботи технікуму та окремо циклової комісії.

Форми і методи виховних заходів обираються як викладачами спеціальних дисциплін, так і студентським колективом на основі демократичного підходу. Великою популярністю користуються: олімпіади, екскурсії, науково-практичні конференції, конкурси на кращого з дисципліни, зі спеціальності.

Професійне виховання під час цих заходів спрямовується на формування любові до обраного фаху, бажання стати професіоналом у своїй справі, зробити кар'єру і забезпечити добробут для своєї родини.

Так, в рамках тижня циклової комісії, проводяться конкурси, основним завданням яких є:

- розширювати і поглиблювати здобуті студентами теоретичні знання;
- сприяти активізації пізнавальної діяльності студентів та розширенню їх світогляду;
- виховувати творчість та активність;
- сприяти ліквідації формалізму, абстрактності, «сухості» в навчанні і вихованні.

Проведення конкурсів дає змогу оцінити рівень знань теоретичного матеріалу, вміння вирішувати комплексні завдання, формувати чіткі уявлення професійних та загальнолюдських характеристик фахівців, творчий підхід до майбутньої професії.

Зацікавленість у студентів викликають постійні конкурси стіннівок, плакатів, що проводяться під час тижня циклової комісії.

Мета конкурсу:

- Розширювати та поглиблювати здобуті студентами теоретичні та практичні знання з машинобудування.
- Сприяти розвитку пізнавальної діяльності студентів.
- Розвивати здатність студентів виконувати творчо-пошукові роботи.
- Розвивати працьовитість, самостійність, відповідальність за доручену справу.
- Здобувати професійні навички студентами як майбутніми фахівцями у галузі машинобудування.

Студенти відображають в стіннінках історію виникнення галузі, її актуальність, кросворди, зв'язок з сучасними технологіями, гумористичний погляд, поезію тощо.

Отже, застосування інноваційних технологій під час виховної роботи сприяє пробудженню пізнавальної активності студентів, становленню самостійності думок та професійної діяльності. При цьому викладачі і студенти підходять до навчання як до творчого процесу.

Таким чином, можна зробити висновок, що виховання професійності є одним із визначальних орієнтирів у підготовці молодшого спеціаліста з технології обробки матеріалів на верстатах і автоматичних лініях і саме на це спрямована діяльність викладачів циклової комісії машинобудівних дисциплін.

Список використаних джерел

1. Базовкіна О. Методична робота – показник інноваційності навчального закладу // Освіта. Технікуми, коледжі 1 (31), 2012. – 125 с.
2. Вахрушева Т.Ю. Інтерактивні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів // Нові технології навчання №47, 2007. – 97 с.
3. Гайбура Т. Підготовка висококваліфікованих фахівців // Освіта. Технікуми, коледжі 1(14), 2006. – 134 с.
4. Гончарові О.М. Вдосконалення організаційних форм навчання студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій // Нові технології навчання №52, 2010. – 97 с.
5. Гора Н. Нарахування комунікативної компетенції особистості // Освіта. Технікуми, коледжі №2 (21), 2008. – 80 с.
6. Груба Т., Піц Л. Удосконалення форм і методів самостійної поза аудиторної роботи студентів – вимоги часу // Освіта. Технікуми, коледжі №2 (21), 2008. – 80 с.
7. Донець С. Використання сучасних методів навчання та інноваційних технологій у навчальному процесі // Освіта. Технікуми, коледжі №1 (20), 2008. – 84 с.
8. Ілляшенко Л. Використання мультимедійних продуктів в освітньому процесі // Освіта. Технікуми, коледжі №2 (21), 2008. – 80 с.

Дмитрієва Н.О.

викладач, голова циклової комісії

Технікум газової та нафтової промисловості ОНАХТ

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ»

Освітня діяльність викладача – це важлива складова роботи вищих навчальних закладів. Тому саме оцінювання якості роботи викладацького складу дає уявлення про забезпечення якості освітньої діяльності вишу в цілому. Для оцінювання професійної діяльності викладача можливо виділити сталі напрямки – це загальні професійні характеристики викладача, його педагогічна діяльність, науково-дослідна робота, методична робота, організаційна робота та міжнародна діяльність. Але при цьому слід мати на увазі, що більшість методів і результатів оцінювання носять суб'єктивний характер, що обумовлено специфікою викладацької праці. Викладачі – це найважливіший навчальний ресурс, доступний для більшості студентів. Компетентність викладачів є ключовим чинником, який визначає потенціал ВНЗ із забезпечення якості освіти. Культура якості освіти не може бути «нав'язана зверху»; будь-які заходи щодо забезпечення якості освіти без ефективною участі викладачів безперспективні. Тому для формування об'єктивних критеріїв оцінки й методів оцінювання якості роботи викладача необхідно виділяти такі критерії оцінки, що розкривають одну діяльність через

- практичне значення результатів;
- обґрунтування рішень та пропозицій відповідними розрахунками;
- повнота структури (елементів) створення програмного продукту (постановка задачі, математична формалізація (моделювання), алгоритмізація, програмування, тестування програмного продукту, інструкції щодо його застосування та супроводу);
- всебічність оцінки впливу результатів (надійність системи, безпека, екологія, ресурсозбереження тощо);
- органічний зв'язок пояснювальної записки з графічною (демонстраційною) частиною;
- наявність посилань на джерела інформації;
- відсутність дублювання, описового матеріалу, стереотипних рішень, що не впливають на суть та висвітлення отриманих результатів;
- використання прикладних пакетів комп'ютерних програм;
- виконання пояснювальної записки відповідно до чинних стандартів;
- загальна та професійна грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу матеріалу;
- якість оформлення дипломної роботи;
- самостійність виконання.

Перехід від державного екзамену до виконання дипломної роботи продиктований змінами у освітньому процесі. Викладачі технікуму завжди намагаються відповідати вимогам сучасного світу та надавати студентам можливість отримати якісну освіту. Випускники технікуму завжди показують високий рівень сформованості компетентцій та вміння застосовувати їх у своїй професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста за спеціальністю «Обслуговування програмних систем і комплексів», 2015р.
2. Огнівчук Л.М. Оцінювання навчальних досягнень студентів вищих навчальних закладів на основі компетентнісного підходу. / Освітнологічний дискурс, 2014 випуск №3 (7)
3. Беспалько В.П., Татур Ю.Г. Системно методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалиста. - М.: Высшая школа, 1989. - 149 с.
4. Симонов В.П. Педагогический менеджмент: 50 НОУ-ХАУ в области управления образовательным процессом. Учебное пособие. 2-ое изд. испр. и доп. - М., 1997. - 264 с.

Для оцінки рівня сформованості на пороговому рівні достатньо застосовувати класичні засоби діагностики – контрольні роботи, тестові завдання, самостійні роботи.

Оцінка засвоєння компетенцій на середньому рівні перевіряється за допомогою виконання курсових робіт та проектів.

Достатній та високий рівень сформованості компетенцій у молодших спеціалістів за напрямом «Комп'ютерні науки» оцінюється під час виконання та захисту дипломної роботи.

Дипломні роботи виконуються на завершальному етапі навчання студентів у Технікумі промислової автоматики, який передбачає:

- систематизацію, закріплення, розширення теоретичних знань і практичних навичок із спеціальності та вміння їх застосовувати під час вирішення конкретних задач професійної діяльності;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методиками, що пов'язані з виконанням виробничих функцій та типових задач діяльності, що визначені в ОКХ спеціальності.

Технологія виконання дипломної роботи, вимоги щодо додержання стандартів, діючих в галузі інформаційних технологій, змісту, обсягу, структури пояснювальної записки, методики демонстрації розробленого програмного продукту визначено у відповідних методичних вказівках для спеціальності.

Методичні вказівки розроблені провідними викладачами спеціальності та повністю відповідають критеріям, визначеним освітнім стандартом. Розробка дипломної роботи дозволяє студентам показати рівень сформованості загальнонаукових та професійних компетенцій, виявити навички до встановлення взаємозв'язків у предметній області, класифікації та упорядкування знань з предметної області, планування робіт з виконання дипломних робіт, пошуку, інтерпретації та використання інформації. Окрім того, під час розробки дипломної роботи студент показує навички до аналізу та діагностики, вміння оцінювання отриманої інформації та обраних засобів розробки програмного забезпечення, використовує вміння проектувати та конструювати програмне забезпечення. Окрім професійних компетенцій, під час виконання дипломної роботи студент демонструє сформованість соціально-особистісних компетенцій – вміння працювати в команді, креативність, здатність до системного мислення, ініціативність, відповідальність та інші; загальнонаукових та інструментальних компетенцій – здатність до логічного мислення, володіння українською мовою, розуміння англійської мови, професійне володіння комп'ютером та програмним забезпеченням та інше.

Критерії оцінювання якості виконання дипломної роботи також визначені освітнім стандартом. До них відносяться:

- об'єктивне висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації;
- актуальність;
- оригінальність технічних, технологічних, організаційних управлінських рішень;

іншу, і відповідно до цього формувати методи. Слід розуміти й те, що якісна діяльність викладача можлива лише за умови існування внутрішньої мотивації, бо викладацька справа – це творча робота. А творчість не можлива без натхнення! А наявність натхнення можлива лише за умови повної відданості своїй професії. Але на сьогодні в Україні склалась така економічна ситуація, в якій професійна діяльність викладача не може бути єдиним способом отримувати засоби для існування. Тому повна відданість викладацькій професії неможлива, адже викладачеві необхідно шукати сторонні засоби для заробітку. Звідси постають як то проблеми мотивації, так і проблеми пошуку натхнення. Бо натхнення – це складова частина самореалізації та саморозвитку, що не може бути стовідсотково реалізована в тих умовах праці для викладача, що сьогодні існують в Україні. Сьогодні можна остаточно стверджувати, що конкуренція між розвинутими країнами фактично перетворилася на конкуренцію у сфері науки і технологій. Сучасна економіка багатьох провідних країн характеризується як економіка навчання або економіка, заснована на знаннях, в якій знання є провідним ресурсом розвитку. Науковий вплив України в світовому і навіть європейському масштабі стає все більш непомітним, наука не виконує покладеної на неї економічної функції, майже повністю втрачено зв'язок між наукою, інноваціями і навчанням, що складають так званий «трикутник знань». Об'єктивно оцінити якість української науки сьогодні важко через застарілість і непрозорість існуючих процедур оцінки, які не викликають довіри у всіх учасників наукового життя країни.

Державне замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою формується, виходячи не тільки з потреб ринку, а й з урахуванням конституційного права громадян України на безоплатне здобуття вищої освіти. У зв'язку з цим обсяги державного замовлення в обов'язковому порядку включають можливість для громадян здобути вищу освіту за бюджетні кошти практично по кожній спеціальності. За європейськими стандартами, дипломований фахівець відразу займає робоче місце і виконує свої посадові обов'язки, гарантією чого є диплом і авторитет вищого навчального закладу. В українських реаліях випускник вишу має незначні практичні вміння і навички, необхідні для практичної діяльності, і на початку вже самостійної професійної діяльності довчається як кажуть «на ходу», що не може не позначатися, і на якості виконання ним професійних обов'язків, і на оцінці працедавцем якості навчального процесу у конкретному навчальному закладі.

Загальні вимоги до контролю якості освіти та засобам діагностики встановлені відповідно до нормативних документів Міністерства освіти. Оцінка знань студента визначаються: на курсових та державних іспитах, курсових диференційованих заліках, при захисті курсових проектів (робіт), здачі заліків по практикам, захисту дипломних робіт (проектів). Оцінка навчальних досягнень студентів, виконувана поетапно по конкретних модулях (розділів) навчальної дисципліни, здійснюється кафедрою відповідно до обраної шкалою оцінок. Для контролю якості освіти використовуються такі засоби діагностики: оцінка рішення типових завдань, тести з окремих розділів дисципліни і дисципліни в цілому, письмові контрольні роботи, усне опитування під час

занять, складання рефератів з окремих розділів дисципліни, виступи студентів на семінарах з розробленим ними темах, захист курсових проектів (робіт), захист звітів по виробничим практикам, письмовий іспит, усний іспит, захист дипломної роботи (проекту).

Швидкі темпи розвитку суспільства, характерні для останніх років, необхідність пошуку шляхів виходу нашої економіки із занепаду, впровадження нових технологій – усе це потребує докорінних змін у системі управління виробництвом, використання виробничих ресурсів із врахуванням творчих можливостей особистості. Контроль якості: об'єктивність оцінювання моніторинг знань та формування компетентностей через вивчення фундаментальних і професійних дисциплін. Одним із інноваційних підходів, здатним формувати активну, творчу, самодостатню особистість, виступає інтерактивне навчання, яке реально забезпечує перехід від педагогіки знаннєвої до розвивальної, до опанування молодого людиною умінь і навичок, саморозвитку особистості. Інтерактивна технологія навчання – це така організація навчального та виховного процесу, за якої неможлива неучасть студентів у колективному взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії всіх його учасників у процесі навчального пізнання: або кожен має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою завдання. Проте, технології інтерактивного навчання не можна розглядати як самоціль. Їх не можна також абсолютизувати. Вони потребують серйозної підготовки. Головне – створення в аудиторії атмосфери співробітництва, порозуміння, доброзичливості, реалізація особистісна орієнтованого навчання. Сучасні технології навчання зорієнтовані на творчу особистість молоді, створення умов для її самовираження і саморозвитку. Основне завдання педагога – шляхом використання новітніх технологій під час навчального і виховного процесів допомогти творчій особистості: прагнути до інноваційної діяльності; вміти адаптуватися до інформаційного суспільства; прагнути до самовдосконалення; розвивати творчі здібності; займати активну життєву позицію; розуміти суть новітніх технологій; вміти втілювати в життя інновації; вміти вчитися і пізнавати щось нове. Інформаційно-комунікаційні технології можна віднести до технологічних засобів, і вони спрямовані на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування вмінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких умінь та вмінь вибору оптимальних рішень, забезпечення великим обсягом якісної інформації. Використання новітніх технологій в процесі навчання сприяє підвищенню інтересу й загальної мотивації навчання завдяки новим формам роботи і причетності до науково-технічного прогресу. Інформаційна компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації та ефективної роботи з нею у всіх її формах та представленнях – як в традиційній, друкованій, так і в електронній формі; здатності щодо роботи з комп'ютерною технікою та телекомунікаційними технологіями, та здатності щодо застосування їх у професійній діяльності та повсякденному житті.

Вимоги до засобів оцінювання рівня сформованості компетенцій:

- інтегративність – міждисциплінарний характер, зв'язок теорії з практикою;
- проблемно-діяльнісний характер;
- орієнтація на застосування знань та умінь в нетипових ситуаціях;
- актуалізація в завданнях змісту професійної діяльності;
- зв'язок критеріїв із запланованими результатами.

Основні завдання для удосконалення системи оцінювання навчальних досягнень студентів:

- орієнтація навчального процесу на результати освіти – чітке визначення того, що саме буде знати і вміти студент, щоб по закінченні технікуму він був затребуваним на ринку праці;
- зміна форми представлення результатів навчання: замість традиційного їх опису в формулюваннях знань, умінь і навичок (ЗУНів) – характеристика набуття студентами компетенцій (вироблених у студента інтегративних поведінкових моделей професійної та соціальної активності);
- неперервний і багатоаспектний контроль над процесом навчання – створення методології і методик оцінки якості освіти.

Зарубіжний досвід оцінювання рекомендує застосовувати для опису результатів навчання різномірні таксономії (термін був взятий з біології та означає «розміщення у порядку», «закон»), наприклад, такі як таксономії Б. Блума, Д.Бокка, Дж. Гілфорда. Б.Блум виділяє шість рівнів засвоєння змісту освіти: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка. Д. Бокк і Дж. Гілфорд розробили тривимірну модель таксономії, що дозволяє розглядати ієрархію цілей і рівнів навчання і виділили такі рівні: зміст, продукти та операції, кожен з яких включає види і категорії.

На пострадянському просторі найбільшого поширення набули таксономії Беспалько В.П. [3] і Симонова В.П. [4]. Беспалько В.П. розробив таксономію, що містить чотири рівні засвоєння: рівень впізнавання, діяльність у стандартній ситуації, діяльність у нестандартній ситуації, діяльність в новій галузі (дослідницька). Дана класифікація є ієрархічною, і кожен наступний рівень, включає попередні. Симонов В.П. виділив п'ять рівнів засвоєння, де кожний наступний рівень засвоєння теж включає в себе всі попередні: розпізнавання, запам'ятовування, розуміння, найпростіші вміння та навички (репродуктивний рівень), творчий рівень. Оцінку рівня сформованості у студентів технікуму відповідної компетенції будемо проводити з використанням таксономії Блума, що дозволяє оцінити ступінь навченості кожного студента.

Для того, щоб повною мірою оцінити досягну ефективність підготовки студентів розглянемо чотири рівні сформованості компетенції у студентів: **пороговий** – студент відтворює терміни, основні поняття, знає методи, процедури, властивості, наводить факти, ідентифікує, дає оглядовий опис; **середній** – студент застосовує свої знання, вміння і навички для вирішення проблем в нових та незнайомих ситуаціях, має навички самостійного навчання, **достатній** – студент виявляє взаємозв'язок, класифікує, впорядковує, інтерпретує, планує, застосовує закони, реалізовує, використовує; **високий** – студент аналізує, діагностує, оцінює, прогнозує, конструює, тощо.

характеристики якості базисних знань і результатів навчання. Для Великобританії характерне прагнення до цілісності і функціональності шляхом інтегрування знань, цінностей, розуміння і навичок, які відповідають тим, хто сформувався як професіонал після закінчення терміну навчання. У Франції оцінка на основі компетентнісного підходу будується за двома напрямками: особистісний, зосереджений на характеристиці поведінки кожного студента, і колективний, націлений на побудову компетенцій, необхідних для ефективної організації роботи колективів та участі в цій роботі в якості одного з членів колективу [2]. Особливістю підходу в Німеччині є те, що на початку кожного плану розміщується сукупність компетенцій, специфічних для кожної дисципліни і визначають в основному пріоритетні галузі вивчення, а також заплановані до засвоєння знання, вміння і навички. Враховуючи зарубіжний досвід та принципи Болонського процесу, у стандартах вищої освіти нового покоління відбулася заміна парадигми освіти ЗУН (знання, уміння, навички) на принципово нову парадигму вищої освіти, яка базується на формуванні у студентів певних компетенцій та діагностуванні рівня компетентностей фахівців-випускників як результату вищої освіти.

Метою статті є висвітлення підходів до оцінювання навчальних досягнень студентів на основі компетентнісного підходу, узагальнення досвіду та представлення досягнень технікуму у даному питанні.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика визначає перелік компетентностей, яких мають набути студенти під час навчання у технікумі. До них відносяться: соціально-особистісні, інструментальні, загальнонаукові та професійні компетенції, причому професійні діляться на загально-професійні та спеціалізовано-професійні. Компетенції, у свою чергу, тісно пов'язані з функціями, типовими задачами діяльності та уміннями, що відносяться до області діяльності випускників. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що для перевірки сформованості у випускників тих чи інших компетенцій, достатньо традиційними засобами перевірити, чи мають вони відповідні навички та вміння. Проте, компетенція це не просто набір навиків, знань та вмінь.

Можна виділити наступні особливості поняття компетенція:

- не є сумою знань, умінь і навичок;
- не зводяться до окремої навчальної дисципліни;
- інтегративні – об'єднують знання, вміння, навички, готовність мобілізувати їх в конкретних ситуаціях;
- відображають соціальне замовлення – орієнтовані на потреби ринку праці;
- діагностичні – факт і степінь їх сформованості можуть бути діагностовано на основі певних критеріїв.

Оптимальним шляхом формування систем оцінки якості підготовки студентів при реалізації компетентнісного підходу є поєднання традиційних методів та засобів перевірки знань, умінь і навичок та інноваційних підходів, орієнтованих на комплексну оцінку компетенцій, які формуються. При цьому традиційні засоби контролю слід поступово удосконалювати в руслі компетентнісного підходу, а інноваційні засоби адаптувати для широкого застосування у навчальній практиці.

Інформаційна компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації та ефективної роботи з нею у всіх її формах та представленнях – як в традиційній, друкованій, так і в електронній формі; здатності щодо роботи з комп'ютерною технікою та телекомунікаційними технологіями, та здатності щодо застосування їх у професійній діяльності та повсякденному житті. Формування інформаційної компетентності здійснюється за допомогою цілого ряду факторів, одним з яких є зміст освіти, що містить у собі не тільки перелік навчальних предметів, але і професійні навички й уміння, що формуються в процесі оволодіння предметом Використання комп'ютерних засобів навчання дозволяє збільшити обсяг аудіовізуальної інформації для засвоєння учнями чи студентами, що, у свою чергу, сприяє: розвитку їхнього мислення; формуванню системи розумових дій, здатності до самостійної творчої роботи. Сучасні новітні технології забезпечують не тільки доступ до практично необмеженого обсягу інформації, але й дозволяють здійснювати її аналітичну обробку. Таким чином, вони представляють один із засобів розвитку навчальної, пізнавальної, дослідницької та творчої діяльності і в поєднанні з традиційними технологіями, методами і засобами, забезпечують умови для навчання грамотного фахівця в будь-якій області. Вищесказане дозволяє зробити висновок: інформаційна технологія виступає як система, складовими якої є учасники педагогічного процесу та система теорій, ідей, засобів і методів організації навчальної діяльності для ефективного вирішення проблем, що охоплюють усі аспекти засвоєння знань і формування практичних навичок, а також забезпечує формування творчої особистості; інформаційні технології спонукають до постійної самоосвіти, а сам процес навчання дає можливість відчувати практичні результати. У Національній доктрині розвитку освіти інформаційні технології задекларовано пріоритетним розвитком галузі, визначено програму поступової інформатизації такої системи, в якій буде впроваджено дистанційне навчання, комп'ютеризовано бібліотечну справу, навчання вестиметься за індивідуальними модульними навчальними програмами різних рівнів складності і електронними підручниками, в якій буде створено індустрію сучасних засобів навчання. Нові інформаційні технології в освіті дають змогу створити ефективну систему управління інформаційно-методичним забезпеченням освіти, продуктивно організувати пізнавальну діяльність учнів з використанням нових навчальних засобів, кардинально впливають на систему форм та методів навчання. Використання комп'ютера як нового засобу навчання сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, урахуванню їхніх індивідуальних нахилів та можливостей, підтриманню діяльнісного підходу до організації навчального процесу, практичній реалізації різнорівневих навчальних завдань. Розвиток суспільства на сучасному етапі характеризується великим інформаційним потоком. Інформатизація є об'єктивним процесом у всіх сферах людської діяльності, у тому числі й освіті. Під впливом нових інформаційних технологій - комп'ютерних і комунікаційних - створюються сучасні інноваційні освітні технології. Інформатизація освіти як один із найважливіших засобів реалізації реформи системи загальної шкільної освіти та

переходу до нових особистісно-орієнтованих технологій навчання є для України нагальною потребою. В освітньому процесі інформаційні технології можуть бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання, виховання, розвитку й діагностики засвоєння змісту навчання, тобто можливі два напрямки використання інформаційних технологій у процесі навчання. При першому - засвоєння знань, умінь і навичок веде до усвідомлення можливостей інформаційних технологій, до формування вмінь їхнього використання при вирішенні різноманітних завдань. При другому - інформаційні технології є потужним засобом підвищення ефективності організації навчального процесу.

Інформатизація освіти - це процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки й використання сучасних нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети навчання і виховання. Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, використовуваних для досягнення педагогічних цілей (М. Кларін). Процес інформатизації суспільства неминуче тягне за собою процес інформатизації освіти. Так у другій половині ХХ століття, поряд із традиційними інформаційними технологіями, що базуються в основному на "паперовому" (книги, газети і т.д.) і "плівковому" (фото, кіно) носіях, з'явилися нові інформаційні технології, в основі яких лежать електронні засоби інформації. Серед останніх особливу роль зіграли ЕОМ (комп'ютери), які дозволяють швидко знаходити, передавати, обробляти, зберігати, тиражувати необхідну інформацію і автоматизувати інформаційні процеси. Тому в останні роки поняття «інформаційні технології» все частіше замінюють синонімами «комп'ютерні» або «нові».

Найбільш перспективними є педагогічні технології, в основу яких закладено концепцію самостійної діяльності суб'єкта навчання, за якими відпрацьовується два аспекти - отримання знань, умінь та навичок і, головне, відпрацьовується методика індивідуального засвоєння матеріалу. Вважаю, що найкраще відповідають цим вимогам інтерактивні технології навчання.

Інтерактивна (від англ. «inter» - взаємний та «act» - діяти) технологія навчання - це системний метод створення, застосування та визначення процесу навчання як суб'єкт-суб'єктної форми взаємодіючого навчання у формі діалогу, направлено на розвиток особистісних індивідуальних задатків, інтересу до самостійного набуття знань. В основі інтерактивного навчання лежать принципи: - безпосередньої участі кожного учасника заняття. Це зобов'язує викладача зробити учасника занять активним шукачем шляхів і засобів вирішення тієї чи іншої проблеми; - взаємного інформаційного, духовного збагачення шляхом діалогу, обміну життєвим досвідом, одержаною інформацією; - особистісно-орієнтоване навчання.

Нові інформаційні технології дозволяють власникам інформації розпочинати роботу з малими початковими інвестиціями, що дає можливість навчальним закладам збільшити аудиторію. Сучасні освітні технології можуть класифікуватись як: презентаційні; доставки; взаємодії.

6. Добровська Л.М. Інваріантна складова професійної компетентності з інформаційних технологій майбутніх інженерів // Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Педагогіка. - 2010. - №1. - С.155-161

*Стоянова Р.В.
викладач професійно-орієнтованих дисциплін,
зав. відділення автоматики,
механіки та діловодства
Технікум промислової автоматики ОНАХТ*

«ОЦІНКА ЯКОСТІ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ»

Сучасне покоління стандартів вищої освіти, у тому числі і стандартів освіти молодших спеціалістів, засноване на компетентнісному підході. Освітній стандарт [1] визначає поняття компетентності та компетенції.

Компетентність - інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних областях, який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності, тобто це здобута на основі теоретичних знань і практичних навиків (умінь) здатність до діяльності у певній галузі.

Компетенція - здобута на основі теоретичних знань і практичних навиків (умінь) здатність до діяльності у певній галузі; компетенція включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати і розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності, як невід'ємна частина способу сприйняття, життя з іншими в соціальному контексті). Предметна область у якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання діяльності.

У нашій країні поки немає єдиного інструментарію, що дозволяє виміряти і оцінити результати навчання і рівень сформованості набутих компетенцій, хоча на міжнародному рівні він існує (наприклад, TIMSS, PISA, CIVIC Education Project) [2], якими українські студенти при бажанні можуть скористатися. За кордоном прийнято виділяти три основні підходи до визначення і введення в практику освіти компетентнісного трактування якості результатів навчання: поведінковий підхід (США), функціональний підхід (Великобританія) і багатовимірний і цілісний підхід (Франція і Німеччина). Ці підходи з'явилися незалежно один від одного спочатку в США, потім у Великобританії і в останню чергу у Франції та Німеччині [2]. У США для оцінювання компетенцій розробляються компетентнісні тести, що дозволяють передбачати ефективність в роботі після закінчення навчання з високою прогностичною валідністю [2]. На відміну від США, де кластери компетенцій націлені виключно на поведінкові характеристики результатів навчання, пов'язані зі специфікою майбутньої професійної діяльності випускника навчального закладу, у Великобританії враховуються функціональні

Низький	Не має потреби в досягненні успіху, самореалізації, здобутті знань для майбутньої професійної діяльності, розширенні кругозору, самоосвіти, оновленні власного досвіду. Потребує постійних спонукань до відповідальності за виконані дії, самоаналізу, вияву ініціативності, самостійності у прийнятті рішень.
Професійно - діяльнісні компоненти	
Високий	Вміє ясно висловлювати свої думки, логічно обґрунтовувати судження; має здатність до наукової комунікації у вигляді вмінь математичного доказу, вміє розв'язувати завдання, пов'язані з проектно-конструкторською діяльністю, володіє комп'ютерною технікою, використовує у своїй професійній діяльності інноваційні технології, вміє планувати виконання робіт; вміє розв'язувати завдання, пов'язані з організаційно-управлінською діяльністю; дисциплінований, автономний у прийнятті рішень, демонструє креативність та володіє знаннями в області трудового законодавства, захисту інтелектуальної власності, мобільний, має широкий кругозір, що виходить за рамки спеціальності.
Середній	Вміє висловлювати свої думки, але не завжди здатен логічно обґрунтовувати судження; вміє розв'язувати завдання, пов'язані з проектно-конструкторською діяльністю, володіє на достатньому рівні комп'ютерною технікою, використовує у своїй професійній діяльності інноваційні технології, вміє планувати виконання робіт, забезпечувати контроль якості її виконання, виявляє здатність до засвоєння останніх досягнень науки і техніки; вміє розв'язувати завдання, пов'язані з організаційно-управлінською діяльністю; дисциплінований, не завжди автономний у прийнятті рішень.
Низький	Не вміє висловлювати свої думки, не завжди здатен логічно обґрунтовувати судження; рідко демонструє здатність до наукової комунікації у вигляді вмінь математичного доказу, мінімум інформаційно-технологічних знань, що дозволяють на мінімальному рівні володіти комп'ютерною технікою, не використовує у своїй професійній діяльності інноваційні технології; немобільний, важко адаптується до змін, потребує постійного контролю з боку керівництва, рідко бере на себе відповідальність, замкнутий.

Використані джерела та література

1. Т. Ю. Андріяко. Педагогічна сутність і структура конкурентоспроможності фахівця / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / №3 , 2010 р.[Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science.
2. Бандура А. Теория социального научения / А. Бандура. – М.: Евразия, 2001. – 320 с.
3. Богиня Д. П. Концептуальні підходи до визначення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці [текст] / Д. П. Богиня // Україна: аспекти праці. – 1999. – № 6. – С. 38.
4. Ковалюк Т.В. Проектно-орієнтований підхід до розвитку ІТ – освіти / Т.В. Ковалюк. // Інформатизація вищої освіти. Управління розвитком складних систем. – 2013. – №3. – С.140–142
5. Каверіна О.Г. Інтегративний підхід до формування готовності студентів вищих технічних навчальних закладів до професійної комунікації: монографія/ О.Г.Каверіна. — Д.: ООО Фірма “Друк-Інфо”, 2009. — 275 с.

Презентаційні технології включають: книги та друковані матеріали; електронні тексти та публікації; комп'ютерні навчальні програми; мультимедіа; телебачення; радіо; віртуальну реальність та моделювання; електронні підтримуючі системи.

Мультимедіа. Суттєву роль у збільшенні можливостей мультимедіа відіграють авторські системи. Тенденцією їхнього розвитку зараз є рух в бік презентації матеріалів у Інтернет. Мультимедіа також розвиваються як розважальна індустрія. Деякі вважають, що у майбутньому з'явиться комбінація освітніх компонентів з розважальною презентацією - edutainment.

Телебачення. Використовується багатьма навчальними закладами світу як засіб інформації. Розміри телепродукції збільшуються та стають більш технологічними.

Фундаментальна ідея моделювання - це створення реальної ситуації для того, хто навчається. Протягом декількох десятиліть моделювання виконується на комп'ютерах, що дозволяє відтворювати різні можливості моделей. Але проектування та використання може бути досить тривалим і потребує значних зусиль. У віртуальній реальності використовується тривимірна графіка і здебільшого в іграх. Розвиток цього напрямку в навчанні ще більш тривалий, ніж у моделюванні.

Телеконференції. Цей термін включає аудіоконференції, комп'ютерні конференції та відеоконференції. Аудіо та відеоконференції - синхронні, комп'ютерні конференції - асинхронні. Аудіоконференції використовують звичайний телефонний зв'язок, і вони дуже дешеві. Відеоконференції мають місце між групами, але протягом останніх років розвиваються відеодошки, що може поліпшити зв'язок. Щодо комп'ютерних конференцій, то зустрічається багато форм, де спершу використовували обмін текстовими повідомленнями, а зараз можна використовувати синхронний зв'язок з передачею графіки, слайдів, відео.

Електронна пошта. Найбільш потужна асинхронна технологія, де можна посилати листа як окремим адресатам, так і групі людей. Список розсилання можна використовувати для виконання спільної роботи.

Найважливішими принципами здійснення виховної роботи зі студентами виступають: узгодженість вимог до змісту і методів навчання і виховання студентів, що забезпечують навчальну і соціальну активність; залучення студентів у соціально-значиму роботу, що сприяє придбанню студентами організаційсько-управлінських, комунікативних умінь, досвіду вирішення завдань, формуванню їх громадянської позиції, прийняття ними моральних цінностей і культурно-історичних традицій; цивільно-патріотичне і духовно-моральне виховання, знання культурної спадщини, профілактика правопорушень. Мета виховної роботи - формування і розвиток у студентів ціннісних орієнтацій, норм і правил поведінки на основі державної ідеології, ідей гуманізму, добра і справедливості. Випускник повинен мати громадянської зрілості, правової та політичної культури, повагою до закону і дбайливим ставленням до соціальних цінностей правової держави, честі і гідності громадянина. Формування єдиного процесу навчання і виховання включає в

себе навчально-виховну роботу, професійну спрямованість виховної роботи, проведення виховної роботи усіма відділеннями, діяльність кураторів навчальних груп, виховну роботу в студентських гуртожитках, розвиток студентського самоврядування, методичне забезпечення виховного процесу.

Сучасні інформаційні технології та виховна робота мають бути ефективним інструментом, який полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним.

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 року, № 537-в.
2. Цикало О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : [наук.-метод. Посібник] / О. Цикало, Л. Пироженко – К. : Видавництво А.С.К., 2004. –192 с.
3. Навроцький О. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства / О. Навроцький. – Харків : Основа, 2000. – 257 с.
4. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах / А. Анджейчак // Обдарована дитина. – 2000. – №5. – С. 8–13.
5. Цикало Н. Державний стандарт професійно-технічної освіти – наукове обґрунтування / Н. Цикало // Науково-теоретичні і методичні засади конструювання змісту професійної освіти. – Ч. I. : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця, 1998. – С. 154–160.

Доломанчук О.М.

**викладач української мови та літератури
зав. відділення загальноосвітньої підготовки
Технікум промислової автоматики ОНАХТ**

«ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ»

Входження інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери діяльності людини і суспільства стає визначальним джерелом їх об'єктивного розвитку. Такий процес називається інформатизацією суспільства, а саме суспільство набуває ознак інформаційного. Інформатизація суспільства передбачає випереджальну інформатизацію галузі науки і освіти, де, в основному, закладаються майбутні досягнення і розвиток суспільства.

Перехід від індустріального до інформаційно - технологічного суспільства зумовлює необхідність перебудови всієї системи освіти, змінює освітні потреби щодо підготовки й розвитку сучасного спеціаліста, мобільність якого залежить від володіння інформацією та здатності до обміну нею, комунікативності, самостійного набуття необхідних для професійної діяльності знань, умінь, навичок.

Заняття з української мови та літератури – це напружена, науково організована робота для сучасних студентів, яка сприяє здобуванню знань

– технологічна компетентність (здібності – здатність використовувати або розробляти бази даних і бази знань, інформаційні системи, всесвітню мережу Інтернет, засоби для створення Web-сторінок з метою підвищення ефективності професійної діяльності);

– інформаційна компетентність (здібності – здатність володіти комп'ютерною технікою, використовувати у своїй професійній діяльності інноваційні технології; вміння розв'язувати вище зазначені завдання, пов'язані з інформаційною діяльністю);

– організаційно-управлінська компетентність (здібності – здатність планувати виконання роботи, забезпечувати контроль якості її виконання; вміння розв'язувати вище зазначені завдання, пов'язані з організаційно-управлінською діяльністю).

В результаті проведеного аналізу діяльності фахівця з обчислювальної техніки, аналізу посадових інструкцій та кваліфікаційних характеристик ми виокремили структурні компоненти конкурентоспроможності майбутніх фахівців з обчислювальної техніки, визначили рівні сформованості конкурентоспроможного фахівця (табл.1).

Таблиця 1.

Рівні сформованості конкурентоспроможності фахівця з обчислювальної
техніки

Рівні сформованості	Характеристика рівня сформованості
Особистісні компоненти	
Високий	Проявляє наполегливість та ініціативність, завжди активний та прагне до успішної діяльності, вміє організовувати біля себе і інших на успішну діяльність, проявляє самостійність у прийнятті рішень, часто видає «оригінальні» ідеї, доводить почате до кінця, комунікабельний, відкритий до спілкування, любить бути у центрі уваги, готовий творчо підійти до вирішення поставлених цілей, винахідливий, вміє логічно мислити, аналізувати інформацію, прогнозувати наслідки майбутньої діяльності, вибудовувати життєві та професійні пріоритети. Займає позицію «універсального лідера».
Середній	Виражена потреба в досягненні успіху, здобутті знань для майбутньої професійної діяльності, розширенні кругозору, самоосвіті, оновленні власного досвіду, проте потребує певного спонукання до відповідальності за виконані дії, рефлексії власної діяльності, вияву ініціативності, самостійності у прийнятті рішень, вміє працювати в колективі, може відстоювати власні погляди, проте відчуває труднощі при адаптації до нового. Займає позицію «ситуативного лідера». Проявляє ініціативу та наполегливість залежно від ситуації.

- автономність (уміння управляти собою, мислити й чинити відповідно до власних уявлень та бажань завдяки внутрішнім або зовнішнім спонукам).

4) соціальна підструктура:

- комунікабельність (здібності – здатність до міжособистісного ділового та дружнього спілкування в інформаційно - комп'ютерному середовищі, готовність до обговорення, наприклад, професійних проблем; уміння підтримати розмову, говорити коротко, чітко та переконливо);

- працездатність (уміння тривалий час виконувати роботу з максимальною ефективністю);

- колективізм (здібності – здатність працювати в колективі).

2. *Фахова* складова якостей особистості фахівця з ОТ включає в себе такі підструктури (якості, здібності та вміння) (див.рис.1.2):

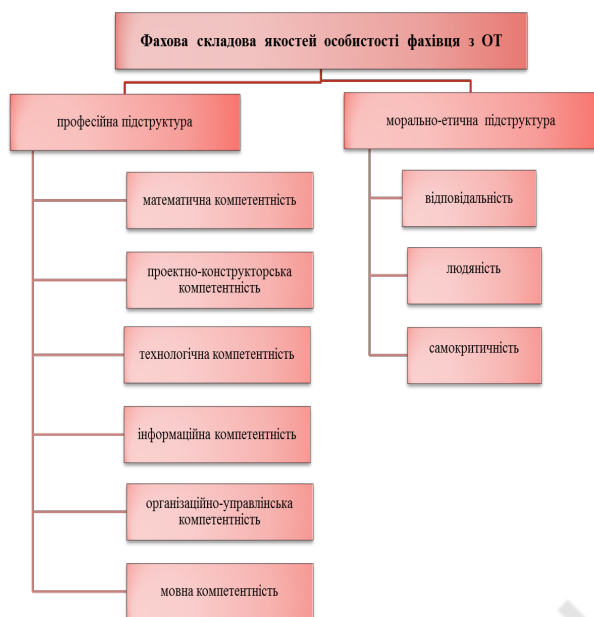

Рис.1.2. Фахова складова якостей особистості фахівця з обчислювальної техніки

1) професійна підструктура:

- математична компетентність (загальні здібності – здатність до наукової комунікації у вигляді вмінь математичного доказу, використання мови математики для ілюстрації, аргументації, інтерпретації; вміння оперувати математичними моделями, здатність застосовувати модельні засоби математики для вирішення практичних завдань);

- проектно-конструкторська компетентність (здібності – здатність знаходити або розробляти засоби розв'язання професійних проблем, передбачати результати своєї діяльності; вміння розв'язувати вище зазначені завдання, пов'язані з проектно-конструкторською діяльністю);

студентів самостійною роботою думки, диференціює та індивідуалізує процес навчання, стимулює роботу з додатковою літературою, розвиває аналітичне мислення, вміння робити узагальнення, формує у студентів навички самооцінки та самоконтролю своєї навчальної діяльності.

Сучасне заняття української мови, (особливо за професійним спрямуванням), та літератури не можна уявити у наш час без комп'ютерних технологій, які допомагають формувати мовну, мовленнєву та орфографічну компетенції студентів. Тому використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) в навчальному процесі є актуальною проблемою сучасної освіти.

Під час використання мультимедійних технологій знання набуваються різними каналами сприйняття, тому краще засвоюються, запам'ятовуються. Інтеграція ІКТ та сучасних педагогічних технологій стимулює пізнавальний інтерес до української мови та літератури, створюючи умови для мотивації до вивчення цих предметів, сприяють підвищенню ефективності навчання і самонавчання, підвищенню якості освіти.

Використання ІКТ на заняттях дає можливість впливати на три канали сприйняття студентів: візуальний, аудіальний, кінестетичний, а значить, сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Збільшується обсяг матеріалу за рахунок економії часу. Розширюються можливості застосування диференційованого підходу в навчанні, здійснюються міжпредметні зв'язки, що дозволяє розширювати кругозір студентів, підвищувати рівень їх культурної освіти, розвивати творчі здібності. Використання ІКТ дозволяє зануритися в інший світ, побачити його своїми очима, стати ніби учасником того чи іншого процесу. Інформаційні технології також значно розширюють можливості подання навчальної інформації. Застосування кольору, графіки, звуку, всіх сучасних засобів відеотехніки дозволяє відтворювати реальну обстановку діяльності.

Інформаційні технології, що розглядаються як один з компонентів цілісної системи навчання, не тільки полегшують доступ до інформації, а й відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, дозволяють по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання, побудувати освітню систему, в якій студент був би активним і рівноправним учасником освітньої діяльності.

Комп'ютер дозволяє створити умови для підвищення процесу навчання: вдосконалення змісту, методів і організаційних форм. Широкі можливості комп'ютера, якісний підбір програмного забезпечення з предмету дозволяє використовувати персональний комп'ютер на заняттях, активізуючи навчальний процес, допомагаючи студентам реалізувати в тій чи іншій мірі свій прихований інтелект і творчий потенціал. Систематичне використання комп'ютерних відеосюжетів та демонстраційних презентацій розвиває уяву, абстрактне мислення, підвищує інтерес до досліджуваного навчального матеріалу і предмету в цілому. В навчальних програмах можуть бути використані різноманітні форми наочності, у вигляді таблиць, схем, опорних конспектів, які демонструють не тільки статичну інформацію, але і

різні мовні явища в динаміці із застосуванням кольору, графіки, різноманітних ефектів, звуку, «оживлення» ілюстрацій.

Отже, мультимедійні технології, маючи особливий вплив на сфери навчання і виховання, дають змогу інтенсифікувати процес навчання, надати йому динамізму, гнучкості, посилити його прикладну спрямованість, і тому актуальним є питання відбору інформації, правильного та своєчасного її подання.

Нові підходи до змісту курсів української мови і літератури, вимоги до комунікативної, мовної, літературної, соціокультурної компетенції студентів згідно з Державним стандартом повної загальної середньої освіти окреслили проблему формування культуромовної особистості вчителя як головного носія національної мови, культури й духовності у третьому тисячолітті.

Викладач української мови та літератури третього тисячоліття – це дослідник: йому важливо добре орієнтуватися в широкій фаховій інформації, знати сучасні наукові концепції, вміти залучати до наукового пошуку студентську молодь.

Викладач-словесник як творець духовного світу юних особистостей сьогодні повинен стати неповторною індивідуальністю, яка має фундаментальні знання з мови і літератури в поєднанні з традиціями національного виховання, характеризуватися розвиненим мисленням, інтелектом, мовленнєвою пам'яттю, мовним чуттям. Він повинен вміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flesh-анімації, web-редактора, програмами для створення презентацій тощо. Це уможливило подання інформації у формі відео, презентації, web-сторінки з різноманітними роликами.

Хоча мета занять української мови та літератури полягає не в тому, щоб наздогнати такий мінливий комп'ютерний світ, а в тому, щоб виховувати у студентів інформаційну культуру, забезпечити їм той рівень комп'ютерної і мовної грамотності, з якого їм буде легко рухатися вперед, обираючи напрямок відповідно до свого виду діяльності.

На заняттях української мови та літератури використання ІКТ може відбуватися різними способами, це залежить від потреб кожного заняття, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм. Серед зазначених технологій використовуються такі їх види:

- Інформаційні та мультимедійні технології;
- Електронні підручники;
- Аудіо-, відео-, анімації та презентації, виготовлені як викладачами так і самими студентами.

Сучасного студента дуже важко чимось здивувати, тим більше зацікавити, але у навчальних закладах, де використовуються мультимедійні технології, навчально-виховний процес відзначається певними перевагами: краще засвоюється матеріал студентами, зростає їх зацікавленість, відбувається індивідуалізація навчання, що сприяє розвитку творчих здібностей.

Основне завдання кожного викладача – навчити студентів добувати інформацію і її аналізувати, розвивати вміння робити це швидко й ефективно,

Рис.1.1. Основна складова якостей особистості фахівця з обчислювальної техніки

- системність мислення (здібності – здатність до різнобічного мислення; уміння узагальнювати, класифікувати інформацію);
- раціональність мислення (здібності – здатність раціонально мислити; уміння планувати та критично оцінювати результати своїх розумових процесів);
- продуктивність мислення (здібності – здатність до проблемного бачення; уміння вирішувати проблемні завдання з високим ступенем новизни, перевіряти ряд можливих рішень, здійснюючи вибір між ними);
- науковість мислення (здібності – здатність до наукової та дослідницької діяльності; уміння сприймати нові концепції та методи в роботі, виділяти основне та виявляти протиріччя).

3) мотиваційно-вольова підструктура:

- наполегливість (уміння сумлінно працювати);
- активність (здібності – здатність до активних дій; уміння активно та енергійно працювати);
- зібраність (уміння зосереджуватися на головному, відкидаючи другорядне);
- дисциплінованість (уміння бути дисциплінованим, підкорятися встановленому порядку, підтримувати дисципліну в колективі);
- самостійність (здібність – здатність самостійно мислити, працювати, одержувати знання, уміння і навички; уміння самостійно розв'язувати професійні проблеми, приймати рішення, відповідати за результати своєї діяльності);
- цілеспрямованість (уміння подолати перешкоди і досягти своїх цілей);
- витримка (уміння тримати себе в руках у професійній діяльності);

- знаходження компромісу між різними вимогами як при довгостроковому, так і при короткостроковому плануванні, прийняття оптимальних рішень;
- оцінку технологічних і нетехнологічних витрат на забезпечення якості об'єкту проектування;
- організацію контролю якості вхідної інформації, атестацію та сертифікацію розроблених систем (контроль якості вирішення поставлених задач).

Науково-дослідна діяльність включає в себе:

- розробку та дослідження теоретичних та експериментальних моделей об'єктів професійної діяльності (аналіз стану та динаміки показників якості об'єктів діяльності з використанням необхідних методів і засобів досліджень; створення теоретичних моделей, які дозволяють прогнозувати властивості, стан і поведінку об'єкта дослідження);
- розробку і дослідження методик аналізу, синтезу, оптимізації і прогнозування якості процесів функціонування об'єктів дослідження (розробку методик проведення досліджень і алгоритмів обробки їх результатів; участь в розробці нових методів дослідження стану об'єктів та управління цим станом, а також нових технологій із застосуванням технічних і комп'ютерних засобів).

Добровська Л.М. [5] у своєму дослідженні представила перелік якостей особистості фахівця з обчислювальної техніки.

1. *Основна* складова якостей особистості фахівця містить в собі такі підструктури (якості, здібності та вміння) (див.рис.1.1):

1) психологічна підструктура:

- честолюбство (здібності – прагнути успіху; уміння бути кращим у роботі та навчанні),
- інтерес до діяльності,
- почуття відповідальності,
- мобільність.

2) інтелектуальна підструктура:

- творчість мислення (здібності – здатність до творчості, пізнавальної діяльності, творчої самостійності, фантазії, уяви, творчих та оригінальних рішень, винахідливості; уміння творчо вирішувати завдання);
- рефлексивність мислення (здібності – здатність до самопізнання, самоорганізації та самовдосконалення; вміння реалізовувати прості ідеї на практиці);
- логічність мислення (здібності – здатність до точного, визначеного, правильного мислення; уміння обґрунтовано та логічно діяти);
- критичність мислення (здібності – здатність до самоаналізу; уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати; уміння передбачати результати своєї діяльності та критично оцінювати їх наслідки);

що формує навички, які стануть у нагоді їм у житті, незалежно від обраної професії.

Головні дидактичні функції, які реалізуються за допомогою ІКТ на заняттях української мови та літератури, це:

- *пізнавальна* (використовуючи комп'ютерні технології та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію, як ту, що зберігається на жорсткому диску власної комп'ютерної бази, так і розміщену на дисках CD-ROM чи відповідних сторінках Інтернету)
- *розвивальна* (робота з різноманітними комп'ютерними програмами, крім активізації літературних можливостей особистості, сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічного мислення, пам'яті, уяви);
- *дослідницька* (у студентів з'являється можливість узяти участь у роботі літературних пошукових груп, Інтернет-конкурсах; виконувати творчі роботи різних видів, створювати власні творчі проекти, розробляти доповіді, реферати, презентації, публікації, дослідити певні проблемні питання);
- *комунікативна* (під час обміну інформацією між студентами створюється певна віртуальна єдність, у всіх є реальна можливість увійти на сайти популярних сучасних митців; вони мають можливість зіставити різні погляди, давати їм оцінку, формувати свої позиції).

Під час проведення уроків із застосуванням ІКТ використовую методи і прийоми:

- тестові завдання
- робота з наочними посібниками
- методика використання творчих завдань на уроках літератури із застосуванням програм Microsoft Office: Word, Power Point (складання презентацій, текстів до презентацій, малювання схем і таблиць)
- методика використання навчально - контролюючих програм .

При використанні даних програм і посібників на уроках студенти розвивають увагу і пам'ять, вчаться доповнювати, редагувати запропонований матеріал, що сприяє відпрацюванню і закріпленню нових навичок в освітньому процесі, також активізації пізнавальної діяльності шляхом застосування даних технологій навчання. Навчальні програми допомагають студентам поповнювати свій словниковий запас, усвідомити наскільки вони знають правила правопису. Наявність відеофрагментів, велика кількість ілюстративного матеріалу, звуковий супровід, слухання фрагментів з досліджуваних творів у виконанні майстрів художнього читання дають студентам змогу колективно і індивідуально вибрати форми роботи на заняття, дозволяє розширити свій кругозір і поглибити свої знання, виконати роботу творчого характеру.

Можливості комп'ютера на уроках української мови можна використовувати на всіх етапах навчання: при поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні, контролі знань, умінь, навичок. При цьому для студента комп'ютер виконує різні функції: викладача, робочого інструменту, об'єкта навчання, ігрового середовища. Використання ІТК сприяє грамотності

студентів, зокрема систематичне написання комп'ютерних диктантів, за допомогою яких індивідуалізується процес вдосконалення правописних умінь і навичок.

Можна порадити такий електронний посібник, схвалений Міністерством освіти і науки України до використання в навчальному процесі: «Практикум з української мови: 10-11 класи» (автори - Л.Скуратівський, Г. Шелехова, В. Новосьолова, Л. Плетньова), розробник «Квазар-Мікро-Техно», 2006; «Українська література для 11 класу» (автор Бійчук Г.Л.), підготовлений у співпраці з технічною фірмою «Квазар-Мікро Техно»; навчальні комплекти, підготовлені видавничими структурами Всеукраїнського товариства «Просвіта»: компакт-диски та аудіокасети «Етнічна музика України» (14 частин), «Перлини української культури» (5 частин), компакт-диск «Т.Шевченко. Кобзар», комп'ютерні ігри україністичної тематики тощо.

Доцільним та ефективним є використання в навчальному процесі електронного словника української мови, розробленого Інститутом мовно-інформаційних досліджень НАН України (автори - В.А. Широков, О.Г. Рабулець, І.В.Шевченко, О.М. Костишин, К.М. Якименко), серія «Словники України» - Словозміна, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія. - К.: Довіра, 2001-2005.

Використання електронного посібника на уроках української мови передбачає пошук шляхів уникнення одноманітності в роботі викладача на занятті, наочне представлення мовних об'єктів і процесів, включення відеосюжетів, можливість виявлення рівня навчальних досягнень студентів, забезпечення диференціації, індивідуалізації навчання, мовленнєвого розвитку студентів, широке наведення зразків мовленнєвого етикету, формування мотивованого ставлення до вивчення мови, оперативний самоконтроль студентів у процесі виконання тренувальних вправ і тестів тощо. Також електронний посібник має широкі можливості щодо роботи з додатковою інформацією (словниками, енциклопедіями, довідниками, бібліографією та ін.), проведення мовних ігор, тестів для самоконтролю та відпрацювання з метою закріплення мовних і мовленнєвих умінь навичок студентів.

У процесі вивчення української літератури варто використовувати й сучасні можливості Інтернету, наприклад такі сайти: pysar.tripod.com - класична українська література; www.poetryclub.com.ua - сучасна поезія світу, критичні матеріали про літераторів; poetry.uazone.net - українська поезія та фольклор тексти сучасних пісень, переклади світової поетичної класики; books.ms.km.ua - твори репресованих українських письменників; www.lib.proza.com.ua - твори сучасних українських і зарубіжних авторів; litopys.narod.net - бібліотека давньоукраїнського письменства, оригінали творів, переклади, коментарі, історичні відомості; www.nbuv.gov.ua/tb/ukr.html - зібрання творів українського письменства від найдавніших часів до початку XX століття та ін.

Літературно-критичний матеріал та тексти художніх творів можна знайти на сайтах популярних фахових часописів, наприклад: www.book-courier.com.ua - «Книжковий кур'єр»; www.elitprofi.com.ua/gazeta - «Книжник-ревію»;

- формування цілей проекту вирішення завдань (у вигляді програми або пакету програм), критеріїв і показників досягнення цих цілей, обмежень щодо застосування ІТ;
- системний аналіз об'єкту проектування, предметної області та взаємозв'язків між її елементами;
- визначення початкових даних для проекту;
- вибір методик прийняття оптимальних рішень (можливих методів обробки інформації) та реалізацію процесу моделювання прийняття рішень з використанням існуючих інформаційних систем (або розробку нових систем);
- розробку та аналіз узагальнених варіантів вирішення проблеми, прогнозування можливих результатів, знаходження компромісних рішень в умовах невизначеності, планування реалізації проекту;
- оцінку надійності та якості функціонування об'єкту проектування;
- розрахунок умов підтримки безпечної життєдіяльності;
- розрахунок економічної ефективності;
- розробку та узгодження всіх видів проектної документації.

Технологічна діяльність включає в себе технологію розробки об'єктів професійної діяльності (інформаційних систем та мереж, їхнього програмного забезпечення, способів і методів проектування, налагодження, виробництва та експлуатації).

Інформаційна діяльність пов'язана з володінням новими технологіями, розумінням можливостей їхнього застосування та включає в себе:

- 1) збирання інформації (пошук, аналіз та узагальнення інформації щодо поставленої проблеми):
 - планування та формування потреб щодо збирання інформації (теоретичної, довідкової, статистичної, управлінської, економічної тощо), яка потрібна для створення будь-якого проекту чи вирішення проблеми;
 - визначення мотивів, джерел і механізмів збирання інформації;
 - одержання інформації про стан об'єкту дослідження та її збереження в базах даних (знань) організації, а, при необхідності, передача інформації з використанням комп'ютерних мереж;
 - аналіз, синтез та узагальнення отриманої інформації, оцінювання її достовірності.
- 2) експлуатацію комп'ютерного обладнання - організацію впровадження об'єкту проектування в дослідну (або промислову) експлуатацію (використання пакетів прикладних програм інформаційної підтримки).

Організаційно-управлінська (організаційна, комунікативна та контрольно-оцінювальна) діяльність включає в себе:

- організацію робочого місця, створення умов для виконання своїх функціональних обов'язків;
- організацію роботи колективу виконавців проекту (в тому числі, й з використанням телекомунікаційних засобів зв'язку), взаємодію колективу розробників із замовником, ухвалення управлінських рішень в умовах наявності різних думок;

особистості, перш за все професійної, має бути важливим орієнтиром освітньої діяльності.

Аналіз результатів наукових досліджень свідчить, що у даний час певною мірою сформувався уявлення про пріоритетні якості, які визначають конкурентоспроможність фахівця, але відкритим залишається питання структурування і змісту основних складових цієї властивості особистості.

Ми поділяємо думку Т.Андріяко, про те, що сутність конкурентоспроможності фахівця пропонується визначати через особистісні і професійно-діяльнісні компоненти [1]. До особистісних компонент конкурентоспроможності фахівця пропонується відносити аксіологічну, когнітивну, праксеологічну і рефлексивну компоненти.

Для визначення критеріїв оцінювання конкурентоспроможності фахівців з обчислювальної техніки та рівня сформованості складових конкурентоспроможності фахівця було здійснено аналіз особистості фахівців з огляду на професійну складову та реальні умови виробництва.

Фахівець з обчислювальної техніки здатний ефективно використовувати засоби інформатизації та інформаційних технологій для вирішення практичних завдань у своїй повсякденній діяльності, є фахівцем як в області обчислювальної техніки, так і сучасного програмного забезпечення, автоматизації технологічних процесів.

На думку Ковалюк Т.В. [4] для кращої орієнтації в сучасному інформаційному суспільстві майбутньому фахівцю з обчислювальної техніки необхідно:

- швидко адаптуватися в постійно змінних життєвих ситуаціях, самостійно здобувати необхідні знання, раціонально їх використовувати на практиці для вирішення різних проблем, щоб протягом життя бути висококваліфікованим спеціалістом.
- самостійно критично мислити, вміти бачити труднощі та знаходити ефективні та раціональні шляхи їх подолання, використовуючи сучасні технології; мати чітке уявлення про те, де і як набуті ним знання можуть бути застосовані; бути здатним генерувати нові ідеї та творчо мислити.
- кваліфіковано працювати з інформацією (вміти збирати необхідні для дослідження певної проблеми факти, аналізувати їх, робити необхідні узагальнення, встановлювати необхідні статистичні закономірності, формулювати аргументовані висновки та виявляти, вирішувати нові проблеми).
- мати високий рівень комунікативної культури (у тому числі комунікації за допомогою інформаційних засобів).

Добровська Л.М. [5] та Каверіна О.Г. [6] у своїх дослідженнях визначають основні види діяльності фахівця з обчислювальної техніки з урахуванням специфіки його роботи: проектно-конструкторська діяльність, інформаційна діяльність, науково-дослідна діяльність, організаційно-управлінська та технологічна діяльність.

Проектно-конструкторська діяльність (планування інформаційно-комп'ютерної діяльності) включає в себе:

www.kryjka.kiev.ua — «Критика» та ін.

Досвід застосування ІТК у технікумі переконує також у необхідності створення власних спеціальних пакетів програм для використання в навчальному процесі. Але тут існує кілька важливих проблем, перш за все, вони стосуються не тільки забезпечення навчальних закладів комп'ютерами, а й володіння навичками використання комп'ютеру викладачами: наприклад, відсутність у більшості викладачів основ комп'ютерної грамотності, а також недостатня розробленість педагогічних основ створення ППЗ гальмують процес інформатизації. Необхідність підвищення загальної інформаційної комп'ютерної грамотності студента і викладача – одне з центральних завдань освіти не тільки для нашої країни, а й для тих країн, де цей процес одержав уже достатній розвиток.

На заняттях комп'ютер виконує різні функції:

- може бути джерелом інформації (частково замінює викладача або книгу, підручник);
- наочною допомогою, при чому наочність якісно нового рівня з можливостями мультимедіа й телекомунікації);
- тренажером (для виконання тренувальних вправ, тестів)
- засобом діагностики та контролю.

Використання ІТК на заняттях розширює можливості викладача і під час підбору матеріалу до заняття, для обрання різних форм занять, що робить заняття більш яскравим та цікавим, інформаційно та емоційно насиченим, скорочується час навчання, поглиблюється зміст заняття, його результативність.

Серед важливих компонентів комп'ютеризації навчання є розроблення програмного забезпечення. Програми, які використовують у вищих навчальних закладах, поділяють на:

- навчальні (скеровують навчання з огляду на наявні знання та індивідуальні здібності студентів, а також сприяють засвоєнню нової інформації);
- діагностичні (тестові) (призначені для діагностування, перевірки, оцінювання знань, умінь, здібностей);
- тренувальні (розраховані на повторення закріплення пройденого навчального матеріалу);
- бази даних (сховища інформації з різних галузей знань, у яких за допомогою запитів на пошук по різних областях знань знаходять необхідні відомості);
- імітаційні (представляють певний аспект реальності за допомогою параметрів для вивчення його основних структурних чи функціональних характеристик);
- моделюючі (відображають основні елементи і типи функцій, моделюють певну реальність);
- програми типу «мікросвіт» (подібні до імітаційно-моделюючих, однак не відображають реальності, а створюють віртуальне навчальне середовище);

- інструментальні програмні засоби (забезпечують виконання конкретних операцій, тобто оброблення тексту, складання таблиць, редагування графічної інформації).

Використовуючи комп'ютер можна проводити заняття-презентації, заняття-дослідження, віртуальні екскурсії (відвідування музеїв, не виходячи з кабінету), заняття-проекти (студенти готують власні проекти, що дозволяє їм закріпити й поглибити знання), урізноманітнюють заняття-семінари. Наприклад, використані комп'ютерні тести під час перевірки засвоєння студентами змісту художнього твору, дають можливість швидко та об'єктивно оцінити кожного студента, показати, на що слід звернути увагу, виправити помилки. Є також розроблені тести для проведення тематичних атестацій з української мови та літератури.

За допомогою ІТК в технікумі спільно з викладачами іноземної (англійської) мови готувалося відкрите заняття «Шляхами великої долі» (Життєвий та творчий шлях Т.Г. Шевченка), студенти займалися не тільки пошуком інформації, а й створенням презентацій на українській та англійській мові, готували промови та виступи за обраними темами.

Отже, комп'ютер на уроках української мови та літератури поступово стає звичним засобом навчання; використання його робить урок динамічним, яскравим і, звичайно, набагато результативнішим.

З упевненістю можна стверджувати, що ІКТ на уроках української мови та літератури створюють умови для розвитку вмінь та навичок, необхідних для життя, тобто формують ключові компетентності учнів, а саме:

- інформаційна компетентність – студенти шукають, знаходять, обробляють, аналізують, систематизують інформацію;
- полікультурна компетентність - студенти не тільки оволодівають досягненнями культури свого народу, але й мають можливість ознайомитися з культурою інших народів;
- комунікативна компетентність – беруть активну участь в обговоренні проблеми (чують не тільки себе, а й інших, критично аналізують почуте й коректно відповідають);
- соціальна компетентність - переборюють невпевненість, а за потреби беруть на себе відповідальність за виконання дорученої справи, вчаться співпрацювати.

Використання ІКТ в навчально-виховному процесі доводить, що комп'ютер, – не тільки потужне джерело інформації, а й дієвий засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку творчого, інтелектуального потенціалу студентів, вільний простір для спілкування, широке поле для розвитку вмінь науково-дослідницької діяльності, а отже – результативний засіб формування особистості.

Література

1. Воробцова В.В. Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови і літератури// [http:// www. nbav.gov. ua](http://www.nbav.gov.ua).
2. Пометун О. Пирожено Л. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. – К., А.С.К., 2004.

отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

Сучасна парадигма підготовки молодших спеціалістів технічного профілю, що об'єднує використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, формування творчої особистості студента на основі оновлення змісту професійної освіти за допомогою нових дисциплін та якісної практичної підготовки майбутніх фахівців.

Конкурентоспроможність - це одна з компетентностей сучасного фахівця, що забезпечує його орієнтування в ринковій ситуації та дає йому вигідні відмінності порівняно з конкурентами.

Загальновизнано, що основними теоретико-методологічними підходами до вивчення конкурентоспроможності фахівця виступають економічні дослідження про конкуренцію на ринку праці, а також теорії з питань конкурентоспроможності товарів і послуг. Існує декілька основних підходів до визначення сутності конкурентоспроможності фахівця.

Один з найпоширеніших підходів ґрунтується на поняттях конкурентоспроможності товару або послуги. Конкурентоспроможність товару або послуги визначається як їх перевага у порівнянні з іншим товаром (аналогічним або замінником) при вирішенні покупцем його проблем [2]. Якщо такий підхід застосувати по відношенню до фахівця, то його конкурентоспроможність слід розглядати як відносну і узагальнену характеристику, що відображає певні вигідні відмінності від іншого фахівця-конкурента за ступенем задоволення потреб споживача (роботодавця) і за розміром витрат на їх задоволення.

Достатньо поширеним є ототожнення трактування якості робочої сили з її конкурентоспроможністю. За цим підходом під конкурентоспроможністю робочої сили розуміють лише певну систему властивостей робочої сили – її якість. Наприклад, Д. П. Богиня визначає конкурентоспроможність як сукупність якісних і вартісних характеристик специфічного товару «робоча сила», що забезпечують задоволення конкретних потреб роботодавців, у тому числі державних підприємств, у працівниках певної кваліфікації (професії) [3].

Разом з тим, суто економічні підходи трактування конкурентоспроможності робочої сили не можуть безпосередньо використовуватися у педагогічній діяльності.

Про конкурентоспроможність фахівця як педагогічну проблему дослідники заговорили лише в останнє десятиліття, коли гостро постало питання про працевлаштування випускників ВНЗ у відповідності з їх кваліфікацією вимогами ринку.

Педагогічна сутність конкурентоспроможності полягає в тому, щоб розглядати її як складну, багаторівневу інтегральну властивість, яка дозволяє особистості відповідно до її індивідуальних здібностей, інтересів і потреб брати участь і отримувати переваги в конкурентних відносинах в обраній для себе сфері професійної діяльності. Визначення конкурентоспроможності як багаторівневого інтегрального особистісного утворення, що проектується на всі сфери життєдіяльності людини, яке є фактором активізації діяльності

Використані джерела

1. Машбиц Є.І. Комп'ютеризація навчання: проблеми і перспективи. К.: ІЗМН, 1997. - 264 с.
2. Жалдак М.І. Система підготовки вчителя до використання інформаційних технологій в навчальному процесі. - М., 2004. - 48 с.
3. Основи Нових інформаційних технологій навчання: посіб. для вчителів / Авт. кол.; за ред. Ю.І. Машбіца. - К.: ТЗМН, 1997. - 264 с.
4. Боденко Б.Н. Ціннісно-мотиваційні орієнтації студентів як важливий фактор становлення їх соціально-психологічної захищеності (До проблеми моніторингу якості освіти): Зб. статей під науковою редакцією проф. І.А. Зимової. - М.: Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців, 2000..
5. Борисова Н.В. Конкурентоспроможність майбутнього спеціаліста як показник якості і гуманістичної спрямованості вузів підготовки // Гуманізація освіти. Вип. № 1. - Набережні Човни, 1996..
6. Вербицький А.А., Платонова Т.А. Формування пізнавальної і професійної мотивації студентів. - М.: НІВШ, 1998..
7. Абрашкін І.А., Боев О.В., Воронова Г.А., Епіхін А.В. та ін. Стандарти і керівництва щодо забезпечення якості основних освітніх програм підготовки бакалаврів, магістрів і спеціалістів з пріоритетних напрямів розвитку Національного дослідницького Томського політехнічного університету (Стандарт ООП ТПУ): Зб. нормативно-виробничих матеріалів. - 4-е изд., 3 изм. і доп. - Томськ: Вид-во Томського політех. ун-ту, 2012. - 206 с.
8. Ваганова О.І. Розвиток критичного мислення студентів на заняттях з педагогіки: Навчальний посібник. - Н. Новгород: ВГПУ, 2009. - 92 с. 3. Редько Л. А., Плотнікова І. В. Досвід організації навчання керуванню якістю // Стандарти і якість. - 2014 року - №. 1. - С. 68-73

Скорнякова О.В.

Викладач,

голова циклової комісії

Одеський технічний коледж ОНАХТ

«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ»

На сучасному етапі розвитку України актуальним для вищої школи є створення умов підготовки компетентного конкурентоспроможного фахівця, психологічно готового до майбутньої професійної діяльності.

Актуальність дослідження питань формування конкурентоспроможності фахівця зумовлена жорсткістю вимог ринку праці в сучасних умовах. В умовах, коли вимоги та потреби ринку інтелектуальної праці швидко змінюються, система професійної освіти повинна надавати можливість студентам

3. Ротасенко П. та ін.. Мультимедійні засоби навчання//Інформатика. – 2003. - № 6. - С. 10 – 15.
4. Тупиця О.Ю. Мультимедіа яке сучасний засіб навчання.
5. Шерман М.І. Електронні засоби подання навчального матеріалу як компонент навчально-методичного комплексу.

Єнур І.Г.

**викладач професійно-орієнтованих дисциплін
Технікум промислової автоматики ОНАХТ**

«ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ»

На сьогоднішній день інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу. Вони значною мірою визначають подальший економічний та суспільний розвиток людства. У цих умовах, революційних змін вимагає й система навчання. Саме тому актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет.

Інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку людства. Інформатизація спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові інформаційні технології. Нові інформаційні технології характеризуються наявністю всесвітньої мережі Інтернет, такими її сервісами, як електронна пошта, телекомунікації, що надають широкі можливості. Жива комунікація невід'ємна від інформаційних технологій, тому на сучасному етапі розвитку технічних і програмних засобів інформаційні технології називають інформаційно-комунікаційними.

У цих комунікаціях комп'ютер займає своє місце. Він забезпечує комфортну, індивідуальну, різноманітну, високоінтелектуальну взаємодію об'єктів комунікації.

Інформаційно-комунікаційні технології можна віднести до технологічних засобів, і вони спрямовані на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування вмінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких умінь та вмінь вибору оптимальних рішень, забезпечення великим обсягом якісної інформації. Глобальне впровадження комп'ютерних інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери діяльності, формування нових комунікацій і високоавтоматизованого інформаційного середовища стало не тільки початком перетворення традиційної системи освіти, а й першим кроком до формування

інформаційного суспільства.

Виникнення та розвиток інформаційного суспільства припускає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, що визначається багатьма чинниками.

Насамперед, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сучасну освіту суттєво прискорює передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, підвищуючи якість освітнього процесу, дають змогу людині успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Дозволяє збільшити обсяг аудіовізуальної інформації для засвоєння студентами, що у свою чергу сприяє:

- розвитку їхнього мислення,
- формуванню системи розумових дій, здатності до самостійної творчої роботи.

Активне впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення нової системи освіти. Процес впровадження інформаційно-комунікаційних технологій має найбільш сильний позитивний вплив на освіту, оскільки відкриває можливості впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання.

Важливість і необхідність впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес обґрунтовується насамперед суспільством, а також міжнародними експертами і вченими. На думку вчених, основними напрямками формування перспективної системи освіти, що мають принципово важливе значення для України є такі:

- підвищення якості освіти шляхом її фундаменталізації, інформування студентів про сучасні досягнення науки у більшому обсязі та швидшими темпами;
- забезпечення орієнтації навчання на нові технології інформатизації суспільства і насамперед на інформаційно-комунікаційні технології;
- забезпечення більшої доступності освіти для різних верств населення;
- підвищення творчого потенціалу освіти.

Впровадження комп'ютерних систем в сферу освіти стало початком революційного перетворення традиційних методів і технологій навчання та всієї галузі освіти. Важливу роль на цьому етапі, відіграють такі інформаційно-комунікаційні технології: телефонні засоби зв'язку, телебачення мережа Інтернет та ін. Новим етапом глобальної технологізації передових країн стала поява сучасних телекомунікаційних мереж та їх інтеграція з інформаційними технологіями, тобто поява інформаційно-комунікаційних технологій. Прикладом успішної реалізації інформаційно-комунікаційних технологій стала поява Інтернету – глобальної комп'ютерної мережі з її практично необмеженими можливостями збирання та збереження інформації, передавання її індивідуально кожному користувачеві. Інтернет швидко знайшов застосування в науці, освіті, зв'язку, засобах масової інформації, в рекламі, торгівлі та інших галузях людської діяльності.

електронними підручниками і енциклопедіями, можливість мати індивідуальний графік роботи, брати участь у конференціях і чатах.

Інтенсивність спілкування студента з викладачем при використанні мережеских можливостей зростає, навчальний процес стає більш індивідуалізованим (на власну адресу студент отримує план роботи, методичні матеріали, викладач отримує роботи студента, має можливість рецензувати і надавати консультації).

Сьогодні створюється велика кількість освітніх ресурсів в мережі Інтернет. Набувають популярності системи тестування, віртуальні лекції, лабораторії, коли користувачеві досить мати комп'ютер і підключення до мережі для отримання завдань, спілкування з викладачем.

Використання мереж підвищує роль самостійної роботи студента і дозволяє кардинальним чином змінити методику викладання. Студент може отримувати всі завдання і методичні вказівки через сервер.

Методика надання консультацій викладачем може здійснюватися за допомогою електронних повідомлень.

Доступним і простим засобом інформаційних технологій самотестування є тести «on-line», які дозволяють в режимі реального часу визначити свій рівень знань, виявити помилки і отримати рекомендації щодо подальшого вивчення матеріалу. Таким чином, можливості сучасних інформаційних технологій мають великий спектр використання в галузі освіти, дозволяють підвищити зацікавленість студентів, розвинути самостійність студентів при вивченні матеріалу, надати зручний графік виконання і здачі завдань при збереженні контролю викладача.

Використання мережеских технологій при організації самостійної роботи обумовлюється наступними аспектами: диференціація процесу навчання, широкі можливості засобів інформаційних технологій, які дозволяють залучати різні ресурси для підготовки методичного забезпечення, охоплення широкої аудиторії, можливість оперативного оновлення інформації, використання безпосередніх посилань на інші ресурси Інтернет і т. п. При організації самостійної роботи студентів заочної та дистанційної форми навчання вони грають ключову роль, так як при цьому оптимально використовуються можливості реалізації таких принципів навчання, як активність і доступність.

Інтенсивність спілкування студента з викладачем при використанні мережеских можливостей зростає, навчальний процес стає більш індивідуалізованим (на власну адресу студент отримує план роботи, методичні матеріали, викладач отримує роботи студента, має можливість рецензувати, надавати консультації), а в навчальному матеріалі можуть бути використані всі можливості сучасних технологій. Інформаційні технології дозволяють організувати самостійну роботу студентів на більш високому та якісно новому рівні. Відбуваються етапи зростання самостійності від опосередкованої керівної ролі викладача до самоуправління пізнавальною діяльністю за допомогою мережеских технологій.

зазначено в документах, що регламентують діяльність викладача. Взагалі, підготовка до занять, підготовка завдань - основний вид роботи викладачів, який залишається «за кадром» і часто не зрозумілий для тих, хто не має безпосереднього відношення до ведення курсів дисциплін. Тут ми не зменшує важливість наукової роботи викладача. Складним моментом при реалізації творчої СРС є етап оцінювання (контролю) роботи. Без оцінювання не може бути прогресу. Для того щоб намітити подальший напрям розвитку важливо зрозуміти, чого вдалося досягти на попередньому етапі. У той же час існуюча рейтингова система, призначення стипендії за результатами оцінок мало сприяють мотивації до творчої СРС. Крім того, оцінки ще й викликають ерозію відносин учитель-учень. Сучасний підхід в освіті - партнерські відносини, засновані на довірі. Правомочність оцінки підкреслює різницю в статусі «партнерів», руйнує мотивацію до творчості. Оцінку роботи ми пропонуємо проводити у вигляді: саморефлексії студента (що дізнався, чого навчився), діалогу студента і викладача (очікування від результатів виконання роботи обох сторін, що збіглося, в чому полягають шляхи поліпшення постановки задачі і її виконання).

Інформаційні технології в освіті – це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоздатних фахівців. Вони дозволяють істотно розширити творчий потенціал студентів, виходячи за рамки традиційної моделі навчання. Вміння вчитися самостійно набувається з застосуванням електронних навчальних матеріалів, освітніх баз даних, комп'ютерних навчальних програм, систем тестування. Навчити студентів користуватися можливостями самостійної роботи з урахуванням інформаційних технологій – це складний і тривалий процес. У дидактиці зазначено, що розвиток самостійності відбувається безперервно, від початкового до вищого рівнів самостійності – творчого рівня самостійності. Проста репродуктивна самостійність – це відтворення, яке характеризується виконанням студентами завдань, які вимагають відтворення набутих знань. Під творчою самостійністю розуміють таку діяльність, у результаті якої самостійно відкривають щось нове, нетривіальне. Самостійну роботу студентів при вивченні дисциплін навчального плану у коледжі з використанням інформаційних технологій можна організувати як систему:

- роботи з електронними виданнями в бібліотеці, підготовки до практичних занять;
- виконання індивідуальних завдань на основі використання інформаційних технологій;
- поточної атестації за допомогою електронного тестування;
- використання освітніх сайтів та автоматизованих навчальних програмних засобів

Одним із засобів організації самостійної роботи студентів є Інтернет, застосування якого в навчальному процесі має ряд переваг: можливість отримати актуальну інформацію по конкретній проблемі, користуватися

Інформаційно-комунікаційні технології здійснюють активний вплив на освітній процес і виховання студентів, оскільки змінюють схему передавання знань і методи навчання. Разом з тим, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему освіти не тільки впливає на освітні технології, а й вводить до процесу освіти нові технології. Вони пов'язані із застосуванням комп'ютерів, програмних та апаратних засобів, систем баз даних та обробки інформації та ін. Вони пов'язані також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручники і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи.

Аналіз процесів, що відбуваються у вітчизняній освіті, свідчить, що послідовно змінюються традиційні погляди на освіту в Україні. Це дає змогу забезпечувати ефективне навчання за умови широкого застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналізуючи проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, необхідно насамперед активізувати процес їх упровадження у систему освіти, забезпечення навчальних закладів комп'ютерною технікою, розвиток телекомунікацій, глобальних і локальних освітніх мереж.

Інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж та мультимедійних технологій.

Мультимедійні засоби навчання займають важливе місце у розвитку інформаційного суспільства. Мультимедійні засоби навчання – це технології, які дозволяють інтенсифікувати освітній процес, стимулювати розвиток мислення та уяви студентів, збільшувати обсяг навчального матеріалу для творчого засвоєння і використання його студентами, формувати дослідницькі, пошукові вміння, вміння приймати оптимальні рішення, викликати зацікавленість та позитивне ставлення до навчання. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст; зображення; анімаційні картини; аудіо коментарі; цифрове відео.

Існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в освітньому процесі, серед яких:

- використання електронних підручників, енциклопедій;
- розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;
- побудова систем контролю й перевірки знань і умінь, рівня сформованості професійних компетенцій студентів (використання контролюючих програм-тестів);
- створення і підтримка сайтів навчальних закладів;
- створення презентацій навчального матеріалу;
- здійснення дослідницької діяльності студентів тощо.

Таким чином використання засобів мультимедіа в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню мотивації студентів до навчання;
- розвитку особистості студентів;
- формуванню професійних компетенцій майбутніх фахівців;
- підвищенню ефективності та вдосконаленню освітнього процесу;
- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- інформатизації суспільства.

В ході всього вищесказаного, можна зробити висновок, що застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, які надали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, дозволили модернізувати співпрацю між викладачами та студентами.

Література:

1. Круглик В.С. Концепція сучасного педагогічного програмного засобу. //Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. Випуск 3, 2007 р.
2. Білоконна Н. І. До проблеми використання інформаційних технологій у навчальному процесі / Н. І. Білоконна, С. П. Білоконний// II Славянские педагогические чтения: Тез. докл. междунар. конф., 16 – 18 окт. 2003 г. – Тирасполь, 2003. – С. 49-53.
3. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
4. Гнатюк Д.Т Інформаційні технології - перепустка до майбутнього: Інформаційні технології в школі // Директор школи. - 2003. - № 47. - С. 15-16.
5. Котельникова В.И. Компьютерные технологии в преподавании дисциплин общетехнической подготовки: Материалы международной. научно-практической конференции МГПУ, 4-5 февраля 2003 г. – М.: Эслан.
6. Риженко С.С. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (у ВНЗ) /Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету економіки та права.
7. Козлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті: Монографія. – К. : ІЗМН, ВІПОЛ, 1997. – 180 с.
8. <http://uk.wikipedia.org>

збуджується одночасно декількома мотивами. Мотивація виконує три регулюючі функції по відношенню до дії:

- спонукає, тобто дає руховий імпульс або мотив для того, щоб особистість почала діяти.
- смислообраз, тобто надає діяльності глибокий особистісний сенс,
- організуючу, тобто спирається на цілепокладання, коли усвідомлені мотиви перетворюються в мотиви-мети,

Саме така мотиваційна ієрархія лежить в основі пізнавальної самостійності, формування якої має стати суттю освітнього процесу. Пізнавальна активність, а, отже, здатність до самоосвіти у одних студентів носить генезисний характер, у інших ці якості потрібно формувати через таку організацію навчального процесу, коли самостійна робота стає ключовою ланкою. Мета полягає в тому, щоб «навчити студентів вчитися». Іншими словами головне завдання кожного педагога і освітнього процесу в цілому полягає в тому, щоб навчити студента самостійно використовувати свій інтелектуальний, психологічний, творчий і мотиваційний ресурс, а не звинувачувати його в незнанні фактичного матеріалу. Необхідно допомогти студенту перейти від «формального» мотиву (наприклад, вивчити матеріал, щоб не отримати незадовільну оцінку) до цілком усвідомленої самостійної пізнавальної діяльності (наприклад, студент має на меті вдосконалення професійно значущих знань і умінь з тим, щоб забезпечити собі переваги на високо конкурентному ринку праці). Таким чином, загальний висновок зводиться до того, що мотивація є важливим елементом успішності самостійної роботи.

Для ефективного навчання СРС повинна відповідати цілям навчальної дисципліни, мати методичний супровід, контролюватися з боку викладача і студента. Важлива умова успішного виконання роботи - вона повинна бути цікава викладачеві і студенту. Професіоналізм викладача багато в чому визначається вмінням ставити перед учнями цікаві завдання. Студенту цікавою робота може бути тоді, коли дозволяє йому реалізувати свої здібності, можливості і попутно освоїти ряд компетенцій, якими він не володів раніше. Крім того, завдання повинна бути важкою, але в той же час реально здійсненою (н. Враховувати рівень знань студентів і час для реалізації). Цікаве завдання - це творче завдання. Таке завдання, при вирішенні якої виникає необхідність у наступних видах діяльності: зіставляти, аналізувати, інтерпретувати, застосовувати відомі методи в нових умовах, оформити, представити в доступній для сприйняття формі. Т.ч. для того, щоб СРС була ефективною вона повинна бути творчою. Творча СРС може бути реалізована як в аудиторії, так і за її межами. Ця різниця в форматі важлива для реалізації різних педагогічних прийомів і дає викладачеві більше можливостей знайти підхід (методи, технології) до навчання групи в цілому і індивідуально до кожного

Викладачі повинні мати можливість займатися, перш за все, освітнім процесом, це основний вид діяльності викладача. Організація творчої СРС (методичний супровід, форми контролю) вимагає часу, часто більшого, ніж

навчальних систем, а також виконання навчальних завдань, підготовку до майбутніх занять, заліків та іспитів. Організовується, забезпечується і контролюється даний вид діяльності студентів відповідними кафедрами.

Самостійна робота призначена не тільки для оволодіння кожної дисципліною, а й для формування навичок самостійної роботи взагалі, в навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішити проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації і т. інш. Значимість самостійної роботи виходить далеко за рамки окремого предмета, в зв'язку з чим випускаючі кафедри повинні розробляти стратегію формування системи умінь і навичок самостійної роботи. При цьому слід виходити з рівня самостійності абітурієнтів і вимог до рівня самостійності випускників, з тим щоб за весь період навчання достатній рівень був досягнутий.

Згідно нової освітньої парадигми незалежно від спеціалізації і характеру роботи будь-який початківець фахівець повинен володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої та дослідницької діяльності за рішенням нових проблем, соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові освіти формуються саме в процесі самостійної роботи студентів. Крім того, завданням кафедр є розробка диференційованих критеріїв самостійності в залежності від спеціальності і виду діяльності (дослідник, проектувальник, конструктор, технолог, ремонтник, менеджер та ін.).

Головними особливостями організації навчання в вузі є специфіка застосовуваних методик навчальної роботи і ступінь самостійності учнів. Викладач лише направляє пізнавальну активність студента, який сам здійснює пізнавальну діяльність. Самостійна робота завершує завдання всіх видів навчальної роботи. Ніякі знання, не підкріплені самостійною діяльністю, не можуть стати справжнім надбанням людини. Крім того, самостійна робота має виховне значення: вона формує самостійність не тільки як сукупність умінь і навичок, а й як рису характеру, яка відіграє суттєву роль в структурі особистості сучасного фахівця вищої кваліфікації. Тому в кожному вузі, на кожному курсі ретельно відбирається матеріал для самостійної роботи студентів під керівництвом викладачів. Форми такої роботи можуть бути різними - це різні типи домашніх завдань. У вузах складаються графіки самостійної роботи на семестр з додатком семестрових навчальних планів і навчальних програм. Графіки стимулюють, організують, змушують раціонально використовувати час. Робота повинна систематично контролюватися викладачами. Основою самостійної роботи служить науково-теоретичний курс, комплекс отриманих студентами знань. При розподілі завдань студенти отримують інструкції по їх виконанню, методичні вказівки, посібники, список необхідної літератури.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Відомо, що мотивація - це сукупність факторів, що стимулюють і спонукають людину до вчинення будь-якої дії в рамках певної діяльності. При цьому діяльність, як правило, полимотивована, тобто

«ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІКУМУ З ДИСЦИПЛІН ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ»

Основні напрямки застосування ІКТ в освітньому процесі.

Інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Перші кроки із впровадження Інтернету в систему освіти показали його величезні можливості для її розвитку. Разом з тим, вони виявили труднощі, котрі необхідно подолати для повсякденного застосування мережі в навчальних закладах. Проте необхідно враховувати, що це потребує значних затрат на організацію навчання порівняно з традиційними технологіями, що пов'язане з необхідністю використання значної кількості технічних (комп'ютери, модеми тощо), програмних (підтримка технологій навчання) засобів, а також з підготовкою додаткової організаційно-методичної допомоги (спеціальні інструкції для тих, хто навчається, та для викладачів), нових підручників і навчальних посібників. Нині відбувається накопичення досвіду, пошук шляхів підвищення якості навчання і нових форм використання ІКТ у різних навчальних процесах. Певні труднощі використання ІКТ в освіті виникають у зв'язку з відсутністю не тільки методичної бази їх використання, а й методології розробки ІКТ для освіти, що примушує педагога на практиці орієнтуватися лише на власний досвід і вміння емпірично шукати шляхи ефективного застосування інформаційних технологій.

Освітні технології (ОТ) є одним із головних елементів системи освіти, оскільки вони безпосередньо спрямовані на досягнення головних цілей: навчання і виховання. Під ОТ розуміють як реалізацію навчальних планів і навчальних програм, так і передавання учню, студенту системи знань, а також використання методів і засобів для створення, збирання, передавання, збереження і оброблення інформації в конкретній галузі. Наука накопичила величезний досвід з передавання знань від викладача до студента, створення технологій освіти і навчання, а також з побудови їх моделей.

ІКТ здійснюють активний вплив на процес навчання і виховання студентів, оскільки змінюють схему передавання знань і методи навчання. Разом з тим, упровадження ІКТ у систему освіти не тільки впливає на освітні технології, а й уводить до процесу освіти нові. Вони пов'язані із застосуванням комп'ютерів і телекомунікацій, спеціального устаткування, програмних та

апаратних засобів, систем обробки інформації. Вони пов'язані також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручники і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи.

Розглядаючи елементи складної системи інформаційних технологій навчання (ІТН), слід наголосити, що в освіті важливою умовою успішної інтеграції технологій є професійна підготовка викладачів і фахівців, які здійснюють експлуатацію систем і засобів нової інтегрованої технології навчання. Кожний учасник навчання на основі ІТН, включаючи адміністрацію установ освіти, має володіти необхідною інформаційною грамотністю і розумінням у використанні технологій. У деяких країнах для цього необхідно навіть мати відповідний сертифікат. Наприклад, така вимога є у Великобританії. Введення сертифікатів для учасників процесу навчання дає змогу спростити впровадження ІТН і підвищити адекватність оцінок ефективності технологій.

Як свідчить досвід впровадження ІТН, істотний вплив на ефективність навчання на базі ІКТ має конкретний тип освітньої установи (школа, ПТНЗ або ВНЗ, навчальний центр або віртуальний коледж та ін.), форма і вид освіти (очне або заочне, дистанційне або стаціонарне, базове або додаткове) тощо.

Удосконалення системи освіти, на основі інформаційних технологій, широке впровадження в навчальний процес ІКТ привело до появи віртуальних університетів, відкритої системи освіти.

Реалізація відкритої освіти може здійснюватись за рахунок дистанційної освіти (ДО), яку розглядають як різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу, або як одну з форм здобуття освіти, за якою опанування тим або іншим її рівнем за тією або іншою спеціальністю здійснюється в процесі навчання на відстані.

Дистанційна освіта – це педагогічна система відкритих освітніх послуг, що надаються широким верствам населення в країні та за кордоном за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, котре базується на дистанційних технологіях навчання (мультимедійних, мережних, телекомунікаційних, ТВ-технологіях тощо).

Дистанційна освіта передбачає реалізацію нової форми навчання відкритого та доступного для всіх, незалежно від того місця, де проживає людина.

Для практичної реалізації дистанційного навчання здебільшого використовують спеціалізовані інформаційні системи, які називають системами управління навчанням (learning management system, LMS) або інколи – програмно-педагогічними системами. Як правило, такі інформаційні системи складаються з наборів модулів, що забезпечують повноцінне дистанційне навчання. Нині є доволі широкий спектр розроблених систем управління навчанням, які поширюють як на комерційній основі, так і вільно. Разом із цим, є доволі багато розробок навчальних закладів «під себе». Однак, усе більше

«ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ТВОРЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Самостійна робота - це вид навчальної діяльності, що виконується студентами без безпосереднього контакту з викладачем або керований викладачем опосередковано через спеціальні навчальні матеріали; невід'ємна обов'язкова ланка процесу навчання, що передбачає насамперед індивідуальну роботу учнів із використанням функції викладача або підручника, програми навчання.

У сучасній дидактиці самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид навчальної праці, який здійснюється без безпосереднього втручання, але під керівництвом викладача, а з іншого - як засіб залучення студентів в самостійну пізнавальну діяльність, формування у них методів організації такої діяльності. Ефект від самостійної роботи студентів можна отримати тільки тоді, коли вона організовується і реалізується в навчально-виховному процесі в якості цілісної системи, що пронизує всі етапи навчання студентів у вузі.

В ході самостійної роботи студент може:

- засвоїти теоретичний матеріал по досліджуваній дисципліні (окремі теми, окремі питання тим, окремі положення і т. Д.);
- закріпити знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій, практичним шляхом (рішення задач, виконання контрольних робіт, тестів для самоперевірки);
- застосувати отримані знання та практичні навички для аналізу ситуації і вироблення правильного рішення (підготовка до групової дискусії, підготовлена робота в рамках ділової гри, письмовий аналіз конкретної ситуації, розробка проектів і т. Д.);
- використовувати отримані знання та вміння для формування власної позиції, теорії, моделі (написання випускної (дипломної) роботи, виконання науково-дослідної роботи).

Самостійна робота являє собою особливу, вищу ступінь навчальної діяльності. Вона обумовлена індивідуальними психологічними відмінностями учня і особистісними особливостями і вимагає високого рівня самосвідомості, рефлексивності. Самостійна робота може здійснюватися як в позааудиторний час (будинки, в лабораторії), так і на аудиторних заняттях в письмовій або усній формі.

Самостійна робота студентів є складовою частиною навчальної роботи і має на меті закріплення і поглиблення отриманих знань та навичок, пошук і придбання нових знань, в тому числі з використанням автоматизованих

Духовність – це проблема державна. Держава недостатньо уваги приділяє духовному розвитку громадян, і звідси наші біди. Бездуховне суспільство, навіть з високорозвиненою економікою, приречене на загибель, бо матеріальне минеться, а духовне зостається.

Тому немає актуальнішої проблеми, як виховання високодуховної моральної особистості.

Література:

1. Білоус Г. Роковий вересень (Із роздумів про життя і творчість В.Стуса)//Дивослово– 2003,№3
2. Гармаш Г. Червоне і чорне: Поезія – доля В.Стуса //Слово і час – 1991,№5.
3. Довженко О. Сторінки щоденника (1941–1956). К. – 2004.
4. Донченко Т. В.О.Сухомлинський про значення і навчання української мови. //Укр.мова 2008,№4.
5. Дончик В. Історія української літератури ХХст. К. – 1988.
6. Загарук О. Храм і соціум у романах О.Гончара „Собор” та Загребельного „Дивосово”// Укр.мова і література в школі – 2006,№4.
7. Коняхіна Г. „Такий я ніжний, такий тривожний”. //Дивослово – 2008,№4.
8. Ковальчук О. Творчість О.Довженка. Ніжин–1994.
9. Кривка Н. Укр.літ, 11 клас //Плани-конспекти уроків. Харків–2001р.
10. Корогодський Р. Довженко вчора, сьогодні, завтра в країні національної культури. //Дивослово – 2001, №5.
11. Мегела А. Осмислення загальнолюдських цінностей у кіноповісті „Україна в огні” //Дивослово – 2008, №10.
12. Мовчан Р. Український лірник на американській землі.// Дивослово – 1998, №7.
13. Мовчан Р. „Жовтий Князь” Василя Барки. //Дивослово – 2002, №4.
14. Музика Л. „Народе мій, до тебе ще я верну...” //Дивослово –2005, №2.
15. Овсієнко Н. „Чорна сповідь моєї Вітчизни”. //Дивослово– 2008, №7.
16. Павличко Д. Панахида за померлими з голоду. //Дивослово – 2008, №11.
17. Панчук Л. „Пізнаєш істину – ввійде тоді у кров твою сонце”. //Дивослово – 2008, №10.
18. Пасько В. Пора істини. К. –2004.
19. Рубан Л. Будівничий соборів наших душ. //Дивослово – 2008, №4
20. Сверстюк Є. На моїм віку. //Дивослово– 2008,№12.
21. Семенчук І. Зачарований красою. К. – 1988.
22. Сипливець С. Ідея вселенської гармонії у зб. Павла Тичини „Сонячні кларнети” //Дивослово – 2007, №11
23. Соловей О. З вірою в любов і милосердя. //Дивослово – 2008, №3.
24. Сухомлинський В. Моральні заповіді дитинства і юності. К. – 1966.
25. Стус Д. Життя і творчість В.Стуса. К. – 1992.
26. Уколова Н. Урок літератури – урок становлення особистості. //Дивослово – 2004, №4.
27. Чумак Т. Духовні орієнтири в творчості О. Довженка. //Укр.мова і література в школі – 2008,№3.

навчальних закладів віддає перевагу значним, уже перевіреним на практиці системам.

Аналіз процесів, що відбуваються у вітчизняній освіті, свідчить, що послідовно змінюються традиційні погляди на освіту і в Україні, що дає змогу забезпечувати ефективне навчання за умови широкого застосування нових ІКТ. Створення дистанційної освіти – це найбільш швидкий та ефективний шлях до підвищення інтелектуального потенціалу суспільства, прискорення процесу переходу України до інформаційного суспільства. Важливою перевагою ДО є те, що вона дає змогу на базі ІКТ здійснювати адаптацію навчання до рівня базової підготовки конкретного студента, до місця його проживання, до здоров'я, матеріального стану і, як наслідок, відкриває можливість істотно підвищувати якість навчання. ДО на базі ІКТ не має жорсткого календарного плану навчального процесу, студент може його реалізувати, відповідно до своїх здібностей і можливостей. Це підвищує якість навчання і надає додатковий емоційний та інтелектуальний стимул для освіти.

Аналізуючи проблеми використання ІКТ в освіті, необхідно насамперед активізувати процес упровадження ІКТ у систему освіти, забезпечення навчальних закладів комп'ютерною технікою, розвиток телекомунікацій, глобальних і локальних освітніх мереж.

Інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (Інтернет) та мультимедійних технологій.

Мультимедійні засоби навчання займають важливе місце у розвитку інформаційного суспільства. Мультимедійні засоби навчання – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст; зображення; анімаційні картини; аудіо коментарі; цифрове відео. Технології, які дозволяють з допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну інформацією, називаються мультимедійними.

Існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких:

- використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;
- розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;
- побудова систем контролю й перевірки знань і умінь студентів (використання контролюючих програм-тестів);
- створення і підтримка сайтів навчальних закладів;
- створення презентацій навчального матеріалу;

- здійснення проєктивної і дослідницької діяльності студентів тощо.

Потрібно підкреслити, що використання засобів мультимедіа в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню мотивації студентів до навчання;
- реалізації соціальної мети, а саме – інформатизації суспільства;
- інтенсифікації процесу навчання;
- розвитку особистості студента;
- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.

Отже, застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. На думку багатьох фахівців, нові інформаційні освітні технології на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно підвищити ефективність навчання.

Застосування ІКТ на заняттях з фізичного виховання у технікумі.

Фізичне виховання молоді та її підготовка до захисту Вітчизни мають актуальне значення для суспільства та пов'язані між собою, як навчальні дисципліни практичної спрямованості та де-якими спільними та важливими цілями. По-перше це всебічна фізична підготовка студентів, що важливо як для майбутнього спеціаліста так і для юнака, який готується до захисту Вітчизни. По-друге це виховання у молодих людей фізичної культури, товариства та колективізму, любові до своєї Батьківщини.

Викладачі циклової комісії фізичного виховання та захисту Вітчизни технікуму опираючись на визначення що **Інформаційні технології, ІТ, інформаційно-комунікаційні технології (Information and Communication Technologies, ICT)** це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів (тобто студентів) вирішують завдання щодо застосування ІКТ в умовах обмежених можливостей використання сучасних технічних засобів навчання.

З урахуванням специфіки обох дисциплін досвід та застосування ІКТ розглянемо окремо:

А) Фізичне виховання.

Навчальна програма фізичного виховання передбачає не тільки практичні заняття, які спрямовані на розвиток фізичних якостей, але й теоретичні заняття та теоретичні та методичні питання, які студент повинен засвоїти у рамках дисципліни. В роботі з студентами, які звільнені від практичних занять за станом здоров'я (до 10%) та які віднесені до складу спеціальних медичних груп (до 20%) теоретична складова має більш вагомий частину. Тому застосування ІКТ актуальне для засвоєння студентами програми фізичного виховання у частині теорії та методики.

Для якісного засвоєння теоретичних та методичних питань фізвиховання викладачами *підготовлений навчальний матеріал в електронному вигляді*, який студенти мають можливість отримати для самостійного вивчення. Також

Криза особистості зумовлює політичну, екологічну, економічну і інші кризи суспільства, робить її тотальною. Людина, котра зруйнована зсередини, руйнує світ.

Очевидними стали нині деформації світоглядних уявлень, стрімке зниження духовних орієнтирів. Внаслідок цього вічна дилема – бути чи мати – вирішується на користь мати, часто будь-якою ціною, за рахунок утрати совісті, честі, гідності, порядності, навіть скоєння злочину.

В своїй жадобі і зажерливості такі люди безугавні, не сповідують гармонічної, розумної достатності. Бездуховні, ненаситні накопичувачі йдуть шляхом головного персонажа з комедії „Хазяїн” Карпенка - Карого – капіталіста-хижака Пузиря, який „ішов за баришами наосліп, штурмом крушив направо і наліво, плював на все і знати не хотів людського поговору.”

Ділову етику Пузиря влучно характеризують слова його дружини: „Ми, дочко, ніколи не знали, що можна, чого не можна. А би бариш, то все можна!”

Нинішні Пузирі багато в чому схожі на свого «прапрадіда». Щоправда вони не носять залосених кожухів і латаних халатів, та й взагалі, схоже, не мають звички заощаджувати на собі. А Котляревський їм „без надобності” так само, як і Терентію Пузирю...

На прикладі життя і діяльності таких людей, як В.Стус, виховується сучасне молоде покоління і буде виховуватись прийдешнє.

Чи багато в нас таких, кому Україна болить? Патріотично налаштованих людей небайдужих до долі батьківщини, в нас таких достатньо для того, щоб Україна розвивалась в напрямку зміцнення державності і побудови суверенної європейської держави.

Треба любити Україну такою, якою вона є, бо вона в нас єдина, нікому її не віддамо:

Забирай, що хочеш, тільки залиши:
Одну калину за вікном,
Одну родину за столом,
Одну стежину, щоб додому йшла сама,
Одну любов на все життя,
Одну журбу до забуття,
І Україну, бо в нас іншої нема.

Це найдорожче, найважливіше для національно свідомих українців.

Вивчаючи літературу, студенти проходять разом з митцями та їх літературними героями тернистими шляхами, відчувають усю складність життя, зростають духовно і вчать, як треба і як не треба чинити, щоб завжди залишатися людиною серед людей.

На заняттях літератури студенти не тільки здобувають знання а й збагачуються цінностями, без яких людина – не людина:

Друзі! Навчаючись, духовно ви зростіть,
Нехай лише на благо діє слово.
У пам'яті найкраще збережіть
в серці – материнську мову.

Великий педагог В.Сухомлинський дуже велику уваги приділяв цим моральним якостям. Він наводить такий приклад іспиту на людяність.

Клас розв'язував задачу. 35 учнів схилилися над зошитами.

Коли це у двері хтось постукав.

– Відчини двері й подивись, хто там стукає, - мовить учитель.

Хлопчик, що сидів за першою партою, живенько відчиняє двері. До класу заходить директор з маленькою дівчинкою. 35 пар очей впилися в незнайомку. Вона була горбатенька.

Учитель затамував дух і повернувся до класу. Він дивився у вічі пустотливих школярів і благав: хай не побачить дівчинка у ваших очах ні подиву, ні посмішки.

У дитячих очах була тільки цікавість. Вони дивилися на незнайомку й лагідно усміхалися.

Учитель полегшено перевів дух.

– Цю дівчинку звуть Оля, - каже директор. – Вона приїхала до нас здалеку. Хто поступиться їй місцем на першій парті? Бачте, яка вона маленька?

Усі шість хлопчиків і дівчаток, що сиділи за передньою партою піднесли руки:

– Я...

Учитель був тепер спокійний: клас витримав іспит на людяність.

Тож потрібно кожному із нас дбати про чистоту своєї душі, бо від цього залежить стан душі цілого народу – до таких висновків спонукають нас митці.

Література допомагає студентам осягнути духовний світ, бо, як пише поет і письменник Василь Барка, що „коли матеріальний універсум минеться, то більший і незрівнянний цінніший всесвіт збережеться навіки, він має просту назву – душа людини”.

Красно як уміли думати наші предки
душевна розмова,
душевний товариш,
душевна людина...

.....

Навчи мене, серце,
навчіть мене, люди,
мудрості своєї –
завжди пам'ятати про душу.

В.Підпалий

А духовний світ – це віддзеркалення неба. Барка був переконаний, що митці за радянського режиму, за диктатури атеїстичного світогляду, перестали сприймати і витрактувати душу людську як Божий твір. Тому він прагнув поетичним словом відбудувати ту високу і світлу сферу духовних скарбів, зокрема моральних вартостей, яка склалася за тисячоліття.

Значною проблемою сучасності є духовне спустошення, байдужість, брак любові, відсутність мрій і планів на майбутнє, марнування часу, безсоромне споживацтво.

підготовлені в електронному вигляді *тестові питання* для поточного та підсумкового контролю знань студентів. Більшість сучасних студентів мають можливості доступу до інформаційного простору Інтернету, тому викладачі фізвиховання пратикують надання студентам завдань з *підготовки виступів, доповідей, рефератів з наступною презентацією їх* на заняттях. Наприклад, студенти з віхиленнями у стані здоров'я отримують завдання підготувати реферат з питань застосування фізичних вправ, які спрямовані на оздоровлення та сприяють лікуванню конкретного свого захворювання. Зрозуміло, що робота з інформацією комп'ютерних мереж не виключає роль викладачів, які повинні перевіряти достовірність та якість отриманої студентами інформації, консультувати їх та допомогати орієнтуватись молодим людям у інформаційному просторі. Одним з напрямків застосування ІКТ на заняттях з фізичного виховання, це *демонстрація студентам навчальних відеофільмів*. Наприклад показ добре підготовлених відеороликів з фітнесу та різних напрямків аеробіки з гарним музичним супроводженням не тільки наочно сприймається а й визиває у багатьох студентів бажання виконувати продемонстровані фізичні вправи. Також цікавий досвід викладача фізвиховання Сахневич О.В., яка використовує музичне та пісенне супроводження на практичних заняттях.

Ще одним напрямком роботи циклової комісії є оперативне доведення інформації щодо фізичних, спортивних та інших досягнень студентів за допомогою *сайту технікуму*. Фотографії зі змагань, оцінка та аналіз виступів спортсменів технікуму, стимулюють студентів до фізичного розвитку, допомагають їм зрозуміти важливість фізичного розвитку та фізичної культури. Також *сайт та газета нашої академії* забезпечує інформацією студентів з питань фізичної культури та спорту.

Застосування ІКТ у навчальному процесі з фізичного виховання

Доступ студентів до навчального матеріалу з теоретичних та методичних питань ФВ, який зберігається на електронних носіях інформації

Підготовки виступів, доповідей, рефератів студентами за допомогою пошуку інформації в Інтернеті під керівництвом викладача з наступною її презентацією на заняттях

демонстрація студентам навчальних відеофільмів

Розміщення інформації на сайті технікуму

Використання інформації з питань фізвиховання та спортивної роботи, яка розміщена на сайті ОНАХТ

На мій погляд використання ІКТ у фізичному вихованні студентів технікуму має можливості подальшого розвитку та перспективи, але потребує

сучасного технічного забезпечення (*сьогодня не має у розпорядженні циклової комісії ПК та будь-якого мульті – медійного обладнання*) та відповідної технічної та методичної підготовки викладачів. У ближній перспективі можлива підготовка комп'ютерних програм тестування студентів з теоретичних та методичних питань дисципліни з визначенням оцінки та систематизація навчального матеріалу для більш зручного використання студентами. Мають перспективи комп'ютерні програми з оцінки фізичного розвитку людини та індивідуальних рекомендацій щодо фізичних вправ та навантажень, але це більш научний рівень.

Застосування ІКТ на заняттях з захисту Вітчизни у технікумі

Навчальна програма дисципліни дуже насичена об'ємом інформації та складається з розділів загальновійськової, тактичної, вогневої, фізичної, військово-медичної підготовки та цивільного захисту, але програмою передбачено тільки 56 аудиторних годин занять та тільки на першому курсі. Також, на мій погляд навчальна програма потребує оновлення та вдосконалення у зв'язку з тим що з 2004 року, коли вона була розроблена та затверджена у міністерстві освіти України, пройшли суттєві зміни у військовій справі та підвищились вимоги до якості підготовки майбутнього захистника Вітчизни в умовах бойових дій на сході країни.

Застосування ІКТ у навчальному процесі дуже важливе для засвоєння студентами навчального матеріалу та досягнення завдань захисту Вітчизни, але необхідно констатувати що забезпеченість навчального процесу програмно-технічними засобами нульова (*у розпорядженні викладача відсутній робочий ПК, мульті-медійне обладнання, навіть не має проектору*), тому тільки завдяки наявності у викладача та частини студентів особистих ноутбуків, планшетів, смартфонів можливо впровадження методів навчання, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах студентів.

Сучасний студент, як правило легко отримує інформацію, якщо має доступ до Інтернету, тому на теоретичних заняттях я, як викладач захисту Вітчизни, акцентую увагу на основних та найбільш важливих питаннях, та надаю студентам ці питання, які вони можуть самостійно вивчити з різноманітних інформаційних джерел. Наприклад, студенти, яких цікавить сучасна стрілецька зброя (автомат Калашнікова, підствольний гранатомет ГП-25, снайперська гвинтівка, тощо) знаходять детальну інформацію з її бойової характеристики або з її складових частин. Студенти самостійно можуть отримати інформацію про історичне минуле Батьківщині, нормативно-правову базу з військових питань, про сучасну бойову техніку (бойові машини піхоти, БТР, танки, системи залпового вогню, тощо). Навчальний матеріал лекційних занять та самостійної підготовки студенти мають можливість отримати для вивчення на електронних носіях, що дійсно більш ефективніше ніж написання або переписування конспектів. Навчальний матеріал на електронних носіях подається не тільки текстом а й різноманітними графіками, таблицями, схемами, фотографіями, що значно допомагає його засвоїти. Як приклад, при ознайомленні студентів з ручним противотанковим гранатометом або з

За допомогою художнього слова митець прагне доторкнутися до найпотаємніших струн людської душі, а читач йому відповідає тим же, торкаючись його слова:

Тільки слова в собі доторкнись!
Доторкнись... І наблизиться завтра,
І минуле відкриє віки.

А.Кондратюк.

Письменник своїм словом повинен рятувати зневірені душі, серце, що страждає, на руїнах прикрас світу він будує храм духовності:

Хай освятиться кожна мить
Тому, кому дано творить
Високе і прекрасне.

Під час читання читач повторює пройдений автором шлях, пізнаючи таким чином життя, вбираючи чужий досвід, зростаючи духовно, морально, інтелектуально, естетично.

На заняттях фізики, математики не передбачені дискусії, власні висловлювання щодо теорем, законів. Основною формою навчально-виховної взаємодії на заняттях літератури є діалогічна. Література – мистецтво слова:

Дві вершини є – Слово і Вічність!
І дорога між ними – життя!

А.Кондратюк.

У літературі шукають відповідь на запитання, які ставлять перед нами час і власні долі. З пошуків відповідей і треба розпочинати шлях в літературу. Відбувається творення душі, духовності, особистості. Роботу на заняттях літератури доцільно активізувати не імперативними спонуками: дайте відповідь, скажіть, процитуйте, а пропозиціями: поміркуємо разом, поспробуйте відшукати, підтвердити, посперечатись з думкою.

Література вводить у стан зосередженості на духовному сприйнятті світу, утверджує незнищенність душевного здоров'я народу, людяності, милосердя. Вона наближає людей до ідеалів добра, справедливості, гуманізму, правди – цих загальнолюдських цінностей, які є складниками духовності.

Суть загальнолюдських цінностей полягає в поєднанні трьох аспектів духовного виміру: національного, морально-етичного і філософського.

Три аспекти духовного виміру:

Національний	Морально-етичний	Філософський
Національна гідність	Доброта, любов, правда,	Гармонія душі і світу, цінність,
патріотизм, любов до життя, до роду,	милосердя, повага до людини, уміння прощати, здатність на щирі почуття, вірність, зрада.	боротьба добра зі злом.
до народу, до Батьківщини.		

Усе життя ми вчимося бути Людиною. Стати фахівцем можна за 3-5 років, але при цьому так і не набути доброти, людяності, милосердя.

поступове формування у них мислення, яке ґрунтується на моральних цінностях.

На жаль, духовно-моральна криза певної частини суспільства породила такі потворні явища, як маніпулятивна риторика брехні, словесний Армагеддон(чесноти, як колготи, продаються – оце і є, мабуть, Армагеддон), мовленнєва агресія, право на істину сильнішого, а не того, на чиєму боці правда, мовленнєве насилля, мовний нігілізм стосовно української мови, який породжує «рабів баз'язиких».

Духовний Армагеддон породжує інфляцію слова, девальвацію вищих духовно-моральних цінностей народу: „Хіба згвалтована душа спроможна вимовити слово?” (Ліна Костенко).

Екологія духу суспільства незалежної України під загрозою: молоде демократичне суспільство потребує активних дій у сфері духу через чистоту думки, чистоту і красу Богом подарованого благодатного слова: „... Бо з чистоти родилась наша пісня, бо з чистоти родилось наше слово, бо сам Шевченко виник з чистоти”.(М.Рильський)

Освіта, наука, мистецтво, культура, церква, засоби масової інформації України мають формувати високе поле духовності. Ліна Костенко говорить: „В початках сотворіння світу було Слово. В початках сотворіння нації теж повинно бути Слово”.

Це непроста, тривала справа – справа всього життя і не одного покоління подвижників, які через одухотворенне слово плекають духовно-моральну та інтелектуальну ауру суспільства:

Блажен, хто сіє у народі
Зерно найкраще на землі:
Зерно любові, братерства, згоди
В громаді, в хаті і в сім'ї.

О.Кониський.

На сучасному етапі гуманітаризації освіти наука й мистецтво є важливими факторами як розумового, так і естетичного розвитку особистості, об'єднуючись у високому прагненні до гармонізації стосунків людини з навколишнім світом.

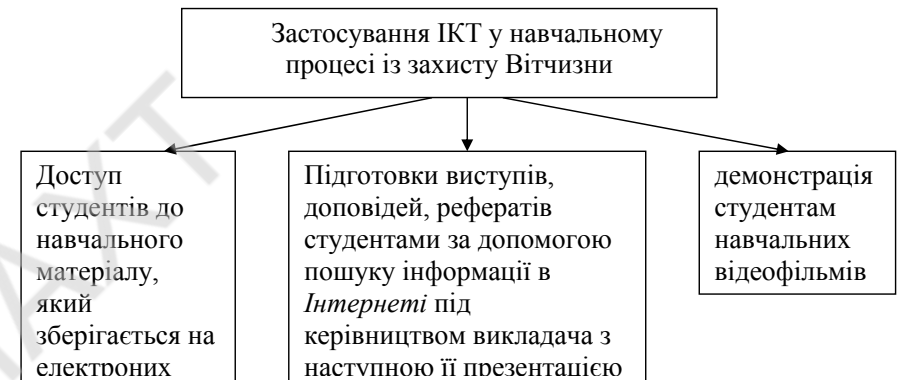
Майстри художнього слова, поети, письменники-класики й сучасні творці – додають до мистецького океану і свою частку, живу браву своєї творчості. Вони, охоронці життя, його співці, в усі часи поповнюють скарбницю людської духовності, яка є благодатним матеріалом для виховання юних:

Коли читає «Кобзаря» юнак,
Коли Франка «огромнії сонети»
Підносять дух, коли говорять Гете,
Шекспір, Міцкевич, Лермонтов, Бальзак...
Тоді в людині відбувається духовний злет.

Душа людини живе книгами, вони ведуть у вищий світ – саме ним душа жива.

автоматичним гранатометом АГС-17, вони наочно побачать ці бойові засоби на фотографіях та малюнках на сайтах мережі Інтернету, що висвітлюють сучасну зброю та військову техніку.

Позитивно що по аналогії з іншими дисциплінами студенти мають можливість доступу до лекційного матеріалу та матеріалу для самостійної роботи з диципліни, який зберігається у компютерній базі даних методичного кабінету та викладача. Але, на мою думку цей навчальний матеріал краще розмістити на сайті технікуму для більш вільного доступу та зручності студентів.

Виходячи з аналізу використання інформаційних та комунікаційних технологій на заняттях зі студентами технікуму з дисциплін фізичного виховання та захисту Вітчизни можливо констатувати, що потенціал у цьому напрямку далеко не вичерпаний. Моделювання бойових дій, навчання прицілюванню та веденню вогню (електроний тир) за допомогою комп'ютерних програм, тестування студентів на комп'ютерах – все це ще завдання для вирішення.

Висновки:

По перше: Подальший розвиток інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі в системі навчальних закладів технікум-академія повинен забезпечуватись матеріально-технічними засобами та професійною підготовленістю викладацького складу.

По друге: Викладачі циклової комісії фізичного виховання та захисту Вітчизни технікуму в умовах обмежених можливостей використання сучасних технічних засобів навчання вирішують завдання щодо застосування ІКТ на задовільному рівні та вбачають перспективи подальшого підвищення якості навчання за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Література:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.

2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 522 с.
3. Заболотний В.Ф. Дидактичні засади застосування мультимедіа у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів фізики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія та методика навчання (фізика)”/В.Ф. Заболотний . – Київ. – 2010. – 38 с.
4. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Т.І. Коваль. – К. : Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.
5. Козлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті: Монографія. – К. : ІЗМН, ВІПОЛ, 1997. – 180 с.

Кічук О.М.

викладач історії,

голова циклової комісії

соціально-економічних дисциплін

Механіко-технологічний технікум ОНАХТ

«ШЛЯХИ ЦІЛІСНОГО СПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТАМИ ІСТОРИЧНИХ ВЯЩІ ТА ПРОЦЕСІВ»

Вивчення історії є одним із найважливіших чинників формування національної свідомості народу. “Без знання минулого неможливо точне поняття про сучасне”, – справедливо наголошував видатний український історик М.С.Грушевський. За короткий час в Україні створено нову цілісну систему викладання історії України та Всесвітньої історії, повністю оновлено зміст та структуру історичної освіти. Вона повністю звільнена від ідеологічних, вузько класових підходів і поглядів на розвиток суспільства, оцінювання минулого та перспективи майбутнього. Новий навчально-методичний комплекс зорієнтований на пріоритети науки, гуманістичні та демократичні цінності, інноваційні педагогічні технології, їхнє поєднання з досягненнями народної педагогіки.

Однією з проблем викладання історії є комплексний підхід до засвоєння історичного матеріалу. Як правило, більшість студентів в цілому володіють історичними фактами, можуть викладати їх у хронологічній послідовності та знають найважливіші історичні дати. У той же час проблемою залишається формування загального історичного світогляду. Студенти досить абстрактно уявляють історичний процес. Викликає труднощі оперування та використання понятійного апарату. Студенти повинні знати, у яку історичну епоху відбувається та чи інша історична подія, у чому полягає її сутність та історичне

«ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

«О, скільки стало в нашому столітті
скалічених і безнадійних душ...»

Ліна Костенко

Від античної епохи й до нашого часу дедалі послідовніше доводиться думка про те, що потужним чинником формування духовного світу людини, її життєвої позиції є мистецтво, куди належить і художнє слово. Високе, прекрасне, носієм якого є мистецтво, тісно пов'язане з морально-етичними поняттями, так що ще в античну епоху аксіомою вважалася теза про моральну цінність краси, яка несе в собі заряд добра, облагороджує, збагачує, підносить душу людини. І навпаки, любов, доброчинність, вірність, людяність та інші моральні поняття, що характеризують відповідні вчинки й почуття людини, є прекрасними.

Рішуче обстоював ідеї гуманізму, добра Григорій Сковорода. Знамениту настанову «Пізнай самого себе», висунуту давньогрецькими філософами ще за п'ятсот років до нашої ери, він підніс і розвинув далі. Пізнати себе людині потрібно для того, щоб виявити свої здібності, закладені природою, усвідомити власні фізичні й інтелектуальні можливості.

Однією з умов узагальненого щастя філософ вважав доброзичливе ставлення людини до людини, працьовитість, взаємоповагу, вірність. Видатний мислитель пропагував чистоту помислів, безкорисливість, потребу морального розвитку і самовдосконалення.

Сковорода обрав шлях провідника свободи людини, її гармонії з природою. Лад у природі і нелад між людьми – від того й душа його боліла. Він бачив світ у філософській єдності протилежностей.

Продовжуючи традиції філософа, поет і письменник В.Підпалій, чия творчість заговорила про душу людини, дивується: невже наше життя вічно має складатися з антитез – поєднання краси і потворності, правди і брехні, величчя і нищості. Невже все це справді „навсєвік”? Але усе йде все змінюється, життя триває. „Вчімося бачити світ і творити в нім красу”, – закликає В.Підпалій. –Не вимагаймо від світу багато, живімо за законами правди, прислухаймося до слів наших мудреців – провісників добра, любові і щастя. Хай наша совість не спить, не буде спокійною, коли в житті горе, розбрат, зневага, коли „за добре платять злом, а за добро ллють із цебра на голову поми”.

Добро, справедливість, милосердя, порядність та інші загальнолюдські цінності – то гавань душі В.Підпалого.

Саме література, як вид мистецтва, сприяє вихованню цих моральних чинників. За її допомогою студенти опановують світ культури, який зумовлює

обчислювальних мереж; системи управління базами даних; принципи побудови інформаційних систем; структуру системи документообігу; правові основи захисту інформації в Україні, принципи і методи захисту інформації; технічні канали витоку інформації, можливості технічних розвідок, способи і засоби захисту інформації та ін.; принципи і методи протидії несанкціонованому інформаційному впливу на обчислювальні системи і системи передачі інформації, принципи побудови криптографічних алгоритмів, стандартів і їх використання в інформаційних системах; принципи організації інформаційних систем відповідно до вимог їх захисту інформації, методи комутації і маршрутизації, мережеві протоколи; сигнали електрозв'язку, принципи побудови систем і засобів зв'язку; методи аналізу електричних мереж; основи радіоелектроніки, схемотехніки; загрозливі і шкідливі фактори, наукові і організаційні основи захисту навколишнього середовища і ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха.

Уміннями: обирати необхідні інструментальні засоби для розробки програм у різних операційних системах і середовищах; складати, тестувати, налагоджувати і оформляти програми на мовах високого рівня; формулювати і налагоджувати політику безпечності розповсюджених операційних систем, локальних обчислювальних мереж; здійснювати заходи протидії порушен - ням мережевої безпеки з використанням різноманітних програмних і апаратних засобів захисту; аналізувати і оцінювати загрози безпеки інформаційних об'єктів; користуватися нормативними документами із захисту інформації; застосовувати на практиці методи аналізу електричних кіл та ін.

Володіючи цією професійною компетенцією фахівець з інформаційної безпеки зможе: аналізувати мережеві трафіки, роботу засобів виявлення вторгнення; виявленням і зниженням комп'ютерних вірусів; працювати з нормативними правовими актами; володіти та використовувати методи і засоби вияву загроз безпеки автоматизованими системами, забезпечення секретності; захисту інформації; формувати вимоги до захисту інформації; здійснення розрахунків та інструментального контролю за показниками технічного захисту інформації; читання електричних схем; володіння методами аналізу і формалізації інформаційних процесів об'єктів і зв'язків між ними; методами організації та управління діяльністю служб захисту інформації на підприємствах та ін.

Таким чином, на прикладі бакалавра інформаційної безпеки нами виділені: компетенція – характеристика фахівця з інформаційної безпеки та компетентність – його діяльність.

Висновок. Проведений аналіз понять: «компетентність» і «компетенція» дозволив виділити «професійну компетентність» і «професійні компетенції». Професійна компетентність фахівця передбачає розв'язання різного роду проблем, задач на основі наявного досвіду, знань і цінностей, а професійні компетенції передбачають здатність людини успішно діяти в процесі своєї професійної діяльності, що робить можливим бути професійно успішним будь-якого випускника навчального закладу.

значення. Теоретичні та фактологічні знання з'єднують із знаннями про історичну добу (тисячоліття, століття, дата).

Якими ж шляхами можна формувати цілісне сприйняття історичних процесів?

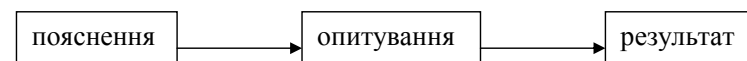
Проблемне навчання на заняттях історії

Під проблемним навчанням розуміють сукупність методів, за допомогою яких перед студентами створюється проблемна ситуація, формуються проблеми, шукаються шляхи їх вирішення та саме рішення. Умовою для створення проблемної ситуації є включення в заняття кількох, часом суперечливих поглядів щодо проблеми, яка вивчається. Студенти повинні вибрати правильну точку зору та обґрунтувати її.

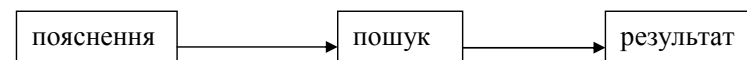
Рішення проблемних завдань на заняттях історії є найвищим етапом організації роботи зі студентами. На відміну від звичайних занять, проблемне навчання спитається не тільки на пізнання історичних фактів та подій, а на розкриття причинно-наслідкових зв'язків. Чітке формулювання навчальної проблеми – одне із головних завдань, від якого залежить успіх та результативність заняття.

Характерною рисою проблемного навчання є постановка перед студентами проблемної ситуації, яка спонукає їх не тільки користуватися готовими знаннями, але й самостійно (або під керівництвом вчителя) здобувати нові знання. Схематично це може мати такий вигляд.

Репродуктивне навчання

Проблемне навчання

Існують різноманітні шляхи створення проблемної ситуації:

- постановка проблемних завдань;
- організація дискусії на заняттях;
- організація пошукової роботи студентів.

Проблемна ситуація на занятті залежить від:

- характеру навчального матеріалу;
- актуальних проблем сучасності;
- життєвого досвіду студентів.

Організація проблемного уроку може мати такий вигляд:

При оцінюванні проблемних завдань високо оцінюються використання:

- знань з історії;
- знань з літератури;
- довідкових джерел;
- засобів масової інформації.

Міжпредметні зв'язки на заняттях історії

Координація історичної освіти з іншими гуманітарними предметами відкриває шляхи підвищення ефективності викладання історії. Звернення вчителів до змісту і методів суміжних дисциплін дає можливість значно розширити вирішення завдань навчально-виховного процесу. Особливе місце у відтворенні подій історичного минулого займає художня література. За допомогою художнього твору викладач одержує змогу реконструювати історичні події, показати колорит епох, узагальнити образи історичних діячів.

Звернення до художньої літератури, передовсім до поезії, відкриває можливості створення особливої емоційної атмосфери уроку. Практичний досвід це підтверджує. Наприклад, при вивченні теми «Війна радянської Росії з Українською народною Республікою. Проголошення незалежності УНР» велике психологічне враження на студентів має вірш Павла Тичини «Пам'яті Тридцяти»:

На Аскольдовій
Могилі

Поховали їх –
Тридцять мучнів

українців,
Славних, молодих...

На Аскольдовій
Могилі

Український цвіт! –
По кривавій

по дорозі
Нам іти у світ.

На кого посміла
Знятись

Зрадника рука? –
Квітне сонце, грає

вітер

І Дніпро-ріка...

На кого завзявся

Каїн?

Боже, покарай! –

Понад все вони
любили

Свій коханий край.

Вмерли в Новім

Заповіті

З славою святих, –

На Аскольдовій

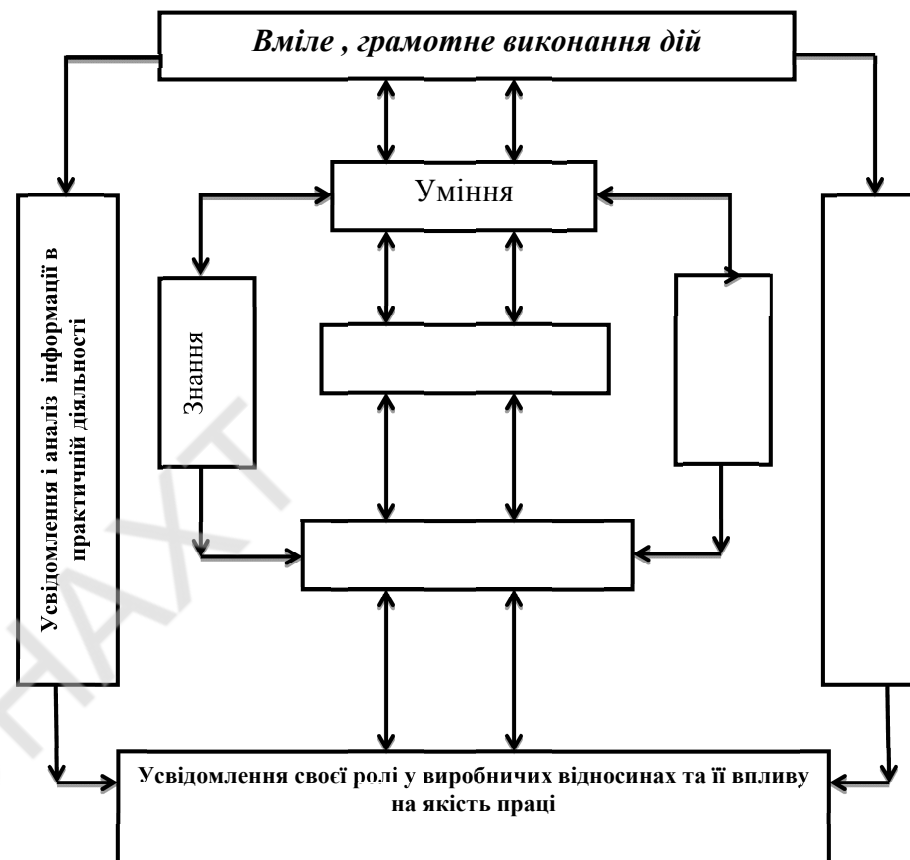
Могилі

Поховали їх.

Робота студентів з історичними документами

Важливого значення для розкриття історичного минулого набуває опрацювання на заняттях архівних матеріалів та документальних джерел, які викладені в підручниках, посібниках чи об'єднані та систематизовані в хрестоматійних збірниках. Це дає можливість конкретизувати виклад матеріалу та наблизити студентів до історичної епохи. Як правило, до аналізу документів залучаються студенти, перед якими ставляться логічні завдання:

1. Коли був написаний історичний документ?
2. Хто автор цього документа?
3. Якими історичними обставинами було зумовлено появу цього документа?
4. Які історичні події відображено в документі?
5. Яке враження цей документ справляє на сучасників?

Таблиця 2 Вміле, грамотне виконання дій.

Таким чином, порівнюємо зміст понять «компетенція» і «компетентність», що наведено в таблиці:

КОМПЕТЕНЦІЯ	КОМПЕТЕНТНІСТЬ
Здатність застосовувати (використовувати) знання та вміння	Знаю, що треба робити, як результат застосування компетенцій у професійній діяльності.

Таблиця 2 Компетенція і компетентність.

Розглянемо професійну компетентність та компетенції для бакалавра інформаційної безпеки, у підготовці якого передбачається оволодіння знаннями: місця і ролі інформаційної безпеки в національній безпеці України; методів програмування, розробки ефективних алгоритмів розв'язання прикладних задач; сучасних засобів розробки і аналізу програмного забезпечення на мовах високого рівня; апаратні засоби обчислювальної техніки; операційні системи персональних комп'ютерів; основи адміністрування

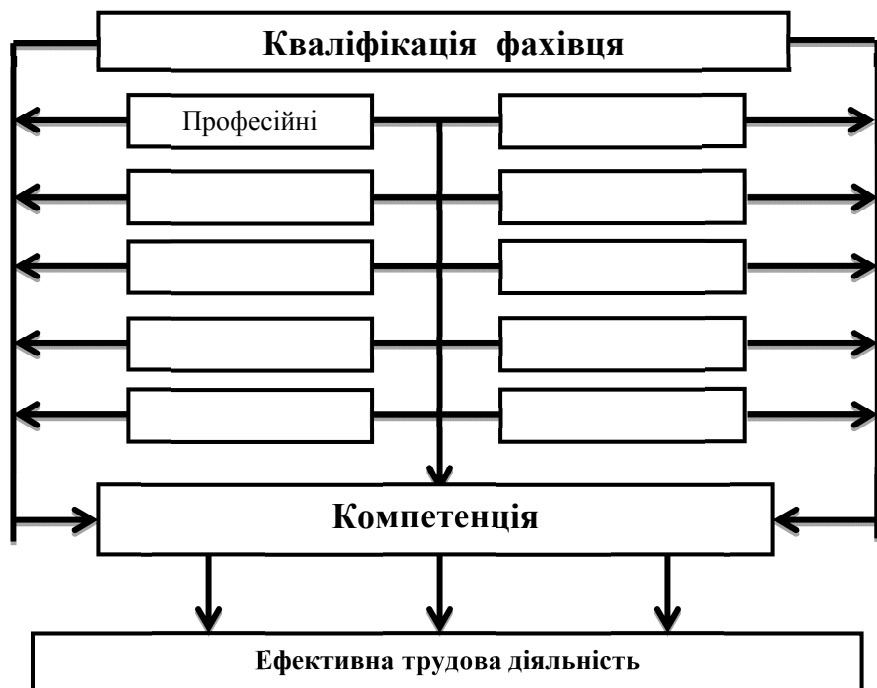

Схема 1 Ефективна трудова діяльність.

Аналіз наведеної таблиці формування професійного рівня фахівця дає можливість зробити висновок, що компетенція – це не здатність застосовувати знання, вміння, використовуючи досвід, а самі знання, вміння, досвід, відповідальність і т. ін. Тут важливо підкреслити компетентнісний взаємозв'язок професійних і особистісних якостей, що лежать у взаємопоеднанні знань, умінь, досвіду, відповідальності та ін.

Організація роботи з текстовими таблицями та схемами

Ефективність навчання визначається конкретними знаннями, вміннями та навичками, які здобули студенти в процесі навчання. Велику допомогу в цьому їм надають узагальнювальні схеми та таблиці. Вони містять головне, найбільш суттєве: дати, події, факти, історичні поняття.

Робота зі схемами й таблицями може відбуватись у таких формах:

- відтворення викладачем крейдою основного змісту історичного матеріалу у вигляді схем та таблиць;
- нанесення запропонованого наочного матеріалу на папір, графічне та естетичне його оформлення;
- виведення схем і таблиць на екран за допомогою технічних засобів навчання;
- організація самостійної роботи студентів над таблицями та схемами в процесі уроку.

Схеми і таблиці можуть виконувати різноманітні функції, наприклад, узагальнення історичного матеріалу (див. схему № 1), чи формувати логічне мислення (див. схему № 2).

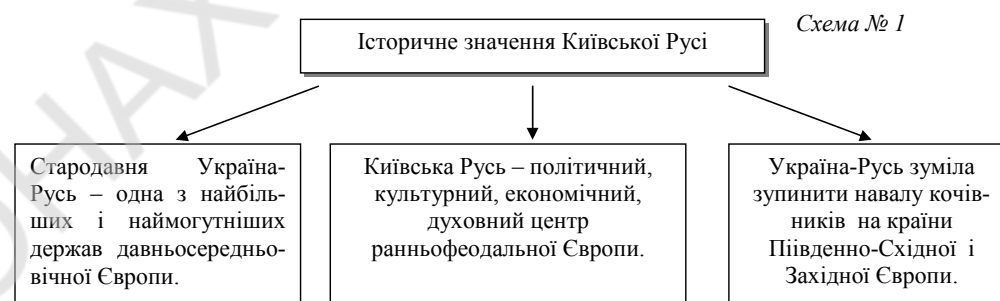
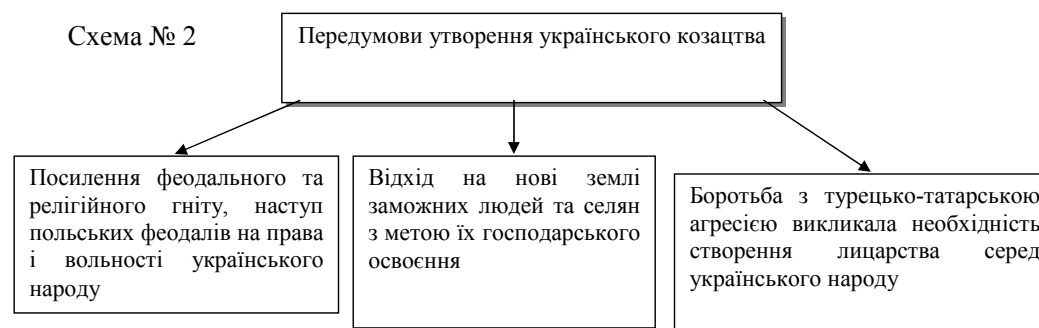

Схема № 2

Основні напрями культури	Видатні митці	Основні наукові і культурні пам'ятки	Історичне значення
--------------------------	---------------	--------------------------------------	--------------------

Вивчення історичних персоналій

У курсі “Історія України” та “Всесвітня історія” студенти зустрічають чимало історичних образів. Для значної категорії звернення до історичних персоналій є непростю проблемою. Тільки в курсі вітчизняної історії студент

має виявити знання історичних портретів, зокрема князів, гетьманів, керівників національно-визвольного руху, політичних діячів, видатних представників суспільного і культурного відродження.

Часто це не можна зробити тільки за шкільними підручниками, тому велика увага надається самостійній роботі, використанню довідкової, документальної та історико-публіцистичної літератури.

Для всебічного висвітлення історичних персоналій рекомендується:

1. Ознайомитися з найважливішими біографічними даними.
2. Простежити процес становлення особистості в конкретному середовищі.
3. Виявити історичні умови, що відіграли роль у формуванні поглядів, якостей особи.
4. Дослідити участь історичної особи в суспільному житті.
5. Визначити, інтереси якої соціальної групи, класу, політичної сили відбиває історична особа в своїй діяльності.
6. Виявити вплив конкретної історичної особи на окремі галузі життя чи суспільно-політичні процеси.
7. З'ясувати морально-психологічні якості історичної особи.
8. Показати коло однодумців і соратників історичної особи.
9. Визначити історичну роль особи та її вплив на певну сферу життя суспільства.

Робота з хронологією

У методиці викладання історії вироблено низку прийомів, які допоможуть студентам відновити чи збагатити свої знання з хронології.

Насамперед – це складання хронологічних таблиць. Студенти записують у хронологічній послідовності дати і назви подій, що допомагає закріпити їх у пам'яті.

В ході заняття вони повинні вивчити мінімум обов'язкових дат, щоб спираючись на них, уміти визначити в часі факти, історичні події.

Важливо не тільки механічно запам'ятати дату і подію, а й логічно пов'язати їх з характеристикою історичного явища та епохою. У загальному вигляді це можна зробити за схемою:

Дата	Зміст подій	Історична оцінка
------	-------------	------------------

Етапи роботи з історичною картою

1. Ознайомлення з історичними картами.
2. Вибір потрібної історичної карти.
3. Визначення місцезнаходження на карті об'єкта, про який іде мова.
4. Уявлення за допомогою карти історичних подій (напрямків походів, місць битв, стратегічних планів полководців, районів народних повстань і національно-визвольних рухів тощо); економічного розвитку, побуту, культурного поступу чи іншої епохи.
5. Прочитання історичної карти:
 - а) аналіз історико-географічних образів;
 - б) порівняння історико-географічних образів;
 - в) узагальнення історико-географічних картин.

– уміння бути кваліфікованим і здатним виконувати певну роль, охоплюючи знання, здібності, поведінку.

Американські фахівці у сфері психології праці, як правило, є прибічниками «особистісного» підходу. Вони традиційно обмежують об'єм поняття «професійна компетенція» або якостями особистості, знаннями, вміннями, здібностями та ін.:

- знання (knowledge);
- вміння (skills);
- здібності (abilities);

Кожна професійна компетенція може бути описана за допомогою певних стандартів поведінки людини.

Таким чином, якщо «особистісний» підхід описує «як?» (за допомогою яких ресурсів і які люди можуть виконувати добре роботу), то «функціональний» підхід – «що?» (на якому рівні і за якою якістю працівник повинен виконувати професійні дії (функції)).

«Функціональний» підхід не враховує, за рахунок чого досягаються результати: досвіду або знань, здібностей або підвищеної мотивації працівника – головне те, що робота буде виконана на належному рівні.

Таким чином, прийнятним є визначення професійної компетенції – це здатність працівника виконувати роботу відповідно до посадових вимог, а посадові вимоги – задачі та стандарти, що прийняті в установі або галузі.

У Вікіпедії наводиться наступне визначення: професійна компетенція – здатність людини успішно діяти на основі практичного досвіду, вмінь і знань в процесі розв'язання професійних задач.

Поняття «компетенція» має на увазі рівень оволодіння знаннями, вміннями, досвідом, характеризує рівень підготовленості і є показником професійного рівня фахівця.

Тому можна навести наступні визначення професійної компетенції:

1. Професійна компетенція – комплексний інтегрований показник, що характеризує професійний рівень фахівця.
2. Професійна компетенція – сукупність професійних і особистісних якостей фахівця, необхідних йому для здійснення ефективної трудової діяльності.

Таким чином, професійна компетенція – характеристика фахівця. Для компетенції характерна наявність знань, умінь, досвіду, відповідальності і т. ін.

Наведемо схему, що ілюструє професійний рівень фахівця:

людина в певній галузі володіє відповідними знаннями і здібностями, що дозволяє їй ґрунтовно судити про цю галузь і ефективно діяти в ній.

Різні автори по-різному підходять до визначення поняття «компетенція»:

1. З точки зору навчального процесу.

У навчальному процесі компетенція – це передусім результати навчання: під час вивчення модуля той, хто навчається, засвоїв конкретну компетенцію – конкретні знання, вміння; набув досвіду (професійних якостей) і продемонстрував під час цього наполегливість, самостійність, відповідальність (особистісні якості).

Окрім цього, в навчальному процесі компетенція є інтегрованим результатом навчання (інтеграція теорії і практики, інтеграція методів навчання і педагогічних технологій, інтеграція навчальних дисциплін, інтеграція роботодавця і навчального закладу та ін.).

2. З точки зору професійної діяльності.

Роботодавцю потрібні фахівці, які здатні розв'язувати конкретні виробничі проблеми і те, що буде використовувати фахівець під час цього (знання, вміння, досвід та ін.), для роботодавця неважливо, як здійснюється процес розв'язання проблеми, а конкретний результат цього процесу. З точки зору досягнення конкурентного результату важлива не здатність використовувати знання, уміння і досвід, а рівень готовності до виконання посадових обов'язків (основних функцій). Рівень готовності визначається системою знань, умінь, досвіду, відповідальності, самостійності, наполегливості, сукупності професійних і особистісних якостей фахівця.

Розглядаючи професійну підготовку фахівця, його професійну діяльність виділяють поняття «професійна компетенція» – здатність співробітників виконувати завдання відповідно до заданих стандартів.

У зв'язку з таким підходом до розуміння професійної компетенції виділяють два основних напрями його тлумачення:

- здатність людини діяти відповідно до стандартів;
- характеристики особистості, що дозволяють їй досягати певних результатів у роботі.

Учені виділяють декілька підходів до опису компетенцій.

Перший, умовно називають «функціональним» – заснований на описі задач і очікуваних результатів; другий – «особистісним», що заснований на якостях людини, які забезпечують успіх її у роботі.

У роботах британських фахівців можна знайти багато схожих визначень професійної компетенції:

- адекватна або достатня кваліфікація, здібності;
- адекватні або достатні інтелектуальні якості;
- здібність бути кваліфікованим;
- здатність робити будь-що добре або у відповідності до стандарту, набута дослідним шляхом або за результатами навчання;

Висновок

Сучасна історична освіта вимагає від викладача комплексного підходу щодо викладання історії з урахуванням вікових та психологічних особливостей студента. Щоб досягти бажаного результату і високих досягнень студентів необхідно впроваджувати інновації у навчально-виховний процес, формувати вміння цілісно сприймати історичні факти, критично та логічно мислити, вчити студентів аналізувати, обґрунтовувати власну думку, порівнювати, робити аргументовані висновки та оцінювати діяльність історичних діячів.

Клименко О.Г.

викладач професійно-орієнтованих дисциплін,

голова циклової комісії інформаційних систем

Технікум промислової автоматики ОНАХТ

«РАЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «АРХІТЕКТУРА КОМП'ЮТЕРІВ»

Самостійна робота вважається невід'ємною складовою частиною сучасного освітнього процесу.

Освітній процес в технікумі відрізняється від освітнього процесу в школі. Однією з найважливіших задач, які стоять перед студентами, є не тільки засвоєння навчальної програми, але й навчитися самостійно вчитися та засвоїти навички самостійної роботи.

Самостійну роботу можна розглянути як систему, яка має свою структуру. Компоненти цієї системи: мотиваційний, організаційний, рефлексивний, виконавчий, контрольний.

Мотиваційний компонент припускає необхідність вмінь активізувати свій опит, бачити життєвий смисл у виконанні роботи, підтримує високий рівень мотивації на усіх етапах самостійної роботи. Знання та використання прийомів стимулювання й настройка роботи особистого інтелекту. у свою чергу мотиваційна сфера студента залежить від їх характеристик.

Організаційний компонент включає наступні вміння визначають об'єму виконуємо роботи, виділення етапів роботи, постановка цілі та задачі, організація робочого перегляду, протягування допоміжних засобів. Крім того даний компонент пропанують визначений рівень, вмінь які допомагають керувати собою.

Рефлексивний компонент пропанують наявність вмінь визначають межі відомого та невідомого з метою отримати недостатню інформацію, критичність додій та вмінь.

Виконавчий компонент потребують від студентів визначеного рівня знань та вмінь; розвитку здібності до аналізу; навички роботи з інформацією.

Контрольний компонент включає до себе здібність оцінювати якість як кінцевого продукту так й окремих етапів самостійної роботи, вміння вибрати адекватні форми методи оцінки.

Питома вага самостійної роботи складає 30-50% від всього циклу, що вивчається. Головне в період навчання – навчитися методам самостійної розумової праці, усвідомлено розвивати свої творчі здібності та оволодівати навиками творчої роботи.

В навчальному процесі виділяють два види самостійної роботи:

- Аудиторна, під наглядом викладача;
- Поза аудиторна за завданням викладача, але без його безпосереднього нагляду.

Самостійна робота виконується з метою:

- Формування загальних та професійних компетенцій;
- Систематизація та закріплення отриманих теоретичних знань та практичних навичок студентами;
- Поглиблення та розширення теоретичних знань;
- Формування вміння використовувати довідники та нормативну літературу;
- Розвиток пізнавальної здатності та активізація у студентів творчої ініціативи;
- Формування самостійного мислення;
- Розвиток дослідницьких навиків.

Для досягнення всіх перелічених цілей самостійна робота повинна плануватися, організовуватися та методично спрямовуватися. Педагогічна діяльність викладачів забезпечує оптимізацію форм та методів організації самостійної роботи студентів та методів організації самостійної роботи студентів на основі систем контролю за якістю її виконання та доступного навчально-методичного матеріалу.

Використання методичного матеріалу дозволяє підвищити ефективність самостійної роботи студентів. В тому числі, їх готовність до самостійного засвоєння та отримання знань, формування загально-професійних та спеціалізовано-професійних компетенцій.

Хочу поділитися досвідом роботи в організації самостійної роботи студентів на прикладі дисципліни «Архітектура комп'ютерів», яку я викладаю в технікумі промислової автоматики.

Навчальний процес можна абстрактно уявити говорячи комп'ютерною мовою це

- Пошук інформації
- Обробка інформації
- Використання результатів, які були отримані під час обробки інформації.

Пошук інформації на теперішній час не є складний процес, не потребує багато часу оскільки багато інформації можна знайти у Інтернеті. Задача викладача надати питання з теми таким чином, щоб інформація стала потрібною та цікавою до вивчення.

Обробка інформації це й є процес вивчення, який потребує найбільших зусиль від студента. Задача викладача складається у тому, щоб як можна точно,

«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ»

Постановка проблеми. Вхідження України у світовий освітній простір зумовило необхідність становлення нової освітньої парадигми, що передбачає нові підходи, відносини, поведінку та ін.

Наявна система склалася в епоху нового часу і заснована на передаванні знань, їх змісті. Нова європейська культура – культура галузева, раціональна, монологічна, утилітаристська. За цією логікою кваліфікація – результат професійної підготовки, що передбачає наявність у випускника певних професійних умінь і навичок.

З іншого боку – роботодавцям потрібна не кваліфікація, а компетентність як поєднання навичок, що притаманні кожному індивідууму, в якому поєднанні кваліфікація, здатність працювати в групі, ініціативність, уміння приймати рішення і нести відповідальність за них. Тому існуюча нині авторитарнорепродуктивна система підготовки кадрів застаріла. Система освіти має формувати такі якості випускника як: ініціативність, інноваційність, мобільність, гнучкість, динамізм і конструктивність, тобто компетентного, який відповідає вимогам сучасного ринку праці.

З метою підготовки компетентного випускника необхідно використовувати активні методи навчання, технології, що розвивають пізнавальну, комунікативну й особистісну активність студентів.

Впровадження і реалізація компетентнісного підходу в освіту дозволить швидко реагувати на потреби ринку праці, на його вимоги.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі формування компетенцій присвячені дослідження вчених: В. Байденка, Л. Берестова, І. Зимньої, І. Зязюна, Б. Ельконіна, Н. Кузьміної, В. Куніцина, А. Маркової, Н. Ничкало, О. Пехоти, Дж. Равена, Р. Уайта, М. Хомського, А. Хуторського, С. Шишова та ін.

Вченими досліджені поняття «компетентність», «компетенції», «компетентнісний підхід», а також організація навчання, що спрямована на кінцевий результат. Багаточисельні дослідження спрямовані не тільки на визначення термінів логічного апарату, а й на їх відмінності і реалізацію в освітню діяльність, на якість підготовки майбутнього фахівця.

Мета статті полягає в розгляді різних підходів до визначення поняття «компетенція», формування професійної компетенції як запоруки мобільності і стійкості випускника навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. В сучасній практиці використовують термін «компетенція», що в перекладі з латинської «competentia» означає коло питань, в яких людина обізнана, володіє пізнанням і досвідом. Компетентнісна

- можливість вибору студентом індивідуального режиму роботи;
- використання можливостей переносу навчального матеріалу на електронні носії;
- варіативність завдань з особистісно-зорієнтованим урахуванням можливостей та здібностей студентів;
- підвищення професійної мотивації студентів;
- можливість об'єктивного електронного контролю за станом засвоєння студентом необхідного навчального матеріалу.

Важлива роль в межах всіх видів діяльності при організації самостійної роботи приділяється **формулюванню дидактичної мети**, яка забезпечує цілеспрямоване вивчення матеріалу та індивідуальним завданнями, які повинні скеровувати та контролювати самостійну роботу студента, підказувати шляхи просування у вивченні матеріалу, в певній послідовності на основі методичних рекомендацій, інструкцій, пояснень, довідкової системи, що супроводжують матеріал та дають змогу студенту до самостійного пізнання, самоосвіти і самоконтролю.

Необхідно зазначити, що саме самостійна робота студента здатна ефективно розвивати творчу активність, творче мислення з урахуванням індивідуальних можливостей, активізувати творчу самостійну роботу. При цьому відбувається адаптація навчального матеріалу до рівня знань студента, яка досягається за допомогою багаторівневої структури діяльності.

Рациональна організація самостійної роботи студентів з використанням інноваційних форм та ІКТ дозволяє не тільки інтенсифікувати роботу в якісному засвоєнні навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення, а інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних та традиційних форм навчання визначає самостійну роботу студента як більш незалежну, пріоритетну та творчу.

Література

1. Закон України "Про вищу освіту" // Освіта. - 2002. - 20- 27 лютого.
2. Державна національна програма "Освіта" (- Україна XXI ст>). - К., 1999.
3. Гризун Л. Є. Дидактичні особливості сучасного комп'ютерного підручника / Гризун Л. Є. // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. – ХДПУ, 2000.
4. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Журавська Л. М. // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – №2.
5. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. 129с.
6. Кудрянт З. Н. Система освіти в Україні // Педагогіка. Навч. Посібник. – Одеса: ПДПУ, 2001. – с. 55-56

наочно й досконало роз'яснити що робити, на що звернути увагу. Не потрібно й залишати без уваги й міжпредметний зв'язок.

Використання результатів це те що звемо практичні навички. Оволодіння практичними навичками складає професійальну підготовку майбутнього фахівця.

Розглянемо деякі рекомендації.

Аудиторна самостійна робота:

- Написання конспекту лекцій. Конспект лекцій має писатися студентами у повній мірі та обдумано. Для цього пояснення матеріалу мають бути лаконічними, цікавими, мати асоціативну складову. Формулювання, що записуються під диктовку викладача, мають сприйматися студентами легко, не містити складних мовних конструкцій.
- Студенти повинні мати логічну організацію нового матеріалу, для цього обов'язковим є наявність плану лекцій. Такий прийом дає можливість студентам систематизувати свою діяльність (хоча б для того, аби відстежувати час та обсяги матеріалу).
- Не потрібно нехтувати супроводом лекційного матеріалу рисунками, схемами, таблицями, формулами, графіками, які можна зобразити на дошці, планшетах, навіть якщо використовується комп'ютерна презентація.
- Конспект лекцій повинен мати поля для того, щоб робити примітки під час пояснень.
- Для закріплення та систематизації знань можна запропонувати студентам під час перевірки знань з попередньої лекції задавати питання самостійно. Така форма роботи активує студентів, задає робочий настрій та знімає психологічний бар'єр.
- Тестування знань також є важливою складовою, яка стимулює студентів вивчати окремі питання самостійно. Іноді викладачі критично ставляться до тестування знань, мов тестування на завжди дають об'єктивну оцінку знань. Як що тести відпрацьовані та мають не формальний підхід то за їх (тестів) допомогою можна надати об'єктивну оцінку.
- Під час опитування необхідно надавати студентам можливість проаналізувати відповіді своїх товаришів, відмітити достоїнства та недоліки відповідей. Це дозволить оцінити, наскільки матеріал, що викладається, був засвоєний та, звісно, буде хорошим стимулом для його вивчення.
- Виконання практичних та лабораторних робіт також є демонстрацією знань студентів, отриманих в процесі самостійного вивчення матеріалу. Хороший результат дає командна робота.

Позааудиторна робота також має бути підкріплена методичними матеріалами. До позааудиторної роботи відносяться:

- Вивчення теоретичного питання. Для цього обов'язково потрібно скласти план конспекту, який розробляє студент. Надати теоретичний

матеріал. Він може бути у вигляді посилання на окремі підручники або запропонований конспект лекцій.

- Знання, отримані таким способом, обов'язково мають бути використані під час аудиторної роботи. Це створить стимул та буде мотивацією до дії.
- Позитивною формою самостійної роботи студентів є проведення конференцій, на які готуються доповіді по раніше визначеній темі. Немає потреби задавати строгі рамки доповідей. Потрібно дати студентам самостійно обирати форму, методи представлення своєї роботи. Така вільна трактовка матеріалу може ускладнити можливість у подальшому об'єктивно оцінити роботу, проте це буде по справжньому творча та самостійна розробка.
- Методичний матеріал повинен мати також перелік питань з предмету, з коротким описанням кожної теми, переліком практичних завдань та прикладами їх виконання. Але завдання, які складаються для практичних робіт мають бути складнішими та мати творчу складову.
- Не менш важливою темою є методи контролю. Студенти повинні мати уявлення про те, з якою метою вивчається тема та яку роль ця робота відіграє у формування оцінки з предмету.

Актуальним сьогодні є і тема дистанційного навчання. Таке навчання на 100% самостійна робота. І в цьому напрямку багато чого можна робити. Починаючи з тестування, спілкування з допомогою електронної пошти на предмет контрольних робіт до відео уроків.

Використання електронної версії методичних матеріалів до дисципліни важливо й необхідно. Студент отримує знання, форми контролю, може відпрацювати практичну завдання у будь який час, але не можливо не враховувати спілкування у колективі, тому:

- вивчення теоретичного матеріалу повинне знайти своє місце у наукових конференціях, дискусіях, публічних виступах
- електронне тестування тільки надає оцінку рівня знань студента, вказує на конкретні помилки. Оцінка повинна надаватися викладачем, який робить аналіз знань студента.
- практичні завдання виконується та також потрібно надати можливість студенту враховуючи опит, продемонструвати не тільки використання стандартних рішень. Кожний оригінальний варіант рішення будь якої задачі підіймає самооцінку, зацікавленість.

Самостійна робота студентів потребує вдосконаленого підходу, методичного забезпечення, та професійної підготовки викладача.

Проблема організації самостійної діяльності студентів у процесі навчання є однією з актуальних у сучасній педагогіці. У сучасному суспільстві склалась ситуація, коли самостійна робота стала займати велику долю освіти, її організацію потрібно переосмислити, корегувати та прийняти нові педагогічні рішення.

• поточної атестації за допомогою електронного тестування, як однієї із форм організації контролю за самостійною роботою студентів, бо вона вноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом.

Контроль самостійної роботи студентів включає:

- перевірку конспектів, рефератів, розв'язаних задач, розрахунків, виконаних графічних вправ, індивідуальних завдань;
- відповіді на контрольні або тестові питання.

Важливим для професійної освіти є навчити студента опановувати професійну термінологію, оперувати спеціальною термінологією, аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати факти, опонувати та вміти вести дискусію. В зв'язку з цим значення набуває самостійна робота з додатковими джерелами (глосаріями, енциклопедіями, словниками, базами даних), що забезпечує можливість зіставлення матеріалу, узагальнення, порівняння, аналізу, класифікації.

Інша важлива проблема для студентів – відбір необхідної інформації в рамках будь – якої навчальної програми. Часто перед студентами постає проблема відсутності розуміння ступеню необхідності інформації та можливостей її застосування.

В сучасних умовах перед педагогічними працівниками стоїть ряд завдань з метою максимального наповнення навчальним матеріалом в організації самостійної роботи студентів, зокрема – створення електронного навчально-методичного посібника, як носія навчально-наукового змісту навчальної дисципліни, який відповідає вимогам професійної підготовки майбутніх фахівців.

Багато комп'ютерних курсів використовують нові можливості презентації навчального матеріалу. Специфічними особливостями, на думку М.А. Бовтенко, є особлива інтерактивність, використання комплексу засобів представлення інформації: тексту, графіки, звуку, відео; індивідуалізація навчання; адаптивність; моделювання завдань та контроль виконання. Комп'ютерні програми особливо підходять для організації самостійної роботи студента з закріплення навчального матеріалу, вивченого на заняттях та підготовки до аудиторних занять.

Посібник нового типу повинен максимально полегшити розуміння, активне запам'ятовування понять, тверджень, прикладів, залучати до процесу навчання можливості сприйняття мозку, тобто слухову та емоційну пам'ять. Ефективність опрацювання, якість засвоєного матеріалу залежить від структури та навчальних блоків, а саме:

- теоретичного;
- наочно-дидактичного (ілюстративного);
- довідково-довідникового;
- контролюючого.

Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі організації самостійної роботи має ряд переваг:

- навчальний матеріал подано на сучасному рівні;

на зір, слух, дотик студентів, полегшують їм безпосереднє й непряме пізнання дійсності. Вони не роблять вирішального впливу на кінцеві результати навчально-виховного процесу, але сприяють підвищенню ефективності методів навчання, збагачуючи їх.

При виборі книг керуватися тим, що підручники для вищої школи повинні відзначатися високим науково-теоретичним рівнем викладання матеріалу, вміщувати необхідний довідковий апарат, орієнтований на підвищення ефективності СРС. Забезпечити доступність і практичну скерованість викладу навчального матеріалу в книгах, тісні між предметні зв'язки, послідовність і зв'язаність змісту вузівських підручників та посібників з книгами для інших рівнів освіти. Посилити увагу до питань створення професійно орієнтованих підручників із загальнонаукових та загально технічних дисциплін. У самоосвітній діяльності (і не тільки для студента) джерелом інформації і порадином є книга, що засвідчує і латинське прислів'я: «Книжки – друзі, книжки – вчителі». Необхідним для студента є синтетичне читання – конкретне і раціональне використання часткового і суцільного читання книги. Останніми роками поширюється так зване швидкісне читання. Цей метод привертає увагу людей розумової праці. Для оволодіння навчальним матеріалом можна пропонувати студентам різноманітні методи самостійної роботи з книгою. Але на сучасному етапі книгу замінили інші джерела інформації, такі як ІКТ (інформаційно-комунікативні технології).

Під час організації самостійної роботи студентів при використанні ІКТ реалізуються методологічні підходи:

- диференційний, що дозволяє розширити доступність навчання, відбувається поліпшення якості навчання, впровадження інноваційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів, що призводить до посилення ролі самостійної роботи студентів;
- системний, що характеризує активне використання інформаційних технологій як ефективні методи, що забезпечують не тільки системність, а й структурно-функціональний зв'язок навчального матеріалу.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним та мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства. Провідну роль в організації самостійної роботи студентів мають інформаційні технології, бо вони відкривають студентам доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, розширюють можливості для творчості, неординарного підходу у вирішенні виробничих ситуацій, це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців, в переході від початкового до вищого рівнів самостійності.

Самостійну роботу студентів при вивченні дисциплін навчального плану у коледжі з використанням інформаційних технологій необхідно організувати як цілісну систему:

- використання освітніх сайтів;
- роботи з електронними виданнями;
- виконання індивідуальних завдань на основі використання ІКТ;

«ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ»

У національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. пріоритетним напрямком у розвитку освіти є підготовка людей високої освіченості, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння і впровадження наукоємних та інформаційних технологій. Сучасні вимоги освіти потребують високої професійної компетентності викладача, його готовності до педагогічного співробітництва і співтворчості зі своїми студентами.

На даний момент об'єктивне переведення освітнього процесу на технологічний рівень. При цьому можуть і повинні бути використані інноваційні педагогічні технології. Ефективність їх використання значною мірою залежить від того, як реалізується творчий потенціал особистості студента. Тому повинні змінитися пріоритети у діяльності викладача. Від пояснювально-ілюстративного методу трансляції готового навчального змісту, від просвітительства студентів викладач повинен прийти до нових особистісно - орієнтованих методів, в яких посилений творчо-діяльнісний компонент.

Сьогодні викладач повинен орієнтуватися не просто на засвоєння знань, а на способи мислення та діяльності, на розвиток пізнавальних сил та творчого потенціалу студентів.

На сучасному етапі в країні відбуваються відчутні зміни в національній політиці освіти. Це пов'язано з переходом на позиції особистісно- орієнтованої педагогіки. Одним із головних завдань сучасної освіти постає розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, створення їм можливостей проявити свої творчі здібності. Розв'язання цих завдань неможливе без здійснення варіативності освітніх процесів, в зв'язку з чим з'являються різні інноваційні методи і технології. Із соціально пасивного навчання становиться активним.

Теоретичні аспекти інноваційних процесів.

Поняття «інновація» в перекладі з грецької мови означає «оновлення», «новизна», «зміна» з'явилося уперше в зарубіжних дослідженнях XIX ст. в техніці. Інновація в освіті - це:

- результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем;
- процес оновлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, який оптимізує досягнення її мети.

В процесі навчання математики сьогодні впроваджуються такі основні інноваційні педагогічні технології: інтерактивні, проектна, організації групової навчальної діяльності, диференційованого навчання.

Інтерактивні технології.

Сутність інтерактивних технологій у тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається. Це співнавчання (колективне, кооперативне навчання, навчання у співпраці), в якому і викладач і студенти є суб'єктами. Викладач виступає лише в ролі організатора процесу навчання, координатора роботи груп. Інтерактивні технології навчання найбільш відповідають особистісно - орієнтованому підходу у навчально-виховному процесі. При застосуванні інтерактивних технологій, як правило, моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення, застосовуються рольові ігри. Тому інтерактивні технології найбільше сприяють формуванню в студентів практичних умінь і навичок, виробленню їх власних цінностей, створюють атмосферу співробітництва, творчої взаємодії в навчанні, сприяють розвитку соціальної та громадянської компетентності.

Перевагами інтерактивних технологій навчання перед іншими є те, що вони дозволяють забезпечити глибину засвоєння матеріалу, студенти освоюють усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз).

Основними недоліками інтерактивних технологій є те, що засвоєння незначного обсягу інформації потребує значного часу. Викладач має менший контроль над обсягом і глибиною вивчення, часом і ходом навчання. Результати роботи студентів менше передбачувані.

Проектна технологія

Проектну систему навчання розробили в 20-і роки XX ст. американський педагог Дж.Дьюї та його послідовник В. Кіппатрик. Проектна технологія вимагає використання викладачем сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів. Отже, суть проектної технології - стимулювати інтерес студентів до певних проблем, які передбачають володіння певною сумою знань, та через проектну діяльність, а саме розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань - від теорії до практики.

Таким чином, проект - це цільовий акт діяльності, в основі якого лежать інтереси студента.

Навчальне проектування вимагає від кожного студента усвідомлення мети діяльності, розуміння сутності розв'язуваної проблеми, її значущості й практичної цінності, володіння методами дослідження, інтегрування міжпредметних знань і умінь, активності і самостійності виконання, хоча й при спрямуванні роботи викладачем. У процесі роботи за проектною технологією звична для викладачів і студентів предметна форма організації знань поступається проблемній, адже саме вирішення певної проблеми розвиває інтерес студента до даного питання, вимагає залучення надбаних міжпредметних знань, збагачує індивідуальний досвід проектної діяльності студентів.

Використання проектної технології в навчально-виховному процесі сприятиме підвищенню рівня якості освіти та підготовки молоді до життя й виходу на ринок праці.

Виконання проектів має різні етапи, однак на всіх етапах необхідно наголошувати, що відповідальність студентів за їхнє навчання лежить на них

мовної освіти майбутніх педагогів. Основні завдання – розширити мовну практику студентів, сприяти досягненню практичної мети навчання. Поняття «самостійна робота» включає в себе не тільки виконання студентами домашніх завдань, а й різні види їх навчально-пізнавальної діяльності під час аудиторних занять. Для студентів різних курсів викладачами розроблено програми самостійного оволодіння знаннями й уміннями з іноземної мови та методики викладання.

Загальною проблемою вищої освіти є зменшення кількості годин на вивчення програмового матеріалу, тому дуже часто застосовують **випереджувальні завдання**. Ці завдання спрямовані на повне або часткове попереднє самостійне вивчення студентами навчального матеріалу, який буде висвітлюватися викладачем на планованих заняттях. Попередньо вивчений студентами матеріал можна використовувати на лекціях, семінарах у вигляді рефератів, наукових доповідей, обговорювати у процесі дискусії тощо.

Сучасна вища школа покликана забезпечити студента міцними, оперативними знаннями, а також навчити його вчитися (тобто вчити себе) самостійно. Освічена людина сьогодні – це самостійна людина, що вміє самостійно приймати рішення, самостійно добиватися поставленої мети, має навички власними силами оволодівати знанням, удосконалювати свою фахову майстерність індивідуально. Засобом формування й розвитку такої важливої якості робота є самостійна студентів (СРС). Поняття «СРС» можна розглядати в широкому й вузькому значенні. У широкому значенні – це активна пізнавальна творча діяльність студента, яка присутня (повинна бути присутньою) у будь-якому виді навчальних занять. У більш вузькому значенні – це один з видів навчальних занять, специфічною особливістю якого є відсутність викладача в момент навчальної діяльності студента. Викладач планує і направляє, координує й контролює самостійну діяльність студентів, тобто створює умови їх навчальної діяльності, організує й активізує її, створюючи й удосконалюючи інформаційно-методичне забезпечення СРС. Основний шлях поліпшення мовної підготовки студентів – удосконалення СРС при вивченні іноземної мови, належна організація її інформаційно-методичного забезпечення. У процесі вивчення іноземної мови викладач повинен учить студентів працювати самостійно, прищеплювати їм навички самостійної роботи в аудиторії для подальшого використання їх в поза аудиторній самостійній роботі. Завдання для поза аудиторної роботи повинні включати вправи різного ступеня творчості й самостійності (відтворюючі, перетворюючі й творчі). Вони мають бути скеровані на вдосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, мовлення, читання, письмо) і володіти фаховою орієнтацією. Самостійна робота може проводитися як на заняттях іноземної мови, так і поза стінами вищого навчального закладу, оскільки «самостійна робота студента – це специфічний вид діяльності навчання, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, що навчається, а формування його умінь, знань, навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять». Самостійна робота, її ефективність значно залежать від підбору та поєднання дидактичних засобів. Дидактичними засобами є предмети, які діючи

професійні навички. Поняття готовності до безперервної самоосвіти головним чином складається з оволодіння навичками самостійної роботи з літературою, прийомами аналізу матеріалу, виділення в ньому головних думок, порівняння різних точок зору, що висвітлюються, систематизація та узагальнення матеріалу, потяг до постійного поповнення своїх знань та бажання удосконалення своєї професійної майстерності, творча наснага. Тому задача вищої школи – це не тільки передача студентам інформації, а, насамперед, навчання їх засобам самостійних дій для здобуття і осмислення нової інформації. Це не тільки самостійне читання, але й формування оптимальних методів і засобів здобуття знань, які необхідні для практичної діяльності. Уміння самостійно працювати має особливе значення. Загально відомо, що навчальний матеріал засвоюється краще. А навички пізнавальної діяльності у студентів інтенсивніше саме під час самостійної роботи.

Розширення політичних, культурних та економічних зв'язків між країнами, можливість здійснення безпосередніх контактів з носіями іноземної мови розвиває у студентів інтерес до краєзнавчого матеріалу, сприяє засвоєнню ними лексики, необхідної для спілкування під час поїздок за кордон, і вдосконаленню мовленнєвих навичок та вмінь. Сьогодні надзвичайно важливо в майбутніх фахівців виробити потребу в самостійному опануванні іноземною мовою, навчати їх творчо застосовувати набуті знання у нових ситуаціях, користуватися довідковою літературою, робити вибірковий переклад, готувати доповіді, брати участь у конференціях, анотувати статті тощо. Як відомо, вивчення іноземної мови потребує значних зусиль з боку студентів, їх систематичної праці, сформованості таких якостей. Як працьовитість, наполегливість, уважність, самостійність, допитливість.

Пізнавальна діяльність студентів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та сприяє залученню студентів до творчої активності.

Ефективність самостійної роботи залежить від організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань. З одного боку, самостійна робота розглядається як педагогічний засіб організації та управління самостійною діяльністю студента в початковому процесі, з іншого боку, - це особлива форма навчально – наукової діяльності.

Організацію самостійної роботи студентів у курсі іноземної мови не можна розглядати як ізольовану проблему. Загально відомо, що вона є органічною частиною навчального процесу, передумовою успішної реалізації програмових вимог з цього предмета. Особливого значення при цьому все більше і більше набувають самостійні завдання, оскільки жоден курс навчання іноземної мови не дає студентам повного оволодіння мовою, а тільки допомагає їм здолати труднощі у процесі засвоєння знань та їх подальшого вдосконалення.

Мета самостійної роботи – активізувати пізнавальну діяльність студентів у навчальному процесі, розвинути їх мовленнєві навички та вміння, допомогти тим, які мають слабку підготовку з іноземної мови. Отже, більшість завдань для самостійного виконання добираються, аби посилити практичну спрямованість

самих. Це дуже ефективний спосіб співпраці у рамках узгодженої теми чи питання. Він вчить окреслювати мету, планувати (структурувати) роботу, оцінювати результати. Передбачає високу активність і незалежність виконавців проекту.

Технологія організації групової навчальної діяльності

Щоб уникнути перевантаження й активізувати пізнавальну діяльність студентів, викладачеві на заняттях більше уваги слід приділяти організації групової роботи. Для того, щоб робота груп студентів була успішною, необхідне оволодіння кожним студентом елементарними вміннями самостійної пізнавальної діяльності: вміння працювати з підручником, бажання брати участь в обговоренні проблем, уміння користуватися картками, інструкціями, розв'язувати посильні завдання тощо.

Тому викладачу перед початком організації групової форми роботи мати досить чітке уявлення про рівень пізнавальної самостійності як окремих студентів, так і групи загалом. На початковому етапі роботи зі студентами особливу увагу слід приділяти формуванню прийомів самостійної діяльності.

З цією метою можна провести детальний інструктаж, який розкриває послідовність дій студентів під час виконання роботи, частіше здійснювати систематизацію та коригування знань, умінь і навичок студентів під час вивчення теми.

Успіх роботи суттєво визначається і складом груп, їх комплектування є складовою проблемою. Тому спочатку доцільно створювати гетерогенні групи, що об'єднують студентів, які мають різні рівні знань з предмета. У таких групах розвиток особистості в соціальному й творчому плані відбувається ефективніше. У групі швидко з'являється лідер, який організовує роботу студентів. Студенти, що мають нижчий рівень навченості, також виявляють активність, у результаті чого в них формується вміння самостійно здобувати знання. У таких групах проявляються почуття колективізму, відповідальності й вимогливості до себе та своїх товаришів, взаєморозуміння та прагнення не підводити інших.

Ефективність технології організації групової навчальної діяльності залежить від підготовчої діяльності викладача, вміння налагоджувати та підтримувати діяльність окремих малих груп і групи загалом. Викладач контролює діяльність груп, регулює дискусії, що виникають під час виконання групового завдання, відповідає на запитання студентів.

Технологія диференційованого навчання.

Необхідна така організація навчального процесу, яка б дозволила врахувати відмінності між студентами і створити оптимальні умови для ефективної навчальної діяльності всіх студентів, тобто виникає необхідність перебудови змісту, методів і форм навчання, які б максимально враховували індивідуальні особливості студентів. І підходом, котрий враховує ці особливості є диференціація.

У педагогічній науці і практиці розрізняють два види диференціації: внутрішню і зовнішню. Часто вживаються інші терміни: внутрішня

диференціація - рівнева диференціація; зовнішня диференціація - профільна диференціація.

Рівнева диференціація спирається на новий підхід, нове розуміння індивідуалізації навчання, який полягає у плануванні рівня обов'язкових результатів навчання і на цій основі - вищих рівнів оволодіння навчальним матеріалом. Враховуючи свої здібності, нахили, інтереси та потреби, студент має право і можливість обрати обсяг та глибину засвоєння даного навчального матеріалу, оптимізувати своє навантаження. За цих умов навчання кожного студента стає посилюючим, умотивованим і цілеспрямованим. У цьому суть рівневої диференціації.

Зовнішня диференціація - це створення умов навчання для різноманітних груп з врахуванням особливостей їх контингенту.

Основна мета диференційованого навчання - навчання кожного відповідно до його можливостей та здібностей, пристосування навчання до особливостей різних груп студентів.

Розглянемо впровадження інноваційних технологій на прикладі «Математичного квесту».

Приймають участь 3 команди групи по 5 чоловік, які сидять за різними столами. Також є групи підтримки, які будуть вболівати за своїх друзів. Є лічильна комісія, яка складається з 3 студентів. Оцінювати змагання команд будуть вчителі, які присутні і мають для цього відповідні таблиці конкурсів з назвами команд.

Перший конкурс, який має назву «Одеські математики».

Кожна команда підготувала презентацію про одеського математика. В презентації повинні бути обов'язково відомості про цього вченого, його фотографії, а також була задача для команд знайти місця в нашому місті Одеса, де цей математик жив, працював. До презентації команди повинні були включити свої фотографії, де вони стоять біля цього дома або меморіальної дошки. Це був такий квест по нашому місту в пошуку пам'ятних місць. Презентацію оцінювало журі, результати оголошувала викладач. Були наступні номінації: «Захоплююча презентація», «Пізнавальна презентація», «Унікальна презентація». Кожна команда отримала грамоту.

Другий конкурс, який має назву «Міс та містер математика». Прошу команди обрати одного дівчину та одного хлопця. Кожна пара витягує завдання та оформлює його на дошці. Потім вони повинні обґрунтувати своє рішення.

Пари отримують завдання з математики, які пов'язані із застосуванням математики в різних науках та галузях, що є своєрідним між науковим квестом. Журі оцінювало пари за такими критеріями: геніальність, логічність, раціональність. Підведення підсумків проводила викладач та присудила титули «Міс математики» та «Містер математики».

Третій конкурс - «Геометричний квест».

Правила змагання такі. Кожна команда витягує собі пакет завдання. В кожному пакеті по 4 завдання з 5 варіантами відповідей, де тільки одна є правильною. Потрібно розв'язати задачі, знайти правильну відповідь. На стінах кабінету розташовано багато конвертів з написаними на них відповідями -

Нічик Н.О.

викладач,

голова циклової комісії

Технікум газової та нафтової промисловості ОНАХТ

«ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Державна національна програма «Освіта Україна XXI ст. визначила стратегію розвитку освіти в Україні, пріоритетні напрями та шляхи створення системи безперервного навчання.

В сучасних умовах ринку праці та особливостей працевлаштування, зростають вимоги до професійної компетентності випускників, що обумовлює якісно нові форми та методи вищої освіти, спрямовані на створення цілісної системи безперервної освіти, на розширення сфери самостійної діяльності студентів, які формують навички самоорганізації та самоосвіти.

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», самостійна робота студента є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час. Вільний від обов'язкових навчальних занять. Розширення функцій та зростання ролі самостійної роботи студентів не тільки веде до збільшення її обсягу, а й обумовлює зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, привчатимусь його самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю діяльністю, виховуючи самостійність, як особисту рису характеру.

Одним із чинників успішності освіти є самостійність студентів, яка виявляється у незалежності їхніх суджень і дій у процесі подолання навчальних труднощів. Навчання студента – це не самоосвіта індивіда на власний розсуд, а систематична, керована викладачем самостійна діяльність студента, що стає головною особливою на етапі реформування вищої освіти.

Самостійна робота студентів при вивченні іноземної мови як важливі складові забезпечення якості вищої освіти на одне з перших місць висуває проблеми формування творчої особистості. В умовах росту інтеграції освіти, науки і виробництва ще в більшій мірі виступає завдання підготовки та формування творчої особистості фахівця, поступове перетворення навчальної діяльності студента в професійну діяльність. Проблема активізації пізнавальної діяльності студентів при вивченні іноземної мови як навчального предмету набуває зараз все більш актуального значення. З підвищенням вимог до спеціаліста з вищою освітою, його світогляду, культурному та професійному рівню підвищується і роль іноземної мови. Виходячи з цього постає необхідність в безперервній освіті майбутнього фахівця. Будь – яка справжня освіта досягається лише шляхом самоосвіти. Саме вона здатна забезпечити постійний ріст професійної кваліфікації і самовдосконалення фахівця, сприяє удосконаленню стилю діяльності, спонукає до творчого пошуку. Отже, задача вищої школи – виховання спеціаліста, здатного постійно удосконалювати свої

кожний семестр у відповідності до навчального плану розробляє циклова комісія.

Під час проходження практики студентами вирішуються наступні завдання:

- вивчення специфіки процесу виробництва, встановлення зовнішніх та внутрішніх зв'язків виробництва, організація документообігу ознайомлення з технологічними процесами, особливостями продукції, засобів виробництва, тенденціями подальшого розвитку підприємства;
- вивчення та аналіз основних практичних показників виробничої діяльності підприємства;
- вивчення системи, методів і засобів контролю окремих підрозділів;
- виконання елементів аналізу з деяких управлінських та економічних питань;
- набуття досвіду винахідницької діяльності;
- участь у громадському житті трудового колективу.

Науковим підґрунтям підготовки молодших спеціалістів технічного профілю шляхом інтеграції навчання, використання нових інформаційних технологій та виробничої практики у вищому навчальному закладі є системно-структурний підхід до дослідження закономірностей та принципів цілісного педагогічного процесу обґрунтованого у чисельних наукових працях відомих науковців.

Якість та конкурентоспроможність системи освіти залежить від впровадження в навчальний процес унікальних, інноваційних методик навчання, залучення підприємств до підготовки фахівців, і таким чином дозволяє забезпечити потреби в кваліфікованих знаннях, навичках, компетенціях, а також вирішує проблему працевлаштування випускників.

Висновки

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага ВНЗ повинна приділятися розвитку особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по новому.

Кожен з нас повинен бути патріотом і згадуючи слова українського поета Івана Багряного пам'ятати: «Ми є. Були. І будемо ми! Й Вітчизна наша з нами».

числами. Потрібно знайти свій конверт. І якщо він правильний, то всередині нього будуть частини від геометричної фігури, яку потрібно скласти. Якщо конверт вибрано помилково, то всередині нього нічого немає. У кожній команді відповіді не повторюються, та вибирати правильну відповідь потрібно лише зі своїх варіантів відповідей. Виграє та команда, яка першою склала геометричну фігуру.

На закінчення можна зауважити, що застосування групової форми організації пізнавальної діяльності на заняттях у поєднанні з іншими формами і методами дає можливість викладачеві значно підвищити ефективність навчально-виховного процесу.

*Корнієнко Ю.К.
канд. фіз.-мат. наук, доцент
директор Центру дистанційного навчання
Одеська національна академія харчових технологій*

«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»

Сьогодні в Україні на всіх рівнях освіти широкого розвитку набуває дистанційна форма навчання, яка надає можливість індивідуалізувати процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини. Дистанційне навчання – це особлива форма цілеспрямованого процесу засвоєння знань, умінь і навичок, відмінною особливістю якого є взаємодія територіально рознесених учасників навчання у специфічному інформаційно-освітньому середовищі, створеному на основі синтезу сучасних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету.

Одним із засобів інформаційно-комунікаційних технологій, що відповідає зазначеним умовам, є система Moodle, яка є вільно поширюваною системою управління навчальним контентом.

Система Moodle рекомендується навчальним закладам, як найбільш розвинена система електронного навчання, що має багатомовний інтерфейс, надає можливість організувати повноцінний навчальний процес, включаючи засоби навчання, систему контролю й оцінювання навчальної діяльності студентів, а також інші необхідні складові системи підтримки навчального процесу.

В ОНАХТ впровадження технологій дистанційного навчання на основі системи Moodle у навчальний процес почалося зі створення у лютому 2014 року Центру дистанційного навчання. Був розроблений сайт цього Центру за електронною адресою: <http://moodle.onaft.edu.ua/> (Рис.1), підготовлені та затверджені нормативні документи, які регламентують діяльність Центру, а саме - Положення про дистанційне навчання в ОНАХТ; Положення про Центр дистанційного навчання в ОНАХТ.

На базі факультету інформаційних технологій та кібербезпеки створили робочу групу по розробці дистанційних курсів та наданню консультацій розробникам дистанційних курсів. В березні 2014 року був проведений семінар серед членів робочої групи на тему: «Розробка навчальних дистанційних курсів у системі Moodle». Було проведено навчання по створенню дистанційних курсів навчальних дисциплін у встановленій системі Moodle. Всі члени робочої групи зареєструвались на сайті як «course creator», тобто як розробники курсу.

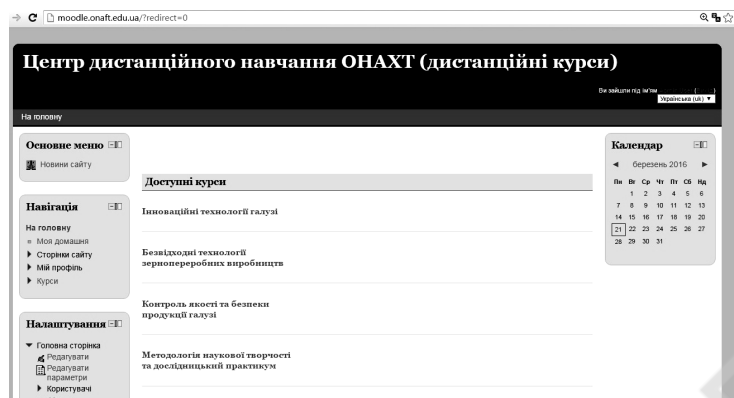

Рис.1

По результатам семінару створили список першочергових дисциплін для впровадження технологій дистанційного навчання на факультеті інформаційних технологій та кібербезпеки. Всі дистанційні курси були вчасно зроблені та розміщені на сайті дистанційного навчання ОНАХТ. Кожний курс включає в себе поділені на окремі тижні електронні варіанти лекцій, матеріали до лабораторних або практичних занять, термінологічні словники; пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів з можливістю автоматизованої перевірки результатів знань студентів по кожній темі.

В теперішній час створені та розміщені дистанційні курси з 66 предметів (на Рис.2 наведений приклад дисципліни «Системне програмування»).

Результатом постійної наукової та методичної роботи викладачів стають методичні рекомендації, які використовуються у навчальному процесі, курсовому та дипломному проектуванні, до яких можливо виднести:

1. Методичні вказівки по дипломному проектуванню. Перель Н.М.
2. Методичні вказівки виконання розрахунків характеристик палива. Нікішин В.П.
3. Методичні рекомендації. Розрахунок фотоелектричної системи (ФЕС). Хачикян Л.А. та інш...

Стало традицією творча співпраця з кафедрою «Теплоенергетики і трубопровідного транспорту енергоносіїв» (зав. кафедрою – доктор технічних наук, професор О.С. Тітлов). Викладачі циклової комісії технікуму проходять стажування на кафедрі, а паралельно в ОНУ ім. І.І. Мечникова. Вперше за 72 роки існування технікуму очолює його кандидат технічних наук О.А.Глушков, який є консультантом з охорони праці дипломних проектів студентів спеціальності «Експлуатація газонафтопроводів та газонафтоховищ».

Кожен викладач циклової комісії постійно удосконалює свій досвід, виконуючи обов'язки керівника практики від технікуму на сучасних базових підприємствах.

Професійна компетентність викладача технікуму є домінуючою умовою ефективності підготовки майбутніх молодших спеціалістів.

Упродовж останніх років в системі підготовки молодших спеціалістів значна увага приділяється коригуванню й узгодженню робочих навчальних програм, впровадженню інтегрованих форм і методів навчання студентів. Уся система навчального матеріалу, що засвоюють студенти, зазвичай викладається з урахуванням професійного спрямування.

Професійно – практична підготовка студентів здійснюється в лабораторіях, майстернях, на тренажерах, на виробництві під час практики.

В технікумі сформовано перелік базових підприємств, організацій і укладено з ними договори на проходження студентами навчальних, технологічних і переддипломних практик, до яких відносяться: ПАТ «Одесагаз», Одеське міжрайонне управління експлуатації газового господарства, Управління магістральних газопроводів, ПАТ «Одеснафтопродукт», ПАТ «Ексімнафтопродукт», ПрАТ «Синтез Ойл», та інші.

Студенти беруть безпосередньо участь у процесі реального виробництва та надання послуг відповідно до профілю майбутньої професії.

Мета професійної практичної підготовки (ППП) – практичне застосування отриманих знань, формування професійних компетенцій.

Виробнича практика є складовою частиною навчального плану і є обов'язковою для кожного студента. Конкретний зміст професійної практичної підготовки визначається для кожного семестру навчання у відповідності до кваліфікаційних вимог, що знаходять відображення у змісті навчальних планів і програм за спеціальністю, а також у відповідності до специфіки підприємства, на якому студент проходить практику. Робочі програми проведення практики на

розв'язання завдань, виробляти тактику й стратегію професійної діяльності, яке включає:

- професійний інтелект;
- культуру професійного мислення;
- раціонально-логічне мислення (здатність до виявлення законів і закономірностей, принципів і правил професійної діяльності; цілісне бачення, системний аналіз, прогнозування, проектування, моделювання та планування власного розвитку в контексті загальної і професійної культури);
- смислову професійну пам'ять (розвинуті мнемонічні здібності, які виконують не тільки функцію збереження значимої інформації, але й функції її активної розумової обробки, встановлення логічних і асоціативних зв'язків);
- вербальні здібності (професійно – семантичне розуміння, вербальне мислення і здатність до словесних аналогій, ерудиція, здатність до взаємобачувального професіонального діалогу).

3. *Творче ставлення до педагогічної діяльності*, розвинута здатність до інновацій, збагачення досвіду професії за рахунок особисто творчого внеску, що передбачає:

- творчу уяву й інтуїтивне мислення педагога;
- образну професійну пам'ять;
- акторське мистецтво (мовна імпровізація, мистецтво перевтілення, здатність до емпатії, багатий арсенал міжособистісного спілкування та ін.).

Вагоме місце в особистісній характеристиці працівника-викладача має його професійно-педагогічна самосвідомість, в структуру якої входять такі складники, як:

- усвідомлення ним норм, правил і моделі педагогічної діяльності як еталонів для сприйняття своїх якостей; на основі загальної освіченості складається професійне кредо, особиста концепція педагогічної праці, якими він може керуватися в професійній поведінці;
- усвідомлення цих якостей у інших людей і співвіднесення себе з певним професійним еталоном;
- врахування оцінок своєї поведінки та діяльності з боку інших (студентів, колег, керівництва тощо);
- самооцінювання, в структуру якого входять такі аспекти:
 - когнітивний – розуміння й усвідомлення самого себе, своєї діяльності, спілкування й особистості;
 - емоційний – емоційне ставлення й оцінювання ним самого себе:
 - актуальна самооцінка (сьогоднішні можливості);
 - ретроспективна самооцінка (вчорашні можливості);
 - потенційна і ідеальна самооцінка (майбутні досягнення);
 - рефлексивна самооцінка (оцінювання іншими);
 - поведінковий – здатність до дій та операцій на основі самосвідомості.

Нині у цикловій комісії технікуму все більше приділяється увага зростанню науково – педагогічного рівня та методичної майстерності викладачів.

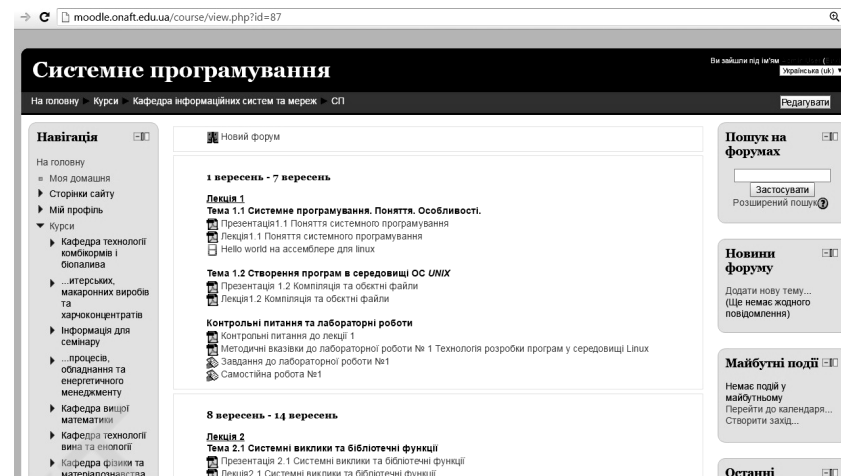

Рис.2

При розробленні дидактичних матеріалів для дистанційного навчання ми враховували наступні вимоги:

- 1) навчальні матеріали за повнотою змісту мають бути складені таким чином, щоб мінімізувати звертання студента до додаткової навчальної інформації;
- 2) при побудові структури навчального матеріалу в посібнику доцільно використовувати модульний принцип;
- 3) мають бути наведені докладні інструкції з вивчення матеріалу й організації самостійної роботи;
- 4) обов'язковими елементами в навчальних матеріалах мають бути контрольні (тестові) завдання, тлумачні словники, питання для самоперевірки, тренувальні завдання.

Разом з тим, для якісного забезпечення дистанційної форми навчання, крім вказаних вище матеріалів, на наш погляд, було б доцільно підготувати:

- 1) відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;
- 2) віртуальні лабораторні роботи з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- 3) віртуальні тренажери з методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- 4) ділові ігри з методичними рекомендаціями щодо їх використання.

В осінньому семестрі 2014 року на базі створених курсів фізики та вищої математики почалось використання технологій дистанційного навчання в ОНАХТ, а саме, студенти 1-го курсу напрямів підготовки 6.050102 «Комп'ютерна інженерія» та 6.050101 «Комп'ютерні науки» одержали можливість реєстрації на ці курси, після чого вони змогли користуватися всіма наведеними матеріалами та проходити поточне тестування по обраним темам. Результати тестування після автоматичної перевірки системою відображаються в Журналі оцінок (Рис.3).

Прізвище	Ім'я	Електронна пошта	Тест 1. Визначення	Тест 2. Закон динаміки	Тест 3. Вектори
Тетяна Іванченко		tanyalyashenko31@gmail.com	9.00	9.00	8.75
Олександр Гаврушенко		alexandrgavrushenko@gmail.com	-	-	-
Артем Гордуревиченко		wilcone194@gmail.com	4.00	-	-
Софія Даніленко		Danielenk.s@rambler.ru	-	-	-
Анатолій Задорожнюк		kouvenet1797@gmail.com	2.00	4.00	6.36
Олександр Малацюк		saasha150397@yandex.ru	8.00	-	-
Олександра Муніка		alexandrapojzni@gmail.com	6.00	10.00	-
Олександр Павленко		alex_magist15@yandex.ru	-	-	-
Кирило Федорко		mr.fedoroko@mail.ru	-	-	-
Дмитро Федоров		d.f.amileboy911@gmail.com	5.00	4.00	4.55
Середня по групі			5.67	6.75	6.68

Рис.3.

На початку другого семестру 2014-2015 н.р. почалося залучення студентів інших напрямів підготовки та курсів до цієї діяльності. Ця практика продовжується в 2015-2016 н.р. Сьогодні у системах підтримки дистанційного навчання ОНАХТ зареєстровані більш ніж 100 викладачів та більше 1400 студентів і ця кількість постійно збільшується.

Загалом, вважаємо, що застосування технологій дистанційного навчання в навчальному процесі в ОНАХТ розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти та є невід'ємним елементом для отримання студентами академії сучасної якісної освіти.

Ксендзенко О.П.
викладач професійно-орієнтованих дисциплін,
голова циклової комісії
автоматики та електротехнічних дисциплін
Технікум промислової автоматики ОНАХТ

«ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»

Перспективна система освіти повинна бути здатна не тільки озброювати знаннями учня, а й, внаслідок постійного і швидкого оновлення знань в нашу епоху, формувати потреба в безперервному самостійному оволодінні ними, вміння і навички самоосвіти, а також самостійний і творчий підхід до знань протягом всього активного життя людини. Освіта повинна в підсумку стати таким соціальним інститутом, який був би здатний надавати людині різноманітні набори освітніх послуг, що дозволяють вчитися безперервно, забезпечувати широким масам можливість отримання після вузівської та додаткової освіти.

школи у напрямі підвищення їхньої професійно-педагогічної компетентності, яка сьогодні вирішує непрості, широкомасштабні та кардинальні завдання з погляду ціннісно-світоглядних переорієнтації суспільства, забезпечення духовного блага кожної людини в соціумі. Основним в цих підходах є удосконалення педагогічної діяльності педагогічного працівника щодо його спроможності забезпечувати молоді здатність до саморозвитку, гнучкості в самореалізації, тобто педагог стає і організатором і консультантом...

Тому викладачі технікуму систематично підвищують кваліфікацію в ОНУ ім. І.І. Мечникова за фахом «психологія і педагогіка вищої школи»

При дослідженні професійної компетентності викладача виділяють підходи:

1. процесуальний:

- дослідження якості підготовки до навчально-виховного процесу;
- дослідження діяльності викладача в навчально-виховному процесі;
- дослідження контрольно-діагностичної діяльності викладача.

2. особистісний:

- оцінювання знань і вмінь викладача;
- мотиваційний компонент;
- професійно-значущі особистісні якості педагога.

3. процесуально-особистісний:

- педагогічних (процесуальних) умінь викладача;
- результатів праці викладача (навченість і вихованість студентів).

4. результативний підхід:

- ступеня засвоєння студентами змісту навчальних програм;
- набуття ними досвіду репродуктивної і творчої діяльності в межах конкретного навчального предмету;
- зміни емоційно-ціннісного ставлення студентів до змісту навчального предмету і діяльності в певній галузі.

Для визначення критеріїв та показників професійно-творчого саморозвитку викладачі ВНЗ науковцями використовуються такі характеристики, як:

1. Самостійність, яка передбачає початок саморозвитку засобами професії, що включає:

- здатність особистості адекватно оцінювати рівень своєї кваліфікації, ступінь професійної навченості, професійну мотивацію, рівень задоволеності педагогічною діяльністю;
- здатність раціонально організовувати і планувати свою роботу, здійснювати саморегуляцію в педагогічній діяльності, наявність організаційних комунікативних здібностей при роботі в колективі;
- самостійне оволодіння знаннями, вміннями й навичками за фахом, удосконалення професійно-значимих якостей і здібностей, постійна готовність до професійного вдосконалення і самовдосконалення.

2. Професійно орієнтоване мислення, культура використовувати прийняті в даній професійній галузі прийоми, методи, методики та технології

«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ»

У словнику «Професійна освіта» наводиться таке визначення:

- компетентність – міра відповідальності знання, уміння досвіду осіб певного соціально-професійного статусу реальному рівню складності завдань і проблем, що вони виконують і вирішують.

З метою формування професійних компетентностей майбутнього фахівця за ОКР «молодший спеціаліст» у технікумі в першу чергу вирішуються питання професійної компетентності викладачів, у цикловій комісії зі спеціальності – «Експлуатація газонафтопроводів та газонафтоосховищ».

Нові соціально-економічні пріоритети розвитку світової спільноти зумовили суттєві зміни в цілях, змісті та результатах функціонування вищої технічної освіти, орієнтуючи їх на підготовку нової генерації фахівців нафтогазової галузі, які мають характеризуватися творчою ініціативністю, конкурентоздатністю та мобільністю для задоволення особистісних освітніх і професійних потреб, підвищення загально наукового, загальнокультурного та професійного рівнів педагогічних працівників, запровадження у навчально виховний процес нових педагогічних концепцій, сучасних технологій навчання і виховання. Особливо ці проблеми актуалізуються у зв'язку з інтеграцією національної системи вищої освіти в Європейський освітній простір у руслі вимог Болонської конвенції.

Позитивним явищем інтеграційних процесів у сучасній вищій освіті є теоретичний і практичний інтерес викладачів до проблеми професійної компетентності, що зумовлено кардинальними змінами в концепції функціонування вищої освіти в сучасному суспільстві, яка висуває нові підвищені вимоги до його особистості професійної культури та особистісних якостей, передбачає особистісну професійну та психологічну види готовності до опанування сучасними інноваційними технологіями та здатність творчо їх впроваджувати у педагогічний процес.

Відомо, що, як правило педагогічний контингент вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації формується із випускників ВНЗ III-IV рівнів акредитації, які мають фах спеціалістів – інженерів. Саме тому їх традиційна підготовка орієнтована лише на зростання загального наукового або професійного рівня, а не формування у них культури та основних методик педагогічної діяльності, основ педагогічної майстерності.

Результат низького рівня психолого-педагогічної підготовленості спеціаліста-інженера призводить до суттєвих упущень у професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей, тому виникає необхідність перегляду підходів до підготовки працівників-викладачів для вищої технічної

До найбільш важливих напрямів формування перспективної системи освіти сформульованих в Інституті інформатизації ЮНЕСКО, можна віднести: підвищення якості освіти шляхом фундаменталізації, застосування різних підходів з використанням нових інформаційних технологій; забезпечення випереджаючого характеру всієї системи освіти, її націленості на проблеми майбутньої постіндустріальної цивілізації; забезпечення більшої доступності освіти для населення планети шляхом широкого використання можливостей дистанційного навчання і самоосвіти із застосуванням інформаційних і телекомунікаційних технологій; підвищення творчого начала (креативності) в освіті для підготовки людей до життя в різних соціальних середовищах (забезпечення розвиваючої освіти).

Особливої актуальності такі технології набувають в умовах країн, що мають велику територію. До числа таких країн належить і Україна. Створення ефективних систем дистанційного навчання створює умови соціальної доступності до якісної освіти для значної частини населення, сприяє вирішенню проблеми освіти для людей, які з різних причин не можуть скористатися послугами очного навчання.

Сучасна освіта має готувати людину знань. Це стосується професійної, суспільної, політичної діяльності та побуту. Точніше, в процесі навчання необхідно зробити знання органічною складовою особистості, її сутністю, основою і методологією її поведінки, діяльності, самого життя.

Якість освіти є багатогранною категорією, яка за своєю сутністю відображає різні аспекти освітнього процесу – філософські, соціальні, педагогічні, політичні, демографічні, економічні та інші. Якість освіти трактується в таких вимірах, як: суспільний ідеал освіченості людини; результат її навчальної діяльності; процес організації навчання і виховання; критерій функціонування освітньої системи.

І одним із засобів підвищення якості освіти є новітні технології навчання. Метою використання новітніх технологій навчання є підвищення якості і забезпечення доступності освіти на рівні європейських стандартів.

Головними складовими навчального середовища з використанням новітніх технологій навчання виступають:

- сучасні засоби навчання, зокрема аудіовізуальні;
- активні методи навчання („мозковий штурм”, „метод кейсів”, метод проектів тощо);
- сучасні технології навчання: „Дебати”, „Диспут”, „Колаж”, ігри тренінги тощо;
- науково-дослідна робота студентів різного рівня складності.

Використання інформаційних технологій у навчальному процесі істотно змінює роль і місце викладача та учня в системі “викладач – інформаційна технологія навчання – студент”. Інформаційна технологія навчання – не просто передатна ланка між викладачем та учнем; зміна засобів і методів навчання приводить до зміни змісту навчальної діяльності, що стає усе більш самостійною і творчою, сприяє реалізації індивідуального підходу в навчанні. Різкий стрибок у розвитку комп'ютерної техніки і програмного забезпечення

сприяв впровадженню в навчальний процес таких технологій, як мультимедійна технологія, Інтернет-технологія, Web-дизайн, а їхнє правильне використання сприяє комплексному розвитку особистості і здібностей людини.

Сучасні методи навчання передбачають використання засобів масової інформації, зокрема мультимедійних, комп'ютерів, комп'ютерних мереж, вебсайтів, електронних підручників, відео програм. Головним у використанні цих засобів, окрім наукової спрямованості, повинна виступати їхня інтерактивність, яка забезпечує взаємодію між студентами, студентом і викладачем. Інтерактивні засоби сприяють обміну інформацією (це дуже важливо, оскільки задовольняється одна з найважливіших потреб – інформаційна, яка може стати основою розвитку вищої потреби, а саме пізнавальної) і організації сумісної діяльності. Планування цієї діяльності вчителем загальноосвітньої школи обов'язково повинно передбачати внесок кожного учасника в кінцевий результат, внаслідок чого відбувається „обмін дій” між індивідами, а діяльність набуває колективного характеру. Такий „обмін дій”, по-перше, виховує відповідальність за досягнутий результат, за виконану роботу, вмотивовує навчання учнів, де основний мотив – це „бути не гіршим за інших”, а по-друге, стає першою сходинкою у складному процесі підготовки до самостійної роботи.

Використання активних методів навчання сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку самостійного мислення. Активні методи навчання за своєю сутністю спрямовуються на утворення власної освітньої позиції тих, хто навчається, передбачають творчий підхід до розв'язання навчальних, пізнавальних, а в подальшому і наукових проблем, котрі виникатимуть у майбутньому, і ставлять учнів в активну діалогову позицію. Водночас ці методи передбачають поступове підвищення самостійності навчальної діяльності, з одного боку, а з другого, створюють умови для обговорення проблем, що виникають у процесі навчання. Таким чином, на цьому напрямку відбувається не тільки „обмін дій”, а ще й „обмін думками” – можливість вільно висловлювати їх, сполучати з необхідністю їх обґрунтування, доведення доцільності навчання, вміння аналізувати пропозиції товаришів, із повагою ставитись до іншої думки. По-перше, це сприяє розвитку самостійності мислення (як необхідної складової самостійної роботи), а по-друге, впливає на формування позитивної мотиваційної настанови на виконання такої роботи. Безумовно, на вчителя при цьому покладається завдання створювати „ситуації успіху” і педагогічної підтримки всіх, навіть тих, хто висував не зовсім продуктивні ідеї. Саме на цій сходинці до самостійної роботи слід надавати своїм вихованцям „право на помилку”, що знімає страх перед висловленням власної думки і водночас виховує відповідальність за ту чи іншу пропозицію, дію, рішення.

Реалізація сучасних особистісно орієнтованих технологій навчання (методу проєктів, Колажу, Дебатів тощо) передбачає широке застосування методів непрямого управління з використанням індивідуальних, групових та колективних форм організації навчання, підґрунтям яких виступає взаємодія. При індивідуальній формі навчання відбувається взаємодія учня з освітнім

складений список по суті і перераховує все його майно. Разом студенти доходять висновку, що розкуркуленню підлягали не тільки куркулі, а й середняки, які були не згодні з новою політикою. Про це свідчить інший документ - «Список кулаков подлежащих выселению по Червоно-Повстанченскому району Одесского округа по с. Троицкому». У списку названі прізвища селян та членів їхніх родин (Опря, Чебан, Мунциян), їх вік, опис майна, причини арешту селян, наприклад: «агитирует против Советской власти, принимал участие в подготовке и выступлению кулаков с семьей в полном составе», «имеет связь с попами», «ведет агитацию против коллективизации». Після розкуркулення матеріальний стан селян нульовий – «ничего нет» - так записано у документі. І абсолютна впевненість у своїй правоті – на питання «Правильно раскулачен?», відповідь одна – «правильно». Питання для аналізу документа – якими методами боролися із заможними селянами, чім відповідали селяни? Під час самостійної роботи студенти працюють, використовуючи спеціальну пам'ятку. Вона складається з таких завдань:

- Визначить назву документу, дату написання чи друку, автора документа;
- Опишіть зовнішній вигляд документа;
- Визначить особу чи особи, про яких йде мова;
- Охарактеризуйте події, про які розповідається;
- Знайдіть незнайомі терміни у тексті, дайте визначення;
- Визначить, якої конкретної історичної теми стосується документ;
- Знайдіть у тексті терміни, які стосуються історичної теми;
- Дайте відповідь на конкретне питання до кожного документу;
- Складіть невеличку доповідь (тезиси), презентацію за результатами аналізу документа (ваше ставлення до події, явища, діячів, про яких йде мова).

Виконуючи кожне з цих завдань студент складає загальну характеристику документу, закріплює знання з навчальної теми, запам'ятовує яскраву ілюстрацію до історичної теми, намагається застосувати свої творчі здібності, навчається самостійному дослідженню. Робота студентів оцінюється індивідуально, відповідно до рівня поставлених завдань. В цілому мова йде про формування у студентів елементів інформаційної компетентності: оволодіння системою наукових знань, засвоєння нових методів навчальної, навіть наукової, діяльності на основі актуалізації власного досвіду, володіння новими вміннями, навичками самоорганізації, розкриття своїх творчих можливостей, прояву емоційного ставлення до історичного матеріалу. Робота з історичними документами важлива не тільки через збільшення ефективності навчального процесу, вона виконує ще й серйозну виховну справу, сприяє духовному зростанню молодого покоління.

виділення головної ідеї, деякі порівняння із іншими джерелами, складання коротких тезисів, як висновків проведеної роботи. Для особливої категорії студентів допускається більш творча робота, наприклад осмислення документу, визначення його місця серед інших матеріалів, порівняння самого явища чи події із позицією автора документа, написання творчого звіту, твору чи презентації проекту. Подібну роботу можна виконати вдома, як домашнє завдання. Робота викладача в групі дуже диференційована, все залежить від рівня підготовленості студентів.

Комплекти архівних матеріалів збираються за темами, наприклад: велику зацікавленість у студентів викликають місцеві документи за темою «Суцільна колективізація України». В Одеському обласному архіві є колосальна кількість документів, які розповідають нам про період колективізації, політику «розкуркулення», періоди голоду в нашому регіоні, становлення колгоспної системи, створення однієї з перших МТС у Радянському Союзі (Біляївська МТС), статистичні данні про досягнення колгоспників, рівень народження та смертності по роках і таке інше.

Під час лекції викладач оголошує тему, за якою аудиторія буде працювати – «Суцільна колективізація України». Розповідь торкається основних положень наданої теми: можливі варіанти вирішення земельного питання, реформування села, умови і методи проведення колективізації в Україні. Студенти, відповідаючи на питання викладача, самі роблять висновки та пояснюють причини створення саме колективних господарств – колгоспів на селі. Обговорюються основні законодавчі документи, за якими діяла влада: постанови уряду про суцільну колективізацію українського степу, лист Косіора, так званий «Закон про п'ять колосків», постанову про початок політики розкуркулення. Викладач акцентує увагу студентів на нових датах, термінах. Теоретичні пояснення підкріплюються документами, а саме: викладач коментує Акт про розкуркулення селян села Куртовка Буденовської сільради Тарасо-Шевченківського району Одеського округу. Одрозумівся визначається дата написання документа – 1930 рік, лютий місяць. Звертається увага на зовнішній вигляд документу – написаний від руки, з граматичними помилками, українською мовою – зрозуміло, що комісія з розкуркулення складалася у тому числі із селян цього села, які наразі представляли колгоспну владу. Акт складений у вигляді таблиці, в ній перераховуються все майно, яке забирали у громадянина села Бондаренка Федора, куркуля: коні, повозка, плуг, коса, часи, сундук, замки, ложки, каструлі, полова, гардероб і таке інше – усі предмети та продукти, які власне, й складали увесь скарб селянської родини. У акті вказувалася кількість відібраного, наприклад: курки – 3, плуг -1, подушки -2, борона -1, дзеркало -1, муки – 3 пуда, проса -5 пудів і таке інше. Влада відібрала також будівлю, це значило, що селян мали вивезти за межі села. У документі зустрічаються нові терміни, незнайомі студентам: куркуль, гарба, канапка, пуд, переріз, власне термін «розкуркулення». Разом із аудиторією обговорюються питання за текстом документа - загальне: до якого історичного періоду можна віднести цей документ, та конкретне: чи дійсно можна назвати Бондаренка Федора заможним селянином, якій підлягає розкуркуленню, якщо

середовищем, а також із самим собою та з учителем (на етапі контролю та корекції освітнього продукту). Групові та колективні форми роботи передбачають взаємодію між учнями, що входять до групи, внаслідок чого відбувається взаємовплив і взаємозбагачення суб'єктів навчання (учнів і вчителів). У процесі навчальної взаємодії, внаслідок якої створюється оригінальний освітній продукт, продовжується розвиток мотивації навчання. До цього мотиву додаються мотиви відповідальності, зацікавленості і т. ін., оскільки всі зазначені форми навчання передбачають широке застосування самостійної роботи: індивідуальної, парної, групової внаслідок ретельно продуманої системи завдань, котрі заздалегідь готуються і пропонуються вчителем.

Нині в педагогічну практику вводиться новий етап комп'ютеризації з різних наукових дисциплін, викликаний розвитком мультимедійних технологій. В інтерактивному режимі роботи графіка, анімація, фото, відео, звук, текст створюють інтегроване інформаційне середовище, в якому користувач знаходить якісно нові можливості, спроможні відігравати роль вагомого засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

В основу нашого наукового пошуку покладено таку гіпотезу: застосування мультимедійних засобів у процесі підготовки спеціалістів вищих навчальних закладів призведе до підвищення рівня самостійного засвоєння навчальної інформації, успішності та рівня професійного спілкування студентів, інтересу до вивчення можливостей комунікації.

Мультимедійні засоби навчання у вищій школі не можуть замінити викладача, але вони сприятимуть удосконаленню й урізноманітненню діяльності педагога, що має підвищити продуктивність освітнього процесу. Крім того, використання мультимедійних технологій у процесі навчання дозволяє більш широко і повноцінно розкрити творчий потенціал кожного студента.

Мультимедійні засоби в освітньому процесі вищої школи можуть бути представлені в електронних підручниках, самостійно підготовленому викладачем матеріалі, презентації інформації за допомогою програми PowerPoint, відео методі, електронній пошті, рольовій грі, електронній інтерактивній дошці та ін.

Отже, у процесі науково-педагогічної діяльності слід відійти від терміну „мультимедіа” й вживати поняття „мультимедійні технології”, „мультимедійні засоби”, „мультимедійна інформація”, „мультимедійні продукти”. Так, зокрема, під мультимедійними технологіями розуміють порядок розробки, функціонування та застосування засобів інформації різних модальностей. Мультимедійні засоби поділяються на апаратні (комп'ютер з процесором, мультимедіа-монітором із вбудованими стерео-динаміками, TV-тюнери, звукові плати) та програмні (програми та проблемно орієнтовані мови програмування, що враховують особливості ММ). Слушним є таке тлумачення: „апаратні та програмні засоби, що реалізують мультимедійну технологію”, а все це засоби автоматизації в організації процесу освіти.

Основним видом навчальної діяльності, спрямованим на первинне оволодіння знаннями, є **лекція**. Головне призначення лекції – забезпечити теоретичну основу навчання, розвинути інтерес до навчальної діяльності і конкретної навчальної дисципліни, сформувати в студентів орієнтири для самостійної роботи над курсом. Традиційна лекція має безперечні переваги не тільки як спосіб передачі інформації, але і як метод емоційного впливу викладача на студентів, який підвищує їх пізнавальну активність.

Фахівці виділяють три основні типи лекцій, які застосовуються для передачі теоретичного матеріалу: вступна лекція, інформаційна лекція, оглядова лекція. Залежно від предмету дисципліни, яка вивчається, і дидактичних цілей, можуть бути використані такі лекційні форми, як проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція-прес-конференція, лекція із задалегідь запланованими помилками та ін..

Для організації вивчення теоретичного матеріалу можуть бути використані такі види мультимедійних курсів:

-відео лекція. Лекція викладача записується на відео плівку. Методом нелінійного монтажу вона може бути доповнена мультимедійними додатками, що ілюструють виклад лекції. Такі доповнення не тільки збагачують зміст лекції, але і роблять її виклад більш привабливим для студентів. Безперечною перевагою цього способу викладу матеріалу є можливість прослуховувати лекцію в будь-який час, повторно звертаючись до найбільш складних місць;

-мультимедіа лекція. У процес самостійної роботи над лекційним матеріалом можуть бути впроваджені інтерактивні комп'ютерні навчальні програми. Зокрема, навчальні посібники, в яких теоретичний матеріал завдяки використанню мультимедійних засобів структурований таким чином, що кожен студент може вибрати для себе оптимальну траєкторію вивчення матеріалу, зручний темп роботи над дисципліною і такий спосіб вивчення, який повною мірою відповідає психофізіологічним особливостям його сприйняття;

-традиційні аналогові навчальні видання: електронні тексти лекцій, опорні конспекти, методична допомога для вивчення теоретичного матеріалу.

Невід'ємною складовою ММП у вищій школі є мультимедійна лекція, що включає елементи новітніх інформаційних технологій. У практичній викладацькій роботі з „Основи педагогічної майстерності” використовуємо лекції презентації, що створюються за допомогою програми

Microsoft Power Point. Презентація (від англ. „*presentation*” – подання, вистава) – це набір картинок-слайдів на певну тему, які зберігаються у файлі спеціального формату.

Така програма дозволяє подавати інформацію в різній формі демонстрації (текст, таблиці, схеми, діаграми, відеоаудіофрагменти). При роботі з презентаціями виводимо зображення на екран з досить великою діагоналлю.

Викладач у мультимедіа лекційній аудиторії отримує замість дошки та крейди потужний інструмент для представлення інформації в різноманітній формі (текст, графіка, анімація, звук, цифрове відео та ін.). Як відомо, людина, при вивченні певного матеріалу, запам'ятовує 20 % відео та 30 % аудіо- інформації.

її персоналіями, довести, що документ є джерелом реальних знань, що кожна людина є суб'єктом історії.

Робота з документами, як і всяка інша діяльність студентів поділяється на декілька частин: по-перше: орієнтовано – мотиваційна, коли студент знаходить для себе особисту мету, вважає цю роботу важливою для себе, наприклад: пошуки та опрацювання матеріалів пов'язаних із родинами студентів та викладачів ТГНП під час Другої світової війни. В архівних матеріалах, мемуарах студенти шукають зв'язки зі своєю місцевістю, знаходять знайомі прізвища, намагаються порівнювати події у документах із власними знаннями та досвідом. По - друге: операційно– виконавча: безпосередній аналіз документу. Дуже важливий третій елемент: рефлексивно-оцінюючий – студент оцінює свої досягнення, свої творчі здібності і перспективи подальшого розвитку, свого самовдосконалення. Звичайно, гарний результат досягається за умови свідомого ставлення до роботи.

Архівні документи використовуються під час лекційного заняття для конкретної ілюстрації теми, а також під час семінарського, або ж іншого практичного заняття.

Під час лекції викладач проводить фронтальну роботу з аудиторією. Педагог має зацікавити слухачів історичним джерелом. Він не тільки знайомить студентів із документами, а й наглядно демонструє методи роботи з документами, навчає студентів вилучати і сприймати інформацію – візуальну і змістовну. Викладач сам читає і проводить розбір історичного документу, а студенти сліdkують за його коментарями. Надалі самостійна робота студентів буде значно кращою, якщо викладач допомагає розібратися у конкретній історичній ситуації, в умовах якої з'явився документ, якою була ситуація у державі, області, іноді – міжнародна ситуація, виділяє рік видання документу. Звертає увагу слухачів на зовнішній вигляд матеріалів – у якому стані знаходиться запис, якість паперу, стиль та грамотність написання, машинописний текст чи написаний від руки, чому є помилки, хто писав, з якою освітою і таке інше. Обов'язково акцентується головна ідея документу, висновок - які процеси у суспільстві підтверджує наданий документ, які наслідки для населення мали ці процеси.

Самостійно студенти опрацьовують архівні документи під час практичної роботи. Кожний з них отримує теку із підготовленими матеріалами: репринтна копія документів та пам'ятка дослідження документу, питання та завдання, довідкові матеріали. Документ у теці повинен бути доступним за рівнем складності для студентів, так саме, як і методика опрацювання джерела. Обов'язково чітко викреслюється завдання для студента.

Під час аналізу матеріалу викладач переслідує декілька цілей, які відносяться до технології завдань відтворювального та перетворюючого рівнів. Відтворювальний рівень передбачає записи і пояснення основних понять, визначення хронологічного періоду, знаходження у тексті джерела фактів, подій, явищ, письмові відповіді на запитання викладача. Перетворюючий рівень потребує від студента детальний аналіз документа,

експериментальному дослідженню, їх не можна відтворити науковим експериментом. Тому дуже важливим у викладанні історії, узагальненні минулого людини і суспільства є навчання на основі вивчення певних конкретних історичних фактів.

Відомості про минуле людства різноманітні. Особливо багато історичних фактів відображено у складі письмових пам'яток у вигляді законодавчих, державних та приватних актів. Усі ці форми називаються історичними джерелами. Історичне джерело є основним у процесі вивчення історії. Тим важливіше, наскільки викладач може використати науковий та виховний потенціал історичного джерела у формування світогляду молоді. Велика кількість історичних джерел знаходяться у спеціальних сховищах – архівах. Національний архівний фонд України становить одне з найбільших багатств та інформаційних ресурсів українського народу, складову частину вітчизняної і світової спадщини.

Робота з архівними документами, безумовно, є прерогативою науковців, краєзнавців. Та, частіше, саме під час навчання у молодій людини зароджується цікавість до історії, до дослідження. Саме цю цікавість, допитливість студента викладачі повинні зберегти і підтримати. Роль викладача зводиться до того, щоб навчити студента прочитати, зрозуміти історичний документ, його проаналізувати, зробити висновки конкретно історичні, не політизовані. Як це зробити?

Сьогодні стрімко змінюється суспільство, змінюється спосіб сприйняття інформації і тип мислення молоді. Якщо старші покоління використовували тип мислення текстоцентричне – тобто інформацію черпали більше з будь – яких великих обсягів інформативних матеріалів, то сьогодні психологи виділяють новий тип сприйняття інформації – кліповий, або фрагментарний. Цей тип передбачає неможливість підлітка зосередитися на усьому обсязі інформації, він не опановує великі тексти, молода людина запам'ятовує лише якісь інформаційні уривки, щось схоже на кліп чи рекламу тієї чи іншої проблеми. Це погано, але це є реальність сьогодення. Можливо цей недолік треба використати викладачам. Серед великої кількості узагальнень, розмірковування, можна зробити акцент на конкретних фактах, документах, для того, щоби студенти в цілому зрозуміли історичне явище. Досвід доводить, що подібна робота є дуже цікавою для молоді аудиторії, матеріал запам'ятовують і в подальшому використовують і для репродуктивного викладання знань і для деякого аналізу.

Вже декілька років на заняттях з історії України я використовую архівні документи (звичайно - копії) за тими чи іншими темами. Документи стосуються в першу чергу нашого регіону і це викликає неабиякий інтерес. Саме краєзнавчі матеріали допомагають молоді доторкнутися до істини, усвідомити нерозривний зв'язок, єдність історії свого села чи міста з історією та сьогоденням країни; відчувати причетність до них кожної людини, кожної родини. Робота з архівними документами дає можливість наблизити історію країни до рівня видимих, конкретних її уявлень про рідний край, наповнити

Якщо ж поєднати різні способи сприйняття інформації в медіадіяльності, то продуктивність запам'ятовування зростає до 80 %.

Окрім того, у такій мультимедійній лекції реалізується взаємозв'язок між складовими педагогічної ергономіки (розширення можливостей педагогічної науки щодо більш глибокого пізнання та вдосконалення діяльності викладачів і студентів) „викладач – технічний пристрій – студент”. Це сприяє створенню такої емоційної атмосфери, яка пробуджує інтерес до об'єкта вивчення, заохочує процес пізнання, створюючи належні умови підвищення ефективності розумової діяльності й зменшення перевтоми, оскільки діяльність студентів переходить у „спілкування” з навчальним матеріалом, що запам'ятовується без надмірних зусиль.

Отже, використання лекцій-презентацій на заняттях з педагогічних та інноваційних технологій сприяє: залученню різноманітної бази даних (тексти, таблиці, діаграми, відео-, аудіо- фрагменти), що дає можливість простежити розвиток, еволюцію певного явища; активізації уваги та навчально-пізнавальної діяльності студентів; зверненню викладачем особливої уваги на логіку подачі навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів; використанню різних текстових варіацій, що дозволяє проблемно будувати лекцію, акцентуючи увагу на головних компонентах заняття, відображаючи їх у формі слайду-тексту, полегшуючи педагогу виклад навчального матеріалу; підвищенню якісного рівня використання наочності, що допомагає студентам більш швидко та ефективно засвоїти тему; забезпеченню оптимального емоційного навчального середовища, створенню комфортних умов для запам'ятовування нового матеріалу; підвищенню продуктивності лекційного заняття; встановленню міжпредметних зв'язків; можливості організації проектної діяльності зі створення презентацій на семінарські заняття.

Наступним видом навчальної діяльності є **практичні заняття** – форма організації навчального процесу, яка здійснюється під керівництвом викладача і спрямована на закріплення теоретичних знань шляхом обговорення першоджерел і вирішення конкретних завдань. Використання інформаційних технологій потребує зміни характеру організації практичних занять і посилення їх методичного забезпечення.

Однією з основних організаційних форм навчальної діяльності є **семінарські заняття**, які формують дослідницький підхід до вивчення навчального і наукового матеріалу. Теоретичний характер семінарських занять визначає специфіку використання мультимедійних засобів, які повинні бути представлені, переважно в текстовому вигляді. До електронних дидактичних засобів, які використовуються на семінарських заняттях, можна віднести: збірку документів і матеріалів, опорні конспекти лекцій, електронний підручник, навчальний посібник і т. д..

Упровадження в навчальний процес інформаційних технологій супроводжується збільшенням обсягів **самостійної роботи** студентів. Це, у свою чергу, вимагає організації постійної педагогічної підтримки навчального процесу з боку викладачів. Важливе місце в системі підтримки надається проведенню консультацій, які поступово ускладнюються відповідно до

дидактичних цілей: вони зберігаються як самостійні форми організації навчального процесу, і разом з тим, виявляються включеними в інші форми навчальної діяльності (лекції, практики, семінари, лабораторні практикуми та ін.). Це вимагає розробки спеціальних навчально-методичних видань довідкового характеру, за допомогою яких учні могли б отримувати консультативну допомогу. До них можна віднести мультимедійні видання: енциклопедії, словники, довідники тощо.

Тестовий контроль має низку переваг: ефективність як під час навчальної самостійної роботи, так і в процесі контролю знань; економія часу викладача; високий ступінь диференціації студентів за рівнем знань; можливість індивідуалізації навчання; прогнозування темпу та результатів навчання; можливість виявлення структури знань кожного слухача для подальшої зміни методики навчання. Крім того, тестовий контроль знань дозволяє за незначний проміжок часу опитати значну кількість студентів із будь-якого обсягу навчального матеріалу.

Таким чином, застосування використання технічних засобів в організації процесу освіти розширює можливості контролю за навчальним процесом. Особливо ефективним є використання комп'ютерних програм у системі поточного і проміжного контролю. Спеціально розроблені тестуючі програми або бази даних, що містять тестові завдання, забезпечують, з одного боку, можливість самоконтролю для студента, а з іншого – беруть на себе рутинну частину поточного або підсумкового контролю.

Література

1. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект / О. Пінчук // Нові технології навчання. – К., 2007. – Вип. 46. – С. 55–58.
2. Всемирный доклад по образованию, 1998 г.: Учителя, педагогическая деятельность и новые технологии / ЮНЕСКО. – Париж : ЮНЕСКО, 1998. – 175 с.
3. Основи нових інформаційних технологій навчання: посіб. для вчителів / за ред. Ю. І Машбиця. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.
4. Могильна Н. Створення презентацій засобами Microsoft Power Point / Н. Могильна // Інформатика. – 2007. – № 31–32. – С. 28–36.
5. Смолянинова О.Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования) О.Г. Смолянинова – Красноярск : КрГУ, 2003. – 140 с.
6. Інформаційні технології в навчанні / [за ред. Морзе Н. В.] – К. : Видавнича група ВНУ, 2006. – 240 с.
7. Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук. праць / за ред. В. Ю.Бикова, Ю. О. Жука. – К. : Атіка, 2005. – 272 с.

«ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДАХ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ АНАЛІЗУ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ)»

Сучасна Україна переживає далеко не найкращий період свого розвитку . Важкі випробовування, які встали на шляху українського народу до демократії, справедливості, гуманізму, соціального процвітання, змушують не тільки шукати виходи з складної ситуації, а й, що є дуже важливим, - визначити причини драматичних викликів історії, проаналізувати помилки і недоліки, задля не повторення їх надалі.

Глибокий аналіз усіх кризових явищ залишається за політологами, соціологами, економістами. З точки зору викладача – історика вбачаю коріння цих проблем у недостатній інформаційній та виховній роботі, яка мала проводитися на різних ступенях навчальної системи України. Людина повинна знаходити і опрацьовувати інформацію, узагальнювати її, самостійно робити висновки, наводити аргументи, відстоювати свою точку зору, розбиратися у хитросплетіннях політичного і економічного життя навколо себе – освітня система має формувати поряд із професійними навичками ще й інформаційні компетентності. Та можливе це лише за умов наявності достатніх знань у різних сферах, широкого кругозору, сформованого на загальних моральних цінностях, національно – патріотичного світогляду. Безперечно, першочергова роль у формуванні сучасної людини віддається освіті. Сьогодні – учні, завтра – активні учасники суспільного життя. Саме у навчальних закладах закладаються базові складові для формування самодостатньої, вихованої, освіченої, соціально-зрілої людини, яка повинна стати активним учасником суспільного життя держави, людиною, яку не зіб'ють з шляху істини непорядна пропаганда чи нагла неправда.

Величезний історичний досвід, досягнення усіх наук, зокрема тих, що пов'язані з вивченням історії, збереженням історичної пам'яті і дає можливість сформулювати вміння оцінювати, аналізувати і створювати своє бачення минулого і прийдешнього.

Сучасна молодь відрізняється від нас – вони не знають, що таке «Есть такое мнение!», вона звикла до свободи, плюралізму, різноманіттю думок, мають свою точку зору - вірну чи не вірну. Особливо це виявляється у сучасних умовах, коли доступ до інформації дуже широкий – починаючи від поглядів у сім'ї, закінчуючи інтернет-ресурсами. Сьогодні підлітків необхідно зацікавити інформацією, розпалити його допитливість. Особливість історичної науки, у порівнянні із природничими науками, полягає у тому, що конкретні історичні події та явища, тобто сама історія, не підлягають